

Yayımlayan:
Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık A.Ş.
Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları

Genel Müdür:
Hande ALPAY

Dizgi:
Selma AYDIN TOTUŞ

Kapak Tasarım:
Faruk ÖZBEY

Yayınevi Adresi :
Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık A.Ş.
EGS Business Park Blokları Yeşilköy Mah. Atatürk Cad.
No: 12 B2 Blok K:2 D:133-134 Yeşilköy / İstanbul
Tel: (0212) 660 58 41 Faks: (0212) 660 58 42
www.uguryayincilik.com.tr • info@uguryayincilik.com.tr
Ücretsiz Danışma Hattı: 0800 219 80 18

Bahçeşehir Üniversitesi
Çırağan Cad. Osmanpaşa Mektebi Sk. No: 4-6
Beşiktaş / İstanbul
www.bahcesehir.edu.tr • e-mail:info@bahcesehir.edu.tr

Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları No: ??

Basım Yeri:
Ömür Matbaacılık A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi Birlik Cad. No: 20
Haramidere / İstanbul

Basım Tarihi:
1. Basım ?? / 2013

ISBN Numarası: 978-605-4767-??-?

Bu kitabın her hakkı saklıdır ve Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık A.Ş.'ye aittir. Kısmen de olsa alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz. Metin ve sorular aynen veya değiştirilerek yayımlanamaz.

SUNUŞ

Kamuoyunun **uzlaşma** konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bu yükümlülük "Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Uzlaştırmanın Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin" 34 üncü maddesi ile öngörülmüş ve uzlaşmanın mahiyeti, koşulları ve sonuçları hakkında, bu bilgileri içeren bir "Rehber Kitapçık" hazırlanması istenilmiştir.

Elinizdeki UZLAŞMA REHBERİ, bu amaçla, *Prof. Dr. Feridun Yenisey* tarafından hazırlanmıştır. Ceza muhakemesindeki uzlaşma ile, 6325 sayılı Kanun ile kabul edilen hukuk muhakemesindeki **arabuluculuk** arasında büyük benzerlikler vardır. Ayrı düzenleme yapılan hususlar da bulunmaktadır. Bu noktaların bazılarına da kısaca yer verilmiştir.

Rehberde soru ve cevap yöntemi benimsenmiştir. Uygulamacıları daha çok ilgilendiren sorular, *Avukat Rifat Çulha* tarafından hazırlanmıştır. BAUHF/Kazancı Dergisinin 2010 Özel Sayısı olan *Uzlaşma* kitabındaki makalelerden ve Süleyman Bal ile Adnan Erkuş'un hazırladıkları Uzlaşma El Kitabından da yararlanılmıştır.

Bahçeşehir Hukuk Fakültesi olarak, Uzlaşma Rehberi'ni kullanarak eğitim çalışmaları yapıyoruz. Muğla Baro Başkanı Avukat *Mustafa İlker Gürkan*, 13 Temmuz 2013 tarihinde, Bodum'da yaptığımız Seminerde, Rehberin ikinci basısının ve uzlaşmayı tanıtan bir broşürün Muğla Barosu tarafından yapılmasını teklif etti. Sayın Başkana ve yayını gerçekleştiren Uğur Yayınları Direktörü *Hande Alpay*'a, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi adına teşekkür ediyoruz.
14 Temmuz 2013

Prof. Dr. Feridun Yenisey
Dekan Prof. Dr. Ayşe Nuhoglu

İÇİNDEKİLER

I - Uzlaşmanın hukuki niteliği ve sonuçları nelerdir?.....	17
1) Uzlaşmanın hukuki niteliği.....	17
a) Uzlaşma, kamu davasının mecburiliği prensibinin istisnalarından biridir....	18
b) Onarıcı adalet.....	18
c) Uzlaşma, barışmadır.....	18
ç) Uzlaşma bir "ceza muhakemesi şartıdır".....	18
d) Uzlaşma, hem "ceza muhakemesi hukuku kurumu", hem de "maddi ceza hukuku kurumudur".....	19
e) Uzlaşma ile, mağdurun suçtan gördüğü zarar giderilir.....	20
f) Uzlaşan taraflar, kararı kendileri verirler.....	21
g) Uzlaşmadan herkes kazançlı çıkar ..	20
h) Uzlaşma Türk Hukukuna, Hocaların Hocası Sulhi Dönmezer tarafından tanıtılmıştır.....	21
i) Çocuk ceza hukukundaki uzlaşma ..	23
2) Uzlaşmaya benzeyen kurumlar var mıdır?	24
a) Önödeme.....	24
b) Adli kontrol.....	24
c) Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar.....	24

- ç) Hapis cezasının ertelenmesi. 24
d) Kamu davasının açılmasının
ertelenmesi.....24
e) Hükümün açıklanmasının geri
bırakılması 25
f) Arabuluculuk.....25
g) Vergi hukukunda uzlaşma 25
h) Avukatlık Kanunundaki düzenleme.25

- 3) Uzlaşmanın klasik "ceza muhakemesinden" farkı nedir? .....
Muhakemenin hangi evrelerinde .....
uzlaşma uygulanabilir?..... 26**
a) Uzlaşmada nihai kararı taraflar verir..26
b) Uzlaştırmanın muhakemede "sui generis" bir konumu vardır 26
c) Uzlaştırmanın uygulandığı evreler ..27
- 4) Uzlaşma, uzlaştırma ve uzlaştırmacı nasıl tanımlanmıştır?.....27**
a) Uzlaşma 27
b) Uzlaştırma 28
c) Uzlaştırmacı 28

II- Hangi suçlarda uzlaştırma yapılır, hangilerinde yapılamaz? 29

- 5) Uzlaşmaya tabi olan suçlar 29**
a) TCK daki şikayete bağlı suçlar 30
b) TCK dışındaki kanunlarda yer alan, "şikayete bağlı suçlarda" uzlaştırma. 35

- c) Şikayete tabi olmadığı halde, uzlaştırma kapsamına alınmış olan suçlar.....36
- 6) Uzlaşma yolunun kapalı olduğu suçlar 40**
- a) Etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar.....40
- b) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar.. 41
- c) Aile içi şiddet suçları..... 42
- ç) Uzlaşma kapsamındaki suç, girmeyen bir başka suçla birlikte işlenirse, uzlaşma yolu kapanır.....43
- 7) Uzlaşmaya tabi olan ve olmayan suçlar hakkındaki görüşümüz 43**
- a) Şikayete bağlı suçlarda uzlaşma kabul edilmesi eleştirilmiştir.....43
- b) Uzlaşma'nın şikayetten vazgeçmeden daha zor ve masraflı olduğu belirtilmektedir..... 44
- c) Her iki tarafın da uzlaşmayı "özgür iradeleri" ile kabul etmiş olmaları gerekir..... 45
- ç) Uzlaşma sonunda, "koruma tedbiri nedeniyle tazminat" istenemez.....46
- III - Uzlaşma teklifinde bulunma..... 47**
- 8) "Uzlaşma teklifi" nedir? Ne zaman yapılır?.....47**

- a) Uzlaşma teklifi, C. savcısının takdirilik sistemine geçme kararıdır.....47
- b) Uzlaşma teklifi, soruşturma başladıktan ve "yeterli şüphe" elde edildikten sonra yapılır.....47
- c) Uzlaşma teklifi, "haklarını öğrenme hakkının" kullandırılmasıdır.....48
- 9) Uzlaşma teklifini kim yapar?.....49**
- a) Soruşturma evresinde.....49
- b) Kovuşturma evresinde.....50
- 10) Uzlaşma teklifi kime yapılır?..... 50**
- a) Gerçek kişiler.....50
- b) Özel hukuk tüzel kişileri.....50
- 11) Kolluk tarafından yapılan uzlaştırma işlemleri nelerdir?.....51**
- a) Kolluk kendiliğinden "uzlaşma teklifi" yapamaz.....51
- b) C. savcısının uzlaşma teklif etme emri, araştırma emrinden sonra verilir.....51
- c) Kolluğun uzlaşma teklifi yapması...52
- ç) Şikayete bağlı uzlaşmaya tabi suçlarda, kolluğun "yakalama yetkisi" yoktur...52
- d) Kanaatimiz.....52
- 12) Yönetmelikteki düzenleme, hak öğretme açısından uygun mudur?.....53**
- 13) Açıklamalı tebligat nasıl yapılır? 55**

- 14) Teklife belirli bir sürede YANIT zorunluluğu var mıdır?.....57**
- 15) Teklife geç cevap verme, uzlaşma teklifinin reddi sayılır..... 57**
- a) Üç gün içinde cevap vermeme.....57
- b) Birden çok mağduru olan suçlarda, uzlaşmayı hepsinin kabul etmesi gerekir.....57
- c) Aydınlatılmış red iradesi..... 58
- 16) Uzlaşma teklifinin kabulü..... 59**
- a) Şüphelinin uzlaşma teklifini kabul etmesi.....59
- b) Mağdurun uzlaşma teklifini kabul etmesi.....60
- c) Üç gün içinde uzlaşma teklifi kabul edilirse, uzlaşma müzakereleri başlar.....60
- ç) Aydınlatılmış kabul iradesi..... 61
- 17) Uzlaşma teklifinin red edilmesine rağmen, uzlaşma olabilir mi? Evet..... 62**
- a) Soruşturma evresinde.....62
- b) Kovuşturma evresinde.....62
- 18) Uzlaşma yolunun işlenmesi, delil toplanmasını engeller mi? Hayır..... 63**
- 19) Bir taraf uzlaşmayı kabul etmezse, diğer tarafa teklif yapılabilir mi? Hayır..... 63**

20) Üç gün içinde kararını bildirmeyen kişi, uzlaşma hakkının kaybeder mi? Hayır.....64

21) İşin başında uzlaştırmayı kabul etme etmek, hak kaybına neden olur mu?.... 65

IV - Uzlaştırmacı olabilenler ve uzlaştırmacının görevlendirilmesi.....65

22) Kimler uzlaştırmacılık yapabilir?.....65

- a) Bizzat Cumhuriyet savcısının veya hakimın uzlaştırmacılık yapması..... 65
- b) Uzlaştırma uzmanı avukat..... 66
- c) Hukuk öğrenimi görmüş uzman uzlaştırmacı.....66
- ç) Tarafların birlikte seçtikleri uzlaştırmacı.....66
- d) Uzlaştırmacı olmadan haricen anlaşma..... 66
- e) Hukuktaki arabulucunun özellikleri:.. 66

23) Uzlaştırmacının görevlendirilmesi.....68

- a) Re'sen görev yapan uzlaştırmacılar..69
- b) C. savcısı veya hakimın istemi üzerine, Baro tarafından görevlendirilen avukat.....69
- c) Cumhuriyet savcısı veya hakimın, re'sen atayacağı hukuk öğrenimi görmüş uzlaştırmacı.....69
- ç) Tarafların seçtiği, uzlaştırmacı avukat veya hukuk öğrenimi görmüş kişi... 70

- 24) Uzlaştırmacının nitelikleri nelerdir?**
.....70
- a) Uzlaştırmacılık eğitimi almış olmak..70
b) Tarafların güvenini kazanmak..... 73
c) Uzlaştırmacı yararlı bir iletişim kurabilme becerisine sahip olmalıdır..74
- V - Uzlaşma muhakemesinin hazırlık aşaması**
.....75
- 25) Uzlaştırma muhakemesinin süresi 30 gündür..... 76**
- 26) Uzlaştırmacı ne gibi hazırlıklar yapar?**
.....76
- 27) Uzlaştırma müzakerelerine kimler katılabilir? Uzlaştırma müzakerelerine katılmak zorunlu mudur?.....77**
- a) Tarafların katılmasında zorunluluk yoktur ama, katılmamanın doğurduğu hukuki sonuçlar vardır:.....78
b) şüpheli için müdafii gelebilir:.....78
c) Mağdur veya suçtan zarar gören için vekili gelebilir:.....79
- 28) Uzlaşma müzakereleri gizlidir. Ceza muhakemesi hukuku açısından"delil yasağı" oluşur..... 79**
- 29) Hukuktaki arabuluculukta delil yasağı**
..... 81

VI - Uzlaşma muhakemesinin yürüyüşü..	82
30) Tanışma aşaması.....	82
31) Bilgi toplama aşaması.....	82
32) Çözülmesi gereken sorunları sınırlama ve daraltma aşaması.....	83
33) Tarafların tekliflerini belirleme aşaması	84
34) Görüşme (müzakere) aşaması.....	85
35) Uzlaşma sağlanması aşaması.....	85
36) Olumsuz sonuçlanan bir uzlaştırma müzakeresi tekrarlanabilir mi?.....	86
37) Edimin belirlenmesi.....	87
VII - Uzlaşma raporu.....	90
38) Raporun C. savcısına verilmesi aşaması	90
39) "Uzlaştırma raporu" kendiliğinden hüküm doğurur mu?.....	92
40) Kovuşturma evresindeki uzlaşmanın özellikleri nelerdir?.....	93
VIII - Uzlaştırma görüşmeleri sonunda soruşturma evresinde hangi kararlar verilebilir?.....	94

41) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı	94
42) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı	95
43) Kamu davası açma kararı.....	95
IX - Uzlaştırma görüşmeleri sonunda, ko- vuşturma evresinde hangi kararlar verilebilir?.....	96
44) Davanın düşmesi kararı.....	96
45) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı.....	96
46) Hükmün açıklanması kararı.....	97
X - Taraflar arasında uzlaşma sağlanma- sının hukuki sonuçları nelerdir?	98
47) Şüpheli ve sanık açısından doğan hukuki sonuçlar.....	98
48) Mağdur açısından doğan hukuki sonuçlar.....	99
XI - Uzlaşma sonucu verilen kararlara karşı kanun yollarına başvurulabilir mi?.....	100
49) Kovuşturmaya yer olmadığı kararına karşı kanun yolu.....	100

- 50) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına karşı kanun yolu..... 100**
- 51) Mahkemenin verdiği düşme kararına karşı kanun yolu..... 101**
- 52) Uzlaştırma ile biten soruşturma “adli sicile” kayıt edilir mi?..... 101**
- 53) Uzlaştırma muhakemesinin masrafları ve uzlaştırmacıya ödenen ücret 102**

CMK nın UZLAŞMA İLGİLİ
MADDELERİ..... 103

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ..... 109

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU..... 137

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU
YÖNETMELİĞİ..... 159

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA UZLAŞMA REHBERİ

I - Uzlaşmanın hukuki niteliği ve sonuçları nelerdir?

1) Uzlaşmanın hukuki niteliği

a) Uzlaşma, kamu davasının mecburiliği prensibinin istisnalarından biridir.

Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda "kamu davasının mecburiliği" prensibi kabul edilmiş (CMK 170), istisnalar da benimsenmiştir. Uzlaşma, bu istisnalardan biridir. Her suçtan dolayı caza davası açılması, bazı hallerde daha fazla zarar verebilir. Bu gibi hallerde "şikayet" kurumu kabul edilir. Bazı hallerde ise uyuşmazlığın taraflarının "barıştırılması", kamu yararı açısından daha faydalıdır.

Hukuk muhakemesindeki arabuluculuk ise tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında uygulanır (ArabuluculukK 1/1) ve taraflar kendi aralarında anlaşarak veya mahkemenin aydınlatıp teşvik etmesi ile (ArabuluculukK 13/1), arabulucuya başvur-

UZLAŞMA REHBERİ

mak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttir (ArabuluculukK 3/1).

b) Onarıcı adalet.

Faile ceza verildiği takdirde, taraflar arasındaki uyuşmazlık sona ermez. Uzlaşma yolu ile tarafların barıştırılmaları, ikinci ve üçüncü uyuşmazlığı da önler. Buna "onarıcı adalet" denilir.

c) Uzlaşma, barışmadır.

Uzlaşma, ağır olamayan suç tiplerinde, toplumun suç ile bozulan kamu düzenini, "tarafların barışması" yolu ile yeniden onarır, "mağdurun" zararının giderilmesi ile, adaletin yerine getirilmesini de sağlar. İşlenmiş olan bir fiil nedeniyle, fail ve mağdur arasında ortaya çıkan gerilim, faile ceza verilmeksizin, fakat iki tarafın barışması ile sonlandırılır. Böyle bir barışma, ceza vermekten çok daha iyidir, zira ceza verilirse, taraflar barışmamıştır.

ç) Uzlaşma bir "ceza muhakemesi şartıdır".

Cezada uzlaşma yolunun denenmesi, iddianamenin iadesi nedeni olduğu için (CMK 174), aynı zamanda bir "ceza muhakemesi şartıdır".

Hukuktaki arabuluculuk ise tarafların kararına bağlı, ihtiyari bir süreçtir (ArabuluculukK 3/1).

UZLAŞMA REHBERİ

d) Uzlaşma, hem "ceza muhakemesi hukuku kurumu", hem de "maddi ceza hukuku kurumudur".

Uzlaşma ile sona eren soruşturmalarda kamu davası açılmadığı için, uzlaşma bir ceza muhakemesi hukuku kurumudur. Uzlaşmanın mahkemelere giden iş sayısını azaltması, Ceza Adalet Sistemi için olumlu bir sonuçtur.

Uzlaşma ile biten uyuşmazlıklarda, Devletle kişi arasındaki ceza ilişkisi sona erdiği için, uzlaşma aynı zamanda bir maddi ceza hukuku kurumudur. Ancak, 5560 sayılı yasayla yapılan değişiklikle, Türk Ceza Kanununda bulunan uzlaşma hükümleri kaldırılmıştır. Fakat, "önödeme" TCK da varlığını korumaktadır ve "uzlaşma" ile benzerlikleri vardır.

Öğretide uzlaşmanın hukuki niteliği hakkında farklı görüşler vardır. Yargıtay, uzlaşmanın maddi ceza hukuku ve ceza muhakemesi hukukuna ilişkin yönleri bulunduğunu, yani uzlaşmanın karma nitelikte bir kurum olduğunu ve "uzlaşmanın biçimi itibariyle bir ceza yargılaması müessesesi olduğu açık ise de, sonuçları itibariyle maddi ceza hukukunu da ilgilendirdiği görüşünü benimsemiş (CGK 6.11.2007, 6-212/229) ve bu nedenle de KESİN HÜKÜMLERE DE uygulanması gerektiğini içtihat etmiştir (CGK 30.10.2007, 4-200/219).

UZLAŞMA REHBERİ

e) Uzlaşma ile, mağdurun suçtan gördüğü zarar giderilir.

Uzlaşma ile, mağdurun suçtan gördüğü zarar, ilk aşamalarda ve tam olarak giderilmekte, böylece mağdurun hukuk davası açmaya mecbur kalması önlenmektedir.

f) Uzlaşan taraflar, kararı kendileri verirler.

Tarafsız bir uzlaştırmacının yardımı ile zarar gören ile zarar veren kişiler bir masa etrafında buluşup, aralarındaki sorunu kendileri çözerler. Uzlaşma oturumunun sonunda kendi aralarında belli bir "edim" konusunda anlaşılır ve fail mağdura bu "edimi" tamamen ifa ederse, savcı kamu davası açmaz.

g) Uzlaşmadan herkes kazançlı çıkar.

Uzlaşmada, *fail* durumundaki kişinin kazancı, hakkında dava açılmamasıdır.

Mağdur durumundaki kişinin kazancı ise uğradığı zararın hemen giderilmesidir (fakat mağdur bu konuda daha sonra, hukuk mahkemesinde tazminat davası açamaz).

Toplumun kazancı ise uyumsuzluğun ortadan kalkmış olması, tarafların barışması, toplumsal barışın sağlanmasıdır. Bunun için, uzlaşmaya "onarıcı adalet" denilir.

UZLAŞMA REHBERİ

h) Uzlaşma Türk Hukukuna, Hocaların Hocası Sulhi Dönmezer tarafından tanıtılmıştır.

Ceza Kanunu Hazırlama Komisyonu tarafından hazırlanan Tasarının 39 uncu maddesinin gerekçesinde, uzlaşma şöyle tanıtılmaktadır:

"Türk Ceza Adalet sistemine getirilen bir kurum olan Uzlaşmada 21 inci yüzyılın mağdurun tatmin edilmesini de ön planda tutan bir ceza adalet sisteminin de yansımasıdır. Buna göre, suça karşı salt ceza yaptırımı yeterli değildir. Zararın giderilmesi ve onarım kuşkusuz adaletin temel amacadır ama tek görünüm ve sonuç da değildir. İşte, uzlaşma kurumu ile istenilen ulaşılmaması istenilen hedef, suçun işlenmesinden sonra fail ve mağdur arasında meydana gelen çekişmeyi bir arabulucunun girişimini sağlayarak çözmek ve adaleti sağlamaktır. Failin neden olduğu zararın giderilmesi (yasal düzenlemeye göre bu gün için bu sadece maddi zararın giderilmesi biçiminde olabilmektedir), fail ile mağdur arasındaki barış, uzlaşmanın asıl unsurunu oluşturur. Uzlaşmada, zararın giderilmesi ve onarım yanında ayrıca bir moral unsur da vardır. Fail ve mağdur arasındaki uzlaşma suçun faili bakımından cezanın özel

UZLAŞMA REHBERİ

önleme fonksiyonuna yardım ettiği gibi, mağdurun ve genel olarak kamunun da yararlarının korunmasını sağlar. Fail uzlaşma ile işlediği ileri sürülen suçun sorumluluğunu önceden kabul edip üstlenerek ve sonuçlarını da gidererek toplumla yeniden bütünleşme olanağını elde etmiş olur. Böylece, failin ceza sorumluluğunu tespit ve zararın giderilmesi için gereken yapılmış bulunduğundan, mağdur bakımından da adalet yerine getirilmiş olur. Fail-mağdur arasındaki uzlaşma, bundan başka kamuda da fiil ile ihlal edilmiş olan hukuk kurallarının geçerliliğini vurgulamış ve dolayısıyla kamusal barışın yeniden kurulmasına hizmet etmiş olur.

Türk Ceza Kanununun 73/8 ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253 üncü maddeleri ile 1 Haziran 2005 tarihinde Ceza Adalet Sistemimize giren uzlaşma kurumu, Aralık 2006 da 5560 sayılı Kanunla değiştirilerek, TCK dan çıkarılmış ve artık sadece CMK 253 ve devamı maddelerde düzenlenmiştir.

"Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Uzlaştırmanın Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" de (RG 26.7.2007), konuyu düzenleyen yazılı hukuk kurallarındandır.

Türk Hukukundaki gelişme devam etmektedir. Bu kurum, "Arabuluculuk" adı altında, Hukuk Muhakemesi Hukukunda da, hak etti-

UZLAŞMA REHBERİ

ği yeri bulmuştur.

i) Çocuk ceza hukukundaki uzlaşma.

Çocuk Ceza Hukuku açısından uzlaşmanın özel bir önemi vardır. Bu nedenle, Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK 24, ilk şekli) ile, uzlaşma konusunda çocuklara yönelik uzlaşma özel olarak düzenlenmişti: *(1) Suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak uzlaşma, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan veya kasten işlenen ve alt sınırı iki yılı aşmayan hapis veya adlî para cezasını gerektiren ya da taksirle işlenen suçlarda uygulanır. (2) Suç tarihinde onbeş yaşını doldurmayan çocuklar bakımından, birinci fıkrada öngörülen hapis cezasının alt sınırı üç yıl olarak uygulanır".*

Bu dönemde Çocuk Koruma Kanunu yalnızca şikâyete bağlı suçları değil, şikâyete bağlı olmayan diğer suçları da uzlaşma kapsamına almıştı.

Ancak bu hüküm 2006-5560 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle daraltıldı ve çocuk hukuku genel hükümlere bağlandı: (ÇKK 24) *"Ceza Muhakemesi Kanununun uzlaşmaya ilişkin hükümleri suça sürüklenen çocuklar bakımından da uygulanır"* şeklini aldı.

Halen yürürlükte olan CMK 253 de, çocuklarla ilgili bazı düzenlemeler içerir. Mesela, failin 18 yaşından küçük olması durumunda,

UZLAŞMA REHBERİ

uzlaşmayı kabul iradesi yasal temsilci aracılığıyla saptanır. Zira zararın giderimi, veli veya vasinin dinlenmesini zorunlu kılar.

2) Uzlaşmaya benzeyen kurumlar var mıdır?

a) Önödeme.

Önödeme de, mağdurun suçtan doğan zararının giderilmesini amaçlar.

b) Adli kontrol.

CMK 109 ve devamı maddelerde düzenlenen adli kontrolde de zararın giderilmesi söz konusu olabilir.

c) Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar.

Kısa süreli hapis cezasının seçeneği olan yaptırımlar arasında da mağdurun zararının giderilmesi vardır (TCK 50).

ç) Hapis cezasının ertelenmesi.

Hapis cezasının ertelenmesinde de (TCK 51) mağdurun zararının giderilmesi düşünülmüştür.

d) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesinin (CMK 171/2) koşullarından biri, mağdurun zararının giderilmesidir.

UZLAŞMA REHBERİ

e) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması.

Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kurumunda da da zararın giderilmesi veya uyuşmazlığın klasik ceza muhakemesi yolundan saptırılması (diversion) fikri vardır.

f) Arabuluculuk.

Hukuk muhakemesi açısından ise "arabuluculuk", aynı ilkeleri içeren bir kurumdur.

g) Vergi hukukunda uzlaşma.

Ceza ve hukuk davalarından başka, Vergi Kanunu, Avukatlık Kanunu, Tüketicinin Korunması Kanunu gibi alanlarda da uzlaşma vardır.

Vergi Hukukunda uzlaşma; ikmalen, görev gereği veya yönetimce yapılan tarhiyat konusu vergi ve cezalarda, yükümlü ile yönetim arasında vergi ve cezada belli bir indirim yapılarak uyuşmazlığı yargı organlarına gitmeden çözümlenmeye çalışan bir yönetim işlemidir.

h) Avukatlık Kanunundaki düzenleme.

1136 sayılı Avukatlık Yasasının 35/A maddesi şöyledir: "*Avukatlar dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce kendilerine intikal eden iş ve davalarda, tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde edebilecekleri konulara inhisar*

UZLAŞMA REHBERİ

etmek kaydıyla, müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilirler. Karşı taraf bu davete icabet eder ve uzlaşma sağlanırsa, uzlaşma konusunu, yerini, tarihini, karşılıklı yerine getirmeleri gereken hususları içeren tutanak, avukatlar ile müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınır. Bu tutanaklar 09.06.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesi anlamında ilam niteliğindedir."

3) Uzlaşmanın klasik "ceza muhakemesinden" farkı nedir? Muhakemenin hangi evrelerinde uzlaşma uygulanabilir?

a) Uzlaşmada nihai kararı taraflar verir.

Normal ceza muhakemesinde Cumhuriyet savcısı araştırma yapar, dava açar, hakim karar verir.

Uzlaşmada ise uzlaştırmacı araştırma veya soruşturma yapmaz. Hakim karar vermez.

Taraflar, uzlaştırmacının yöneteceği bir oturumda, kendi kararlarını kendileri verirler. Bunun için, uzlaşmada *şekle bağlı olmayan bir muhakeme usulü* uygulanır.

b) Uzlaştırmacının muhakemede "sui generis" bir konumu vardır.

Uzlaştırma oturumunda uzlaştırmacının yaptığı fonksiyon, *iddia görevi değildir.*

UZLAŞMA REHBERİ

Uzlaştırmacı savunma görevi de yapmaz.

Taraflar arasındaki uyuşmazlığın edime dayanan parasal ve maddi yönünü uzlaştırdığı için, yargılama da değil, ama yargılama benzeri bir görev yaptığı söylenebilir. Fakat, sonuçta kararı taraflar verdiği ve uyuşmazlığın esasına girmesi söz konusu olmadığı için, tam bir *yargı görevi de değildir*.

Uzlaştırma, kendisine özgü (sui generis) bir muhakeme usulüdür; taraflar kendi sorunlarını, adalet sistemi içinde, fakat mahkeme önüne gitmeden, uzlaştırmacının kolaylaştırması ile, kendileri çözerler.

c) Uzlaştırmanın uygulandığı evreler.

Uzlaştırma prensip olarak soruşturma evresinde uygulanır (CMK 253). Fakat, kovuşturma evresinde de uygulanması mümkündür (CMK 254).

4) Uzlaşma, uzlaştırma ve uzlaştırmacı nasıl tanımlanmıştır?

Uzlaştırma Yönetmeliğinde yer alan tanımlar şöyledir:

a) Uzlaşma.

Uzlaşma, uzlaşma kapsamına giren bir suç nedeniyle, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin Kanun ve Yönetmelikteki usul ve hükümlere uygun olarak uzlaş-

UZLAŞMA REHBERİ

ma süreci sonunda anlaşılmış veya uzlaşmış olmalarını" ifade eder (Yönetmelik 4/1-b).

Hukukta arabuluculuk ise "*Sistemik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında ilişki sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi,*" olarak tanımlanmıştır (ArabuluculukK 2/1-b).

b) Uzlaştırma.

Uzlaştırma, belirtilen kişilerin uzlaştırmacı aracılığı ile ya da hakim veya Cumhuriyet savcısı anlaşmalarını suretiyle, uyuşmazlığın giderilmesi sürecidir (Yönetmelik 4/1-c).

c) Uzlaştırmacı.

Uzlaştırmacı, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören arasındaki uzlaştırma müzakerelerini yöneten, Cumhuriyet savcısı tarafından görevlendirilen hukuk öğrenimi görmüş kişiyi veya Cumhuriyet savcısı ya da mahkemenin isteği üzerine baro tarafından görevlendirilen avukatı (Yönetmelik 4/1-ç) ifade eder.

UZLAŞMA REHBERİ

Hukuktaki arabulucunun ise "*Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişi*" olması mecburidir (ArabuluculukK 2/1-a).

II - Hangi suçlarda uzlaştırma yapılır, hangilerinde yapılamaz?

Kanun soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlar ile, tek tek belirtilen bazı diğer suçlarda, uzlaştırma yolunun denemesi mecburiyeti öngörmüş, bazı durumlarda ise uzlaşma yolunu kapatmıştır.

5) Uzlaşmaya tabi olan suçlar.

TCK da yer alan ve soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan suçlar, uzlaşmaya tabidir (CMK 253/1-a). Özel kanunlardaki şikayete bağlı suçlar da, uzlaşmaya tabidir (CMK 253/2) (Ancak, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, bunlar şikayete bağlı olsa bile, uzlaşma yoluna gidilemez: CMK 253/3).

Hukuktaki arabuluculukta ise tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıkları söz konusudur (ArabuluculukK 1/1).

UZLAŞMA REHBERİ

a) TCK daki şikâyete bağlı suçlar.

Bazı suçların soruşturulmasının veya kovuşturulmasının şikâyete bağlı tutulması, bizzat, toplumun ikinci bir zarara daha uğramasını önleme fikrine dayanır. İşlendiği iddia edilen bir suç mağdura ve topluma bir zarar vermiştir; fakat bu suç aleniyete çıkarsa, fail ve toplum ikinci bir zarara daha uğrayabilir. Bu gibi hallerde mağdura tercih hakkı verilmiştir. TCK 73 ile düzenlenen şikâyet, mülga Kanun zamamında önce "kovuşturma" yapılması için bir şart iken, 5237 sayılı Kanun ile "soruşturma ve kovuşturma" şikâyete bağlı hale getirilmiştir.

İşte, Türk kanun koyucusu da, kural olarak, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan bu suç gurubu için uzlaşmayı uygun görmüştür. Bu suçlarda uzlaşma yolunun açılabilmesi için, şikâyet hakkının kullanılmış olması gerekir. Aslında, CMK 253 de, "şikâyet" işleminin gerçekleşmesi konusunda açık bir düzenleme yoktur. Ancak, şikâyete bağlı bir suçun varlığı gerektiği için, şikâyetin yapılmış olması aranmalıdır. Ceza miktarı ne olursa olsun, şikâyete bağlı suçlar uzlaşma kapsamındadır.

Ancak, uzlaşma süreci devam ederken veya uzlaşma gerçekleşip de, henüz edim yerine getirilmeden önce, suçtan zarar gören kişi

UZLAŞMA REHBERİ

şikâyetinden vazgeçerse, uzlaşma muhakemesi sona erer; uzlaşma muhakemesi olumsuz sonuç verip, kamu davası açılmış ise suçtan zarar gören bu aşamada şikâyetten vazgeçerse, kamu davası gene düşer.

Uzlaşma usulünün başlayabilmesi için şikâyete bağlı bir suçun varlığı temel koşul olduğu için, suç tavsifinin doğru yapılması gerekir. Bu görev Cumhuriyet Savcısına aittir. Kovuşturma aşamasında ise Hakim, savcının tavsifi ile bağlı olamadan suçu nitelendirir.

TCK da yer alan ve şikayete bağlı olan aşağıdaki suçlarda uzlaştırma yolunun denenmesi, bir ceza muhakemesi şartıdır (CMK 174).

TCK 11/2: bir Türk vatandaşının yurt dışında işlediği, bir yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlar.

TCK 12/2: bir yabancıнын Türk vatandaşına veya Türk özel hukuk tüzel kişisine karşı yabancı ülkede işlediği, yabancı ülkede hüküm verilmemiş olan suçları.

TCK 86/2: basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek etki bırakan kasten yaralama suçları.

TCK 89/1: Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Taksirle yaralama suçunun

UZLAŞMA REHBERİ

soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz.

TCK 106/1, cümle 2: Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise mağdurun şikayeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adlî para cezasına hükmolunur.

TCK 117/1: Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, iş ve çalışma hürriyetini ihlal eden kişiye, mağdurun şikayeti halinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası verilir.

TCK 123/1: Sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunması halinde, mağdurun şikayeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

TCK 125: (125/3-a bendi dışındaki hakaret) (131/1): Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen

UZLAŞMA REHBERİ

hariç; hakaret suçunun soruşturulması ve kovuşturulması, mağdurun şikayetine bağlıdır.

TCK 130: (1) Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına en az üç kişiyle ihtilat ederek hakaret eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Ceza, hakaretin alenen işlenmesi halinde, altıda biri oranında artırılır. (2) Bir ölünün kısmen veya tamamen ceset veya kemiklerini alan veya ceset veya kemikler hakkında tahkir edici fiillerde bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK 132: (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, verilecek ceza bir kat artırılır. (2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur. (4) Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayımlanması halinde, ceza yarı oranında artırılır. (şikayete bağlı)

UZLAŞMA REHBERİ

TCK 133: (1) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. (3) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur. (*şikayete bağlı*)

TCK 134: (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır. (2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur. (*şikayete bağlı*)

UZLAŞMA REHBERİ

TCK 239: Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikayet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

TCK 342/2: (1) Türkiye Cumhuriyetinde sürekli veya geçici olarak görevlendirilmiş yabancı devlet temsilcileri ile bunların diploması memurları veya uluslararası kuruluşların temsilcileri ile bunların diplomatik ayrıcalık ve bağışıklık tanınan memurları, kendilerine karşı görevlerinden dolayı işlenen suçlar bakımından, kamu görevlisi kabul edilerek; suç işleyen kişiler hakkında, bu Kanunun ilgili hükümlerine göre cezaya hükmolunur. (2) İşlenen suç hakaret ise soruşturma ve kovuşturma yapılması, mağdurun şikayetine bağlıdır.

b) TCK dışındaki kanunlarda yer alan, "şikayete bağlı suçlarda" uzlaştırma.

CMK, özel yasalardaki suçlara da açıklık getirmiştir: soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; özel ceza kanunlarında yer alan suçlarda uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, yasada açık hüküm bulunması gerekir (CMK 253/2).

UZLAŞMA REHBERİ

Arabulucunun tabi olduğu gizlilik kuralının (ArabuluculukK 4) ihlali de, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı bir suç olup (ArabuluculukK 33), ceza muhakemesinde uzlaşma teklifi yapılmasının mecburi olması ilginçtir: arabulucuk uzlaşma doğurmaktadır.

c) Şikayete tabi olmadığı halde, uzlaştırma kapsamına alınmış olan suçlar.

CMK 253/1-b hükmüne göre, bazı suç tiplerini şikayete tabi olmadığı halde, uzlaşma kapsamına almıştır. Bu suçlar şunlardır:

Kasten Yaralama: TCK 86/1: Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK 88: Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilebilir. Bu hükmün uygulanmasında kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesine ilişkin koşullar göz önünde bulundurulur.

Taksirle Yaralama: TCK 89: (1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. (2)

UZLAŞMA REHBERİ

Taksirle yaralama fiili, mağdurun; a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına, b) Vücutunda kemik kırılmasına, c) Konuşmasında sürekli zorluğa, d) Yüzünde sabit ize, e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma, f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına, Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır. (3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun; a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine, b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine, c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına, d) Yüzünün sürekli değişikliğine, e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine, Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. (4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (5) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz.

Taksirle yaralama bilinçli taksirle işlenme dışında dahi şikâyete bağlı olmakla uzlaşmaya tabi suçlardandır. Maddenin diğer fıkraları bilinçli taksirle işlenmesi durumunda şikâyet

UZLAŞMA REHBERİ

şartı aranmamakla beraber uzlaşma kapsamındadır.

Konut Dokunulmazlığının İhlali: TCK 116: (1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikayeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutat olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezasına hükmolunur. (3) Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda, bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir. (4) Fiilin, cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece vakti işlenmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması: TCK 234: (1) Velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan hısminın, onaltı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi

UZLAŞMA REHBERİ

altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırması veya alıkoyması halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (2) Fiil cebir veya tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuk henüz oniki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılır. (3) Kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişi, şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK 239 (dördüncü fıkra hariç): (1) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikâyet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu bilgi veya belgelerin, hukuka aykırı yolla elde eden kişiler tarafından yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi halinde de bu fıkraya göre cezaya hükmolunur. (2) Birinci fıkra hükümleri, fenni keşif ve buluşları veya sınai uygulamaya ilişkin bilgiler hakkında da uygulanır. (3) Bu sırlar, Türkiye'de oturmayan bir yabancıya veya onun memurlarına açıklandığı takdirde, faile verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. Bu halde şikâyet koşulu aranmaz.

UZLAŞMA REHBERİ

6) Uzlaşma yolunun kapalı olduğu suçlar.

CMK 253/3 maddeye göre, etkin pişmanlık ve cinsel dokunulmazlık suçlarında UZLAŞTIRMA YOLUNA GİDİLEMEZ. Uzlaşma kapsamına giren bir suç, girmeyenle birlikte işlenirse, uzlaşma yolu kapanır.

a) Etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar.

Cezayı kaldıran şahsi sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların (*ya da şahsi cezasızlık sebebinin*) varlığı halinde, Cumhuriyet savcısına kamu davasını açmada takdir yetkisi tanınmıştır. Bu gibi hallerde C. savcısı kamu davası açmayarak, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir (CMK 171/1). C. savcısının kamu davası açmaması, şüphelinin uzlaşmaya nazaran daha lehine bir sonuç olduğu için, Kanun uzlaşma yolunu kapamıştır.

Ancak, etkin pişmanlık suçlarının büyük bir kısmı, "cezayı kaldıran şahsi sebep" niteliğinde değildir. Mesela, suç işlemek için örgüt kurma suçu ile, diğer bazı suçlarda etkin pişmanlık hükmü vardır (TCK 221, 93, 110, 168, 192, 245/5, 248, 254, 269, 274 ve 393). Bu gibi ağır suçlarda uzlaşma uygulanması yerinde değildir.

Ancak, hem şikayete bağlı olan ve hem de etkin pişmanlık öngören, fakat "cezayı kaldı-

UZLAŞMA REHBERİ

ran şahsi sebep" niteliği de taşımayan bazı suçlarda, mesela TCK 144 kapsamındaki hırsızlık, mala zarar verme (TCK 151), güveni kötüye kullanma (TCK 155) suçları, TCK 168 deki etkin pişmanlık suçlarından olduklarından, uzlaşma kapsamına alınmamışlardır. Mala karşı işlenen suçlarda uzlaşmanın daha fazla uygulanma yeri bulunduğunu düşündüğümüz için, bu düzenlemeyi yerinde bulmuyoruz.

b) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar.

Türk Ceza Kanunundaki *cinsel dokunulmazlığa karşı* aşağıdaki suçlarda da uzlaşma yolu kapalıdır.

Cinsel saldırı (TCK 102) (1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişi, mağdurun şikayeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi halinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikayetine bağlıdır.

Reşit olmayanla cinsel ilişki (TCK 104) (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

UZLAŞMA REHBERİ

Cinsel taciz (TCK 105) (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adlî para cezasına hükmolunur.

CMK ilk yürürlüğe girdiği sırada, cinsel dokunulmazlığa karşı olanlar dahil, şikayete bağlı bütün suçlar uzlaşma kapsamında idi ve sayma yöntemi ile bazı suçlar uzlaşmaya tabi tutulmamıştı. cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda fail ile mağdurun bir masa etrafında edim pazarlığı yapmaları yadırgandığı için duyulan tepki üzerine, bu suçlar uzlaşma kapsamından çıkartıldı.

c) Aile içi şiddet suçları.

Aile içi şiddet sırasında işlenen bazı hafif suçlar da şikayete bağlıdır. Bunların da uzlaşma kapsamı dışında tutulması, uluslararası sözleşmelerde öngörülmüştür.

Bizce, bütün suçlarda fail ile mağdurun görüşmelerini ve barışmalarını sağlamaya çalışmak yararlıdır. Neticede taraflar birbirlerinin görüşlerini öğrenip, anlaşılırsa, toplumsal barış sağlanabilir. Uzlaşma yolunun tamamen kapatılması yerinde değildir; uzlaşmanın çeşitli yöntemleri vardır. Bunların bir türü açık tutulabilirdi.

UZLAŞMA REHBERİ

ç) Uzlaşma kapsamındaki suç, girmeyen bir başka suçla birlikte işlenirse, uzlaşma yolu kapanır.

Kanun, "uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması halinde uzlaşma hükmüleri uygulanmaz" (CMK 253/3) hükmünü içermekte iken, Yönetmelik (7/4), "uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçu işlemek amacıyla ya da bu suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde, uzlaştırma yoluna gidilemeyeceğini", düzenlemiştir. Yönetmelikteki düzenleme Kanuna uygun değildir: olmadığı kanısındayız: "bir başka suçu işlemek amacı", Kanunda yoktur.

Aynı suçu işlemiş olmalarına rağmen, fiili re'sen soruşturulan ve kovuşturulan kişiler açısından da uzlaşma yolu kapalıdır.

7) Uzlaşmaya tabi olan ve olmayan suçlar hakkındaki görüşümüz.

a) Şikayete bağlı suçlarda uzlaşma kabul edilmesi eleştirilmiştir.

Uzlaşma kurumunun, şikayete bağlı suçlarda uygulanması çok zor olduğu ileri sürülmektedir. Zira, şikayetten vazgeçme, muhakemenin bir karar verilmeksizin sona ermesi-

UZLAŞMA REHBERİ

ni sağlaması açısından, uzlaşmaya göre daha geniş bir olanak sağlar. Suçtan zarar gören, şikayete bağlı olarak soruşturulan ve kovuşturulan suçlarda hüküm kesinleşinceye dek şikayetinden vazgeçmek suretiyle muhakemenin düşmesini sağlamak olanağına sahiptir (TCK 73/4).

Ancak, şikayetten vazgeçen bir mağdurun suçtan gördüğü zararı karşılama konusunda hiç bir garantisi yoktur. Fail belli bir hususta söz vermiş olsa bile, bunu yerine getirmediği takdirde, mağdurun onu bu konuda zorlama yasal olanağı yoktur. Şikayetten vazgeçmede fail mağdura herhangi bir ödemede bulunmak zorunda olmadığı gibi, bir ödemede bulunacaksa bile, büyük bir olasılıkla bu ödeme uzlaşmadakinden daha az olacaktır.

b) Uzlaşma'nın şikayetten vazgeçmeden daha zor ve masraflı olduğu belirtilmektedir.

CMK 253/22 ve Uzlaştırma Yönetmeliği m. 31/6 ya göre, uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde, uzlaşma giderlerinin Devlet Hazinesince karşılanması öngörülmektedir. Buna karşın, uzlaşmanın gerçekleşmemesi halinde, uzlaşma giderleri hakkında, yargılama giderlerine ilişkin hüküm uygulanacaktır (Yönetmelik m. 31/5). Buna göre, muhakeme sonun-

UZLAŞMA REHBERİ

da cezaya ve güvenlik tedbirine mahkum edilmesi halinde, bütün yargılama giderleri bağlamında uzlaştırma giderleri de sanığa yüklenecektir (CMK 325/1). Şikayetten vazgeçme kurumunun işletilmesi durumunda ise muhakeme masrafı doğmayacağı için, tercih edilecek bir yol olarak görünmektedir.

Ancak, şüpheli bakımından yaklaşıldığı zaman, şikayetten vazgeçmeyen bir mağdur söz konusu olduğunda, uzlaşma şüphelinin lehinedir, zira uzlaşma gerçekleşirse, mahkum olduğu takdirde ödeyeceği muhakeme masraflarını ödemeyecektir.

c) Her iki tarafın da uzlaşmayı "özgür iradeleri" ile kabul etmiş olmaları gerekir.

CMK 253/17 ye göre, uzlaşmanın suçtan zarar gören ve failin özgür iradeleri ile gerçekleşmesi ve bu durumda Cumhuriyet savcısı veya hakim tarafından saptanması gerekmektedir. Uzlaşmanın *tarafların özgür iradeleriyle* gerçekleşmediğine kanaat getiren Cumhuriyet savcısı ya da Hakim uzlaşmayı KABUL ETMEMEK YETKİSİNE SAHIPTİRLER.

Buna karşı, şikayetten vazgeçmede, Cumhuriyet savcısı ya da Hakimin, suçtan zarar görenin zararının giderilip giderilmediğini araştırma YETKİSİ BULUNMADIĞI gibi, suçtan zarar görenin şikayetten vazgeçmesinin onun özgür iradesine dayanıp dayanma-

UZLAŞMA REHBERİ

dığını araştırmak yetkisi konusunda, açık bir hukuki yükümlülük bulunmamaktadır. Her ne kadar genel kurallardan yola çıkılarak, şikayetten vazgeçmenin tehdit vs gibi iradeyi sakatlayan hallerde geçersiz olacağı açık ise de, bunun geçerliliğinin ayrıca denetlenmesi öngörülmemiştir. Suçtan zarar görenin, şikayetinden vazgeçmesi halinde, "Soruşturma Evresi"nde, "Kovuşturmaya Yer Olmadığına", "Kovuşturma Evresinde" ise "Davanın Düşmesine" karar verilmek zorunludur.

ç) Uzlaşma sonunda, "koruma tedbiri nedeniyle tazminat" istenemez.

Şikayetten vazgeçme ile uzlaşmanın, şüphelinin haksız koruma tedbiri tazminatı istemesi yönünden birleştikleri bir nokta da vardır: şikayetten vazgeçme veya uzlaşma nedeniyle hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı veya düşme kararı verilenler, kamu davası geçici olarak durdurulanlar, kamu davası ertelenen veya düşürülenler, tazminat isteyemezler (CMK 144/1-c). Oysa, bu konudaki temel kural uyarınca, yakalanan veya tutuklanan şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilirse, şüpheli Devletin tazminat isteyebilir (CMK 141/1-e). Uzlaşmada bir istisna vardır.

UZLAŞMA REHBERİ

III - Uzlaşma teklifinde bulunma.

8) "Uzlaşma teklifi" nedir? Ne zaman yapılır?

a) Uzlaşma teklifi, C. savcısının takdiri-lik sistemine geçme karardır.

"Uzlaşma teklifi", C. savcısının yaptığı bir işlem olup, kamu davasının mecburiliği prensibinin istisnasını teşkil eden "uzlaşma yolu- nu" aan, baŐlatan bir karardır. Bununla bir- likte, uzlaştırma teklifi mecburidir, unkü bu yapılmadığı takdirde CMK 174 üncü madde- deki iddianamenin iadesi nedenlerinden biri- si doğmuş olur ve iddianame iade edilir. Uz- laŐma hakkının hatırlatılmaması, bozma ne- denidir (2. CD 21.09.2006, E. 2006-1210, K. 2006-14983).

b) Uzlaşma teklifi, soruşturma baŐladıđ- tan ve "yeterli Şüphe" elde edildikten sonra yapılır.

Uzlaşma teklifinin yapılabilmesi için, önce bir ceza soruşturması baŐlatılmalıdır (CMK 160/1). C. Savcısı tüm delilleri topladıktan sonra, kamu davası açabilecek bir aşamaya gelmiş ise ve Şüphelinin mevcut delil duru- muna göre suçun faili olduğunu söyleyebili- yorsa, Şüpheli hakkında uzlaşma yöntemine o zaman baŐvurabilir.

UZLAŞMA REHBERİ

"Yeterli şüphenin" oluşması koşulu ile, masum insanlar hakkında olası bir soruşturma açılması halinde, yalnızca mahkemelerde daha fazla uğraşmamak için veya değişik nedenlerle, suç üstüne alma eğiliminde olanlar korunmuş olmaktadır. Mahkeme aşamasında gerçekleştirilecek uzlaşmada bu sakıncaların varlığı daha aza indirgenmiş olacaktır.

Uzlaştırıcının delil toplama yetkisi ve görevi yoktur. Bu nedenle soruşturma aşamasında kamu davası açılmasını gerektirecek yeterlilikte delil toplanmalıdır. Ancak bundan sonra uzlaşma yöntemi izlenmelidir. Yapılan soruşturmada, kamu davası açmaya yeterli şüphe sebebi elde edilir ve suçun uzlaşma kapsamında olduğu anlaşılırsa, C. savcısının o zaman "uzlaşma teklifi" yapması gerekir.

Eğer kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilebilecekse, yani Cumhuriyet Savcısı, CMK 171 ile 172/1 maddeleri birlikte değerlendirdiğinde, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilecek ise uzlaşma teklifi yapılamaz.

c) Uzlaşma teklifi, "haklarını öğrenme hakkının" kullandırılmasıdır.

Suç işlediği iddia edilen şüpheliler ve mağdurlar, genellikle bu suçun nasıl muhakeme edileceğini bilmezler. İşlenen suçun uzlaşma yolu ile ele alınacağını da bilmezler. Bu nedenle, taraflara suçun uzlaşmaya tabi oldu-

UZLAŞMA REHBERİ

ğu, uzlaşmanın ne anlama geldiği, nasıl uygulanacağı ve doğuracağı hukuki sonuçların bildirilmesi, öğretilmesi gerekir. İşte, uzlaşma teklifi, uzlaşma muhakemesinin ilk adımını oluşturur ve C. savcısının bunu yapması mecburidir.

CMK 253/4 e göre, suç ihbarını alan Cumhuriyet savcısı tarafından, CMK 170/2 de yazılı "yeterli şüphenin" varlığı halinde, mağdur haklarının korunması ve şüphelinin yeniden topluma kazandırılması, gerek bireysel barış gerekse ve daha da önemlisi toplumsal barışın sağlanabilmesi için, tarafların bir araya gelmeleri ve anlaşmaları yönünde; HUZURDA, AÇIKLAMALI TEBLİGAT veya İSTİNABE yolu ile yapılan ZORUNLU TEBLİGAT, uzlaşma teklifidir.

9) Uzlaşma teklifini kim yapar?

a) Soruşturma evresinde.

İşlendiği iddia edilen suç "uzlaşma kapsamında ise", uzlaşma teklifi Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Cumhuriyet savcısı, şüpheli ile mağdura veya suçtan zarar görene uzlaşma için görüşme teklifinde bulunur.

Cumhuriyet savcısının talimatı üzerine, adli kolluk da uzlaşma teklifinde bulunabilir (Yönetmelik 8/1).

UZLAŞMA REHBERİ

b) Kovuşturma evresinde.

Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, uzlaştırma işlemleri 253 üncü maddede belirtilen esas ve usule göre mahkeme tarafından yapılır (CMK 254/1).

CMK 158/6, *"Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur"* hükmünü getirmiştir. Bu durumda, şikâyet hakkı olan kişi, açıkça şikâyetinden vazgeçmemiş ise şikâyet aranmaksızın uzlaşma hükümleri uygulanır.

10) Uzlaşma teklifi kime yapılır?

a) Gerçek kişiler.

Kanun ve yönetmeliğe göre, şüpheliye, sanığa, mağdur veya suçtan zarar görene, özel hukuk tüzel kişisine veya bunların yasal temsilcilerine uzlaşma teklifi yapılabilir.

b) Özel hukuk tüzel kişileri.

Yasanın açık düzenlemesi nedeniyle, kamu tüzel kişileri aleyhine işlenen suçlarda uzlaştırma yöntemine başvurulamaz (CGK 5.7.2005, E. 2005/10-84, K. 2005/90). Yerel yönetimler, hizmet yönünden yerinde yöne-

UZLAŞMA REHBERİ

tim kuruluşları ve meslek kuruluşları bu kapsamdadır. 4721 sayılı Medeni Kanununun 8 vd. maddeleri kişiliği tanımlamıŐ, 47 inci maddesine göre de *"BaŐlı baŐına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiŐ kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiŐ olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar"*. Bunlar aleyhine işlenen suçlarda uzlaşma uygulanamayacağı genel olarak kabul edilmektedir.

11) Kolluk tarafından yapılan uzlaştırma işlemleri nelerdir?

a) Kolluk kendiliğinden "uzlaşma teklifi" yapamaz.

CMK 160 ın buyurucu kuralı gereği, soruŐtırmaya baŐlama yetkisi Cumhuriyet savcılarına aittir. Bu nedenle, kolluk kendiliğinden uzlaşma teklifinde bulunamaz. Daima C. savcısının bu konuda kendisine bir talimat vermiş olması gerekir.

b) C. savcısının uzlaşma teklif etme emri, araştırma emrinden sonra verilir.

C. savcısının taraflara uzlaşma teklif edebilmesi için, ilk araŐtırmaların yapılmış ve Şüphelinin suçu işlediği konusunda bazı bulgulara ulaŐılmıŐ olması gerekir. Bu nedenle,

UZLAŞMA REHBERİ

C. savcısının kolluğa daha önce bu suç ile ilgili araştırma yapma emri vermiş olması gerekir. Zira, iddianame düzenleyecek kadar "yeterli şüphe" yoksa, uzlaşma teklifi de yapılamaz.

c) Kolluğun uzlaşma teklifi yapması.

CMK 253/4 gereği, kolluk Cumhuriyet savcısının yazılı, acele hallerde sözlü talimatı üzerine, Yönetmeliğin 8/1 maddesinde belirtildiği üzere, Adli Kolluk Görevlisi de uzlaşma teklifinde bulunabilir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak bildirilir (CMK 161/3).

ç) Şikayete bağlı uzlaşmaya tabi suçlarda, kolluğun "yakalama yetkisi" yoktur.

Uzlaşma kapsamındaki "şikayete bağlı suçlarda" (CMK 90/3 dışında), kolluğun yakalama yetkisi de yoktur. İlgilinin önce şikayetçi olması gerekir. Ancak, soruşturması ve kovuşturması şikayete bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malül-lük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde, kişinin yakalanması şikayete bağlı değildir.

d) Kanaatimiz.

Bizce, uzlaşma teklifinin yapılması kolluğa bırakılmamalı, C. savcısı İzmir Adliyesinde

UZLAŞMA REHBERİ

uygulanan örnek gibi, tarafları çağırarak, uzlaşma kurumunun ayrıntıları hakkında onları bilgilendirdikten sonra, uzlaşma teklifini kendisi yapmalıdır.

Uzlaşmayı kabul etmenin veya uzlaşmayı kabul etmemenin ayrıntılı hukuki sonuçları vardır. Bunların taraflara kolluk tarafından taraflara anlatılması zordur. Sadece yazılı formun imlattırılması ise "ayrıntılı açıklama yapma" anlamını taşımaz.

12) Yönetmelikteki düzenleme, hak öğretme açısından uygun mudur?

Uygulamada Uzlaştırma Yönetmeliğinin ekinde yer alan *İlgili Adli Kolluk Birimi Uzlaşma Teklif Formu* EK 1/a veya Cumhuriyet başsavcılığı Uzlaşma Teklif Formu EK 1/b, basılı formlar kullanılmaktadır.

"Huzurda" yani "yüze karşı" yapılan teklifte sorun yoktur. Dikkat edilmesi gereken nokta şudur ki, uzlaşmanın mahiyeti, tüm sonuçları ile iyice anlatılmalıdır. Bunun için, şüpheli ve mağdurun, onların, kişisel özellikleri, algılama yetenekleri v.s. gibi subjektif ölçütler göz önünde tutularak, uzlaşmanın gerek ceza hukuku gerekse özel hukuk açısından "sonuçları" nı algılamaları sağlanmalıdır.

Yoksa, basılı formları okuyup altını imzalatmak, kabul görmeyen ve görmeyecek olan

UZLAŞMA REHBERİ

çok yanlış bir uygulama olur. Formlar incelendiğinde (Yönetmelik EAK 1/a; b), sıradan bir insanın anlayabileceği bir içerik taşımadığı açık biçimde görülmektedir. Bu metin, hem yoğun hukuki konuları içerdiği için, içerik açısından ancak hukukçular, hem de deneyimli hukukçular tarafından anlaşılabilir niteliktedir, basım tarzı v.s. gibi biçimsel özellikleri nedeniyle de, okunması zor bir metindir.

Bu nedendir ki; hakkın "BİLDİRİLMESİ"nden daha çok, "ÖĞRETİLMESİ (ANLAŞILMASININ SAĞLANMASI)" aranmaktadır. AİHS ve AİHM de bunu özellikle aramaktadır. Kaldı ki artık Anayasa Mahkememiz de Bireysel Başvuru Hakkının kullanılmasında bu konuda bir ihlal varsa bunu da kuşkusuz göz önünde tutacaktır.

Yönetmeliğin 8/3 maddesi düzenlemesine göre de: "Cumhuriyet savcısı veya adli kolluk görevlilerince yapılacak uzlaşma teklifi, bu yönetmeliğin ekinde yer alan Ek 1/a veya Ek 1/b sayılı uzlaşmanın mahiyeti ile uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukuki sonuçlarının bulunduğu *"Uzlaşma Teklif Formları"*nun hazır bulunan ilgiliye imzalatılarak verilmesi ve formda yer alan bilgilerin açıklanması suretiyle yapılır. Cumhuriyet savcısı veya adli kolluk görevlisi tarafından bilgilendirme yü-

UZLAŞMA REHBERİ

kümlüğünün yerine getirildiğine ve uzlaşma teklifinde bulunulduğuna ilişkin formun imzalı örneği soruşturma evrakı içine konur," denilerek, BİLGİLENDİRME, ÖĞRENME AMACI güdüldüğü açıklanmıştır.

Söz konusu form incelendiğinde, gerek yazılım biçimi, gerekse anlatımı açısından, sıradan insanların anlayabileceği bir belge olmadığı maalesef gözükmektedir. Bunun içindir ki, teklifin ve kabulün sonuçlarının ne olacağının soruşturma evresinde varsa şüpheli müdafinin, mağdur veya suçtan zarar görenin vekili tarafından, özellikle kamu kesimi görevlilerinin açıklaması ile yetinilmeden, özenle anlatılmalı ve ÖĞRETİLMELİDİR. Ancak bundan sonra, kabul veya red kararının gerçek bir kuşkuyu içermeyen ortaya çıkması söz konusu olabilir.

13) Açıklamalı tebligat nasıl yapılır?

C. Savcısının bizzat uzlaşma önerisinde bulunması gerektiği koşulu, 5560 sK ile yapılan değişiklikle kaldırılarak, istemi durumunda, adli kolluk görevlisi aracılığıyla veya tebligat yoluyla da öneride bulunabilmesinin yolu açılmıştır.

Tebliğat, hazır olmayanlara yapılan, uzlaşma teklifinin kabulü veya reddinin hukuksal sonuçlarını içeren açıklamalı çağrı belgesi-

UZLAŞMA REHBERİ

dir. Posta yolu ile yapılır.

Teklifin yapılması pratikte kolaydır. Çünkü şikayet dilekçesini ya doğrudan verecektir ki o zaman yada yazılı olarak göndermişse dilekçesindeki adrese bu tebligat çıkartılır.

Şüpheli için durum farklıdır. Bu teklif, eğer huzura gelmişse huzurda, yoksa açıklamalı tebligat resmi mercilere bildirilmiş adrese yapılmazdır.

Ancak, aşağıdaki hallerde açıklamalı tebligat yolu ile uzlaşma teklifi yapılamaz: -Resmi adresinde bulunmayana (MERNİS adresi) -Yurt dışında olana, -veya herhangi bir nedenle taraflara veya bunların yasal temsilcilerine ulaşılabilmesi hallerinde. Bu durumdakilere Tebligat Kanunu'nun 35 inci maddesindeki işlemler de yapılamaz.

GAİP ve KAÇAKLAR için soruşturma aşamasında uzlaşma hükümlerinin uygulanmasına olanak YOKTUR.

Uygulamada uzlaşmayı kabul eden tarafların ayrı şehirlerde bulunmaları sorunlar yaratmaktadır. Uzlaşma tutanağının imzalanması için, diğer tarafın bulunduğu yere, C. Savcılığı veya Mahkeme aracılığıyla talimat yazılması gerekecektir.

5560 değişikliğinden önce, uzlaşma teklifi yüzkarşı yapılmaktaydı. Değişikle bu ilkeden vazgeçilmiştir. Daha önceki dönem-

UZLAŞMA REHBERİ

de C. Savcısının çağrısı uyarınca gelmeyen şüphelinin zorla getirilmesi gerekiyordu.

14) Teklife belirli bir sürede YANIT zorunluluğu var mıdır?

Evet. Teklif yüze karşı yapılmış ise imzalandığı, yok eğer tebligat yapılmış ise tebliğin yapıldığı tarihten sonraki 3 GÜN içinde, olumlu veya olumsuz bir yanıt verilmelidir.

15) Teklife geç cevap verme, uzlaşma teklifinin reddi sayılır.

a) Üç gün içinde cevap vermeme.

Cezadaki uzlaşmada, yanıt süresi olan üç gün içinde uzlaşma yönünde iradenin olumlu olduğunun bildirilmemesi, teklifin reddi sonucunu doğurur.

Hukuktaki arabulucukta ise karşı tarafın yaptığı arabuluculuk yöntemini uygulamayı kabul etmesi için, 30 günlük bir süre öngörülmüştür (ArabuluculukK 13/2).

b) Birden çok mağduru olan suçlarda, uzlaşmayı hepsinin kabul etmesi gerekir.

CMK 253/7 gereği, birden çok kişinin mağdur veya suçtan zarar görmesi halinde şüpheli, mağdur veya zarar görenlerin HEPSİNİN uzlaşmayı KABUL etmesi gerekir. Çünkü, her bir mağdurun ayrı ayrı şikâyet

UZLAŞMA REHBERİ

hakkı bulunmaktadır. Aksi takdirde uzlaşma yoluna gidilemez. Uzlaşma görüşmelerine katılmamak da, red gibi sonuç doğurur.

c) Aydınlatılmış red iradesi.

Taraflar uzlaşma teklifi red ettiklerinde, red etmenin doğuracağı hukuki sonuçları biliyor olmalıdırlar.

Şüpheli yönünden: Uzlaşma sağlanmadığında, soruşturmaya devam edilip kamu davası açılabilceği, uzlaşmanın sağlanmasına rağmen, uzlaşılan edimi def'aten veya taksitler halinde mağdura veya suçtan zarar görene yönelik olarak yerine getirmemesi halinde, soruşturmaya devam edileceği, neticede mahkumiyet veya beraat kararı verilebileceği, özel hukuk açısından ayrı bir tazminat davası açılabilceği ve bunun sonucu tazminat ödemek zorunda kalacağını; şüpheli (kovuşturma evresinde sanık) biliyor olmalıdır.

Mağdur veya suçtan zarar gören, katılan ise uzlaşmanın sağlanmaması halinde, ceza soruşturmasının devam edeceği, yeterli şüphe yoksa şüpheli hakkında takipsizlik kararı verilebileceği veya yeterli şüphe varsa şüpheli hakkında iddianame düzenlenerek, ilgili mahkemesinde dava açılacağı, davanın sonucuna göre, cezai yaptırım uygulanabileceği gibi, beraat kararının da çıkabileceği, özel hukuk giderim hakkının mevcut bulunduğu, bunun

UZLAŞMA REHBERİ

uzun bir yargılama sürecini de kapsama olasılığının da bulunduğunu, her şeyden önce barışın sağlanmayacağı ve varsa bir husumetin daha da körükleneceği bilinmelidir.

16) Uzlaşma teklifinin kabulü.

Uzlaşma muhakemesinin başlayabilmesi için, hem mağdurun, suçtan zarar görenin, hem de şüphelinin uzlaşma muhakemesi yapılmasını kabul etmeleri gerekir. Taraflardan biri kabul etmezse, süreç işlemez.

Kanun, uzlaşma teklifinde artık bir sıra öngörmemektedir. Fakat, şüpheliden başlamak daha yararlı olabilir.

Mağdurun veya suçtan zarar görenin uzlaşma teklifini kabul etmesi, bağlayıcı hukuki sonuç doğurmaz, sadece süreci başlatır. Uzlaşma gerçekleşip, edim yerine getirildikten sonra hukuk davası açma yolu kapanır.

a) Şüphelinin uzlaşma teklifini kabul etmesi.

Şüphelinin uzlaşma teklifini kabul etmesi, suçu ikrar ettiğini göstermez.

5560 sayılı yasa ile değişiklik olmadan önce; soruşturma aşamasında C. Savcısı ve kovuşturma aşamasında hâkimin, şüpheli veya sanığı çağırarak; kendisine yüklenen suçu ve sorumluluğu kabul edip etmediğini sorması

UZLAŞMA REHBERİ

gerekmekteydi. Yine, yasa değişikliğinden önce çağrı kağıdı ile gelmeyen sanığın zorla getirilmesi mümkündür. Hazır olan şüpheliye, C. Savcısı gerekli açıklamayı yapıp uzlaşma yöntemini açıklıyor, suçu ve mağdurun zararını gidermeyi kabul edip etmediğini soruyordu. Eğer şüpheli suçu veya belirtilen zararını gidermeyi kabul etmiyorsa, uzlaşma süreci sona eriyordu. Şüphelinin kabulü durumunda, mağdura uzlaşmayı kabul edip etmediği soruluyordu. Ancak, 5560 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, bu sıralamanın bir önemi kalmamışsa da, önce şüpheliye sorulması daha iyidir.

b) Mağdurun uzlaşma teklifini kabul etmesi.

Mağdur uzlaşma teklifini, sonuçlarını bileerek, özgür iradesi ile ve sarih olarak kabul etmelidir. Ceza muhakemesi hukukunda şarta bağlı işlem kabul edilmemiştir. Ancak, "zararımı öderse uzlaşırım" şeklinde bir kabul de, uzlaşma önerisinin kabulü olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır.

c) Üç gün içinde uzlaşma teklifi kabul edilirse, uzlaşma müzakereleri başlar.

Yanıt süresi olan üç gün içinde teklif yapılanların, uzlaşma yapmak niyetlerini bildirmesi ile, uzlaşma usulü başlar ve hazırlıklardan sonra uzlaşma müzakereleri yapılır.

UZLAŞMA REHBERİ

ç) Aydınlatılmış kabul iradesi.

Tüm taraflar yönünden, uzlaşmayı kabul etme iradesinin de "aydınlatılmış onam" biçiminde olması gerekir. Yani, uzlaşmayı kabul eden hem failin, hem de mağdurun, uzlaşma halinde, uzlaşılan edimin mağdura, suçtan zarar görene yönelik olarak yerine getirilmesi halinde, kovuşturmayaya yer olmadığına veya açılmış kamu davasının düşmesine karar verileceği, özellikle toplumsal yarar açısından da taraflar arasında olası bir yoğunlaşmış husumetin ortadan kalkacağı, olası bir ceza yaptırımını ile karşı karşıya kalınmadan ve sicil kaydı (sabıka) gibi olumsuz şahsi hal durumunun ortaya çıkmayacağı, uzlaşma görüşmeleri başladıktan sonra uzlaşma olmazsa, artık ilerideki aşamalarda uzlaşma yoluna gidilemeyeceği (şikayetten vazgeçme hakkı hariç) bilinmelidir.

Bireyin bütün hakları kullanması, sahip olduğu haklarını bilmesi ve bunu kullanma yeteneğine sahip olması ölçüsünde bir değer kazanır.

Uluslararası belgelerde, uluslar arası belgelerde ve Anayasa ve iç hukuk uygulamalarında taraflara tanınan hakların bildirilmesinden söz edilir. Ama bildirmenin yetmediği, kişinin kendisine bildirilen haklarını ÖĞRENİP ÖĞRENMEDİĞİ konusu önemlidir. Bu ne-

UZLAŞMA REHBERİ

denledir ki, kendisine uzlaşma teklif edilen bireyin uzlaşmadan doğan hukuki sonuçları bilmesi daha doğrusu öğrenmesi amaç olmalıdır.

17) Uzlaşma teklifinin red edilmesine rağmen, uzlaşma olabilir mi ? Evet.

a) Soruşturma evresinde.

Uzlaşma teklifi reddedilse bile, tarafların özgür iradeleriyle anlaştıklarını gösteren bir belgenin en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar Cumhuriyet savcısına başvurmaları olanaklıdır (CMK 253/16).

b) Kovuşturma evresinde.

Soruşturma evresinde uzlaşma teklifi yapılmış da taraflar bunu reddetmişler veya uzlaşma görüşmeleri sonucu anlaşmamışlarsa, artık kovuşturma evresinde uzlaştırma teklifi yapılmaz. Şunu unutmamak gerekir ki mağdurun şikayetten vazgeçme hakkı saklıdır.

Yönetmeliğin 25/3 maddesi, *mahkeme aşamasında yapılan uzlaşma teklifinin reddedilmesine rağmen, tarafların haricen anlaştıklarını gösteren belge ile hüküm verilene kadar mahkemeye başvurabileceklerini* düzenlemiştir. Danıştay 10. Dairesi, 20.6.2011 tarih ve 2011-2365 sayılı kararı ile bu hükmü iptal etti. İptal gerekçesi olarak da, CMK 253/16

UZLAŞMA REHBERİ

da, Kanunun C. savcısına başvuru yapılacağını belirterek, bu makama görev verdiğini, fakat kovuşturma evresi bakımından bu konuda Kanunda hiç bir düzenleme bulunmadığı için, idarenin yönetmelikle, mahkemeye görev veremeyeceği noktasına dayanmıştır.

18) Uzlaşma yolunun işlenmesi, delil toplanmasını engeller mi? Hayır.

Uzlaşma için görüşme teklif edilmesi veya uzlaşma için görüşme teklifinin kabul edilmesi, soruşturma konusu suça ilişkin delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasını engel olmaz.

19) Bir taraf uzlaşmayı kabul etmezse, diğer tarafa teklif yapılabilir mi? Hayır.

Bir taraf uzlaşmayı kabul etmez veya red ederse, uzlaşma yolu kapanır.

Ancak suçta birden fazla fail varsa, yani suç birden fazla kişi tarafından işlenmişse, sadece uzlaşan şüpheli uzlaşmadan yararlanacağı için (CMK 255), bir şüphelinin uzlaşmayı kabul etmemesi, diğerlerini bağlamaz.

Ancak Yönetmelik, pratik mülhazalarla olsa gerek, bütün şüphelilere tek tek uzlaşma teklifi yapılmasını öngörmemiştir (Yönetmelik 10). Bununla birlikte, kendisine uzlaşma teklif edilmeyen bir şüpheli, haricen öğrenir

UZLAŞMA REHBERİ

ve uzlaşmaya hazır olduğunu, üç gün içinde beyan ederse, uzlaşma yolu açılır

Yönetmeliğin bu düzenlemesi yerinde değildir: Kanun ile verilmiş olan uzlaşma hakkı, diğer şüphelilerden, yönetmelikle alınmıştır. Anayasanın 40 ıncı maddesine göre, bütün şüphelilerin uzlaşma hakkına sahip olduklarını öğrenmeleri gerekirdi.

Suçta birden fazla mağdur varsa, uzlaşma yolunun açılması için, uzlaşmayı hepsinin kabul etmesi gerekir (CMK 253/7).

Kanun ve yönetmelikteki düzenlemenin, "uzlaşma yolunu zorlaştıran, yokuşa süren türden oluğu" dikkat çekmektedir.

20) Üç gün içinde kararını bildirmeyen kişi, uzlaşma hakkının kaybeder mi? Hayır.

Taraflar, uzlaşma teklifinin red edilmiş olması dolayısıyla "uzlaştırma görüşmesi" yapmamış olsalar dahi, HARİCEN uzlaşabilirler ve uzlaştıklarını gösteren bir belge ile Cumhuriyet savcısına başvurabilirler (CMK 253/16). Taraflar en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar, haricen uzlaşabilirler (Yönetmelik 17/3).

Kovuşturma evresinde bu hak artık kullanılamaz (Yönetmelik m. 25/3, Danıştay 10 D. 20.6.2011, K. 2011-2365 ile iptal edilmiştir).

UZLAŞMA REHBERİ

21) İşin başında uzlaştırmayı kabul etmek, hak kaybına neden olur mu?

Hayır. Uzlaşma için görüşme teklifinin kabul edilerek, bu konuda karşı tarafla görüşmek, suçu kabul etmek veya haklarından vazgeçme anlamına gelmez.

Yapılan görüşmeler sonucu taraflar uzlaşmak zorunda değildirler. Uzlaşma sağlanana dek, bu iradelerinden vazgeçebilirler ki, bu vazgeçme hak kaybına neden olmaz.

IV - Uzlaştırmacı olabilenler ve uzlaştırmacının görevlendirilmesi.

22) Kimler uzlaştırmacılık yapabilir?

a) Bizzat Cumhuriyet savcısının veya hakimın uzlaştırmacılık yapması.

Tarafların uzlaşma için görüşme teklifini kabul etmeleri durumunda, 4 olasılık vardır. Bunların birincisi, bizzat Cumhuriyet savcısının uzlaştırmacılık yapmasıdır (CMK 253/9, Yönetmelik 13/1).

Cumhuriyet savcısı veya kovuşturma evresinde hakim, uzlaşma açısından yasal olarak kendiliklerinden görevlidirler. Yani somut olayda tarafların karşılıklı istemlerini değerlendirip, uzlaştırmayı kendileri de yapabilirler. Buna yasal bir engel yoktur.

UZLAŞMA REHBERİ

Ancak işin etiği gereği, ileride bazı sakıncalara yer vermemek için, gerek yasanın, gerekse yönetmeliğin aradığı koşullara uygun "uzlaştırmacı" görevlendirmek, hem objektifliği sağlar, hem de tarafların kuşkularını ortadan kaldırır.

İşi hızlandırmak açısından yararlı olan, C. savcısının uzlaştırmacılık yapması yöntemi, *uzlaştırmacının karar vermemesi ilkesine aykırı* olması nedeniyle, sakıncalıdır. Savcı ve hakimlerin uzlaştırmacılık yapmamaları daha uygundur.

b) Uzlaştırma uzmanı avukat.

Cumhuriyet savcısının istemi üzerine Baro tarafından *görevlendirilen bir avukat* uzlaştırmacı olabilir. Bu amaçla Barolarda uzlaştırmacılık eğitim seminerleri düzenlenmeli ve uzman avukatlar yetiştirilmelidir.

c) Hukuk eğitimi görmüş uzman uzlaştırmacı.

Hukuk eğitimi görmüş ve uzlaştırmacılık yeteneklerini öğrenip, *uzlaştırmacı listesine kayıtlı uzlaştırmacılar arasında* Cumhuriyet savcısı tarafından görevlendirilen bir uzlaştırmacı da, uzlaştırmacılık görevini yapabilir.

Cezada *hukuk eğitimi görmek* koşulu aranırken, hukuktaki *arabuluculuk* açısından hukuk fakültesi mezunu olmak şartı getiril-

UZLAŞMA REHBERİ

miştir. Ağırlıklı hukuk dersleri almış, fakat hukuk fakültesi mezunu olmayan kişiler cezada uzlaştırmacılık yapabilirken, arabuluculuk yapamazlar: arabuluculuk için Kanun daha nitelikli koşullar aramış ve denetimi yapılan bir eğitim aldıktan sonra sınav ve arabulucular siciline kayıt olmayı şart koşmuştur. Cezanın standartlarının da yükseltilmesi gerekir.

ç) Tarafların birlikte seçtikleri uzlaştırmacı.

Tarafların üzerlerinde anlaştıkları bir avukat veya hukuk öğrenimi görmüş bir kişi (bunun takdiri Cumhuriyet savcısı'na ait olmak üzere) uzlaştırmacı olabilir.

d) Uzlaştırmacı olmadan haricen anlaşma.

Tarafların *haricen anlaşmaları* durumunda, uzlaştırmacı görevlendirilmeden de soruşturma evresinde uzlaşma sağlanabilir.

e) Hukuktaki arabulucunun özellikleri:

Hukuktaki arabulucunun nitelikleri, cezadaki uzlaştırmacıdan çok farklıdır. Arabuluculuk adı altırda böyle özel bir meslek yaratılması çok yerinde bir yaklaşımdır. Hukuktaki arabulucunun mesleğinde en az beş yıl kıdeme sahip, hukuk fakültesi mezunu olması mecburidir (ArabuluculukK 20/2-b). Arabuluculuk eğitimi yapmasına izin verilmiş bir hukuk fakültesi, Türkiye Barolar Birliği veya

UZLAŞMA REHBERİ

Adalet Akademisi (ArabuluculukK 22, 23, 24) tarafından verilen eğitimi başarı ile tamamlayarak "arabuluculuk yetki belgesi" almış olmak (ArabuluculukK 25), bundan sonra da, Adalet Bakanlığı bünyesindeki Kurulun düzenlediği yazılı ve uygulamalı sınavda (ArabuluculukK 20/2-d) başarılı olmak (ArabuluculukK 32) ve sicile kayıt olmak için giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat ödemek (ArabuluculukK 12) diğer koőullardır. Arabulucu sicile kayıt olduktan sonra faaliyete başlayabilir.

Kanunda yer almamasına rağmen, Yönetmelik yılda bir en ez 8 saatlik yenileme eğitimi mecburiyeti öngörmüőtür (ArabuluculukY 26/3-5).

Bizce, arabuluculuk ile uzlaştırmacılık koşullarının yeknesak hale getirilmesi uygun olur. Yapılan işin özü aynı olduğu için, farklı eğitim düzeyi, ileride insan kaynakları açısından önemli sorunlar doğuracaktır.

23) Uzlaştırmacının görevlendirilmesi.

Ceza muhakemesinin gerek soruşturma, gerekse kovuşturma evresinde uzlaştırmacı atanması veya görevlendirilmesi olanaklıdır. Buna göre uzlaőtırmacıları 4 gruba ayırarak irdelemek olanaklıdır:

UZLAŞMA REHBERİ

a) Re'sen görev yapan uzlaştırmacılar.

Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı; kovuşturma evresinde hakimın re'sen uzlaştırmacılık yapabilirler. Tavsiye etmediğimiz bu yöntem, Kanun tarafından uzlaştırmanın genel ilkelerine aykırı olsa da, benimsenmiştir.

b) C. savcısı veya hakimın istemi üzerine, Baro tarafından görevlendirilen avukat.

Tarafların uzlaşma teklifini kabul etmeleri üzerine, C. savcısı, suçun işlendiği yer Barosundan, "uzlaştırma eğitimi almış" bir avukatın, uzlaştırmacı olarak görevlendirilmesini isteyebilir. Cumhuriyet Savcılığı veya Mahkemelerden gelen istem üzerine görevlendirmelerde Baro ilgili birimi uzlaştırmacı avukat listesinden bir veya birden çok sayıda avukatı görevlendirecektir.

Her ne kadar CMK 149/2, "soruşturma evresinde ifade almada" en çok üç avukat nazır bulunabilir diyorsa da, uzlaştırma muhakkemesinde şüphelinin ifadesi alınmadığı için, bu sınırlama uzlaşmada geçerli değildir.

c) Cumhuriyet savcısı veya hakimın, re'sen atayacağı hukuk öğrenimi görmüş uzlaştırmacı.

Burada C. savcısı kendiliğinden bir atama yapmaktadır. Adalet Komisyonlarında yıllık olarak hazırlanan uzlaştırmacı listeleri bunun içindir.

UZLAŞMA REHBERİ

ç) Tarafların seçtiği, uzlaştırmacı avukat veya hukuk öğrenimi görmüş kişi.

Tarafların özgür ortak iradelerinin ürünü olarak üzerinde anlaştıkları ve yasanın ve yönetmelikle aranan özellikleri taşıyan uzlaştırmacı avukat veya hukuk öğrenimi görmüş kişi, taraflarca görevlendirilebilir.

Uzlaşma, ortak özgür iradelerin örtüşmesidir. Bunun için tarafların kendisine güven duydukları bir veya birden çok kişiyi uzlaştırmacı olarak kabul etmeleri doğaldır ve alınacak sonucun olumlu çıkması olasılığı da daha kuvvetlidir. Bunun için, olanaklar oranında, onların seçtikleri, ismi üzerinde uzlaştıkları bir kişi veya kişilerin, görevlendirilmesine özen gösterilmelidir.

24) Uzlaştırmacının nitelikleri nelerdir?

a) Uzlaştırmacılık eğitimi almış olmak.

Uzlaştırmacı bu konuda çok özel bir eğitime ve donanıma sahip olmalıdır. Ancak, uygulamada, özellikle barolarca yapılan bir yanlışlık vardır; uzlaşmacı olmak isteyen avukatlara yönelik bir liste düzenlenmekte ve bunların gerekli eğitimi alıp almadıkları kontrol edilmemektedir.

Sadece baro mensubu bir avukat olmak, salt bir savcı, hakim olmak uzlaştırmacı olmak için yeterli değildir. Uzlaştırma sadece

UZLAŞMA REHBERİ

basit bir özür dileme, ya da toplumun kabul edebileceği kolay bir çözümle de gerçekleşebilir, ama aksi de mümkündür. Ancak, yargısal konuda çok önemli sonuçları olan bu kurumda görev alacakların yapacakları iş, zor bir görevdir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu'nun 15.9.1999 tarihinde kabul ettiği Ceza Konularında Aracılık ile ilgili R(99)19 sayılı Tavsiye Kararı da, uzlaştırmacılığın önemini ayrıca belirtmiştir. Nitekim, yasa koyucu da bu gerçeği alternatif uyuşmazlık çözme yollarını yıllardır başarılı bir şekilde uygulayan ülkelerdeki örnekleri de dikkate alarak, konuyla ilgili olarak eğitim görmüş hukukçuların görevlendirilmesi veya seçilmesi ana fikrini benimsemiş ve Uzlaştırma Yönetmeliğinin 14/1 maddesi, "*Baro tarafından öncelikle uzlaştırma üzerine eğitim almış bir avukat görevlendirilir*", buyurucu kuralını getirmiş ve 30 uncu maddesi de, ayrıntılı olarak eğitim zorunluluğunu, eğitimin hangi konularda, nasıl ve kimler tarafından verileceğini açıkça belirtmiştir.

Görülmektedir ki, bazılarının sandığı gibi, uzlaştırma sıradan bir iş değildir. Gerçekten zor ve önemli bir iştir. Bunun için de, başta üniversiteler, Türkiye Barolar Birliği ve Barolar, Türkiye Adalet Akademisi, Adalet Ba-

UZLAŞMA REHBERİ

kanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı'na eğitim konusunda görev verilmiştir (Yönetmelik 30/4).

Yönetmeliğin 28 inci maddesinin lafzından, ruhundan ve uygulamadan da anlaşıldığı üzere: bu eğitimlerde, uzlaştırmanın mahiyeti, özellikleri, hukuki sonuçları gibi pozitif kurallar anlatılacak, fakat daha önemli olarak, uyuşmazlık çözümü konusunda beceri kazandırmak, tez antitez ve sonuç çıkarmak becerisine pratik olarak sahip olabilme, soru sorma konusunda beceriklilik, algılama, psikolojik değerlendirme yapabilme gibi yetiler verilecek, iletişim teknikleri, vücut dilini kullanabilme öğretilecek, önlerine gelen olayda, "yargının aktörleri (avukat, hakim ve savcı gibi) gibi hareket etmemeleri" gerektiği, ön yargılı davranmamaları, sabırlı olmaları, diplomatik bir dil kullanmaları (tarafsızlık belirtilici ve her iki tarafça anlaşılabilir bir dil kullanımı), taraflara eşit mesafeli ve saygılı davranmaları, tarafların güvenini kazanmaları, en önemli noktanın ise dinlemeyi bilmele-ri olduğu, konunun uzmanları tarafından uzlaştırıcı adaylarına açıklanacaktır.

Kaldı ki bu dahi yetmez. Uzlaştırma, bir uzlaşma bilincinin ortaya konulması gerekir. Dolayısıyla, toplumda bu bilincin sağlamlaştırılması ve yerleştirilmesi, çok daha önemli-

UZLAŞMA REHBERİ

dir. Bunun için de gerek öğrenim kurumlarında gerekse halka yönelik pratik eğitimler mutlaka verilmeli ve konu önceden halkın bilincine yerleşmiş olmalıdır. Eğer toplum bu eğitimleri içselleştirirse, olası uyuşmazlıklarda bireyler, kendilerine önerilen uzlaşma tekliflerini daha iyi değerlendirecek ve beklenen sonuçlar alınabilecektir.

Toplumda uzlaşma bilincinin yerleştirilebilmesi için, elinizdeki "Uzlaşma Rehberi" gibi cep kitaplarının hazırlanması da, Yönetmelik gereğidir.

b) Tarafların güvenini kazanmak.

Uzlaştırmacı taraflara GÜVEN duygusu uyandırmalıdır ki, sonuca gidebilmek için önder olsun. Aksi takdirde yanların uzlaşma olanağı ortadan kalkar. Bu kurumda önemli olan uzlaştırmacının kişiliği ve yaptığı görevdir. Bu güveni sağlayabilmesi için, uzlaştırmacının, uzlaştırmanın yasal ve etik ilkelerine ödünsüz biçimde uyması gerekir.

Bağımsızlık ve tarafsızlık asıdır.

Bunun ötesinde uzlaşma müzakerelerinin gizliliği esastır (CMK 253/6). Uzlaştırma müzakereleri sırasında iler sürülen bilgi, belge ve açıklamalar, taraflarca izin verilmedikçe, daha sonra açıklanamaz. Uzlaştırmanın başarısız olması nedeniyle dava açılması halinde uzlaştırma sırasında failin bazı olayları

UZLAŞMA REHBERİ

veya suçu ikrar etmiş olması davada aleyhine delil olarak kullanılamaz.

Uzlaştırmacı BASKICI OLMAMALIDIR. Aksi takdirde, iletişim açısından kopukluk çıkar ve yansızlığı konusunda da kuşku ortaya çıkabilir.

Unutulmaması gerekir ki, uzlaştırmacı karar veren bir hakim veya hakem gibi değildir. Bu nedenle, kendisi çözüm öneremez. Uygulamada sıkça görülen aksaklık ve felsefe yanlışlığı budur.

Uzlaştırmacılık, uzlaşmayı kabul etmiş olan yanların, seçenekler yolunda düşünmelerini sağlayabilme becerisidir.

c) Uzlaştırmacı yararlı bir iletişim kurabilme becerisine sahip olmalıdır.

Uzlaştırma Müzakereleri, uzlaştırmacının kendisini tanıtmayı ve yapacağı görevi taraflara açıklaması ile başlayan bir süreçtir. Uzlaştırmacı, uygulanan yöntemin ne olduğunu taraflara anlatırken, kendisinin tarafsız ve bağımsız bir süje olduğunu, hakim gibi karar vermeyeceğini, kararı tarafların kendilerinin vereceğini, onların anlayabileceği bir dille, anlatır. Her iki tarafa da eşit mesafede durup, hiç bir tarafa daha fazla veya daha az ilgi göstermemeli ve tarafsızlık özelliğini her iki yana da hissettirilmelidir.

UZLAŞMA REHBERİ

Bu müzakelerde, uzlaştırmacının beden dilini kullanması ve okumasını bilmesi büyük önem kazanır.

İletişimde göz teması çok önemlidir.

Söyleşi ve beden dili kullanımı ile makul bir zeminde anlaşılabilceği, taraflara belirtilmelidir. Yanlara olan mesafede "profesyonel mesafe" önemlidir.

Uzlaştırmacı avukat, aynı zamanda çok iyi bir AKTİF DİNLEYECİ olmalı ve duyduklarını, kendi kelimeleri ile, konuşan kişiye yansıtmasını bilmelidir.

Dinlenmediklerini sanan yanlar, kendilerine inanılmadıklarını sanıp ALINIRLAR.

SORU SORMAK da iletişim için yararlıdır (*Ziyalar, Uzlaştırmada Beden Dili, in: Yenisey/Mazza/Read, 75 vd*).

V - Uzlaőtma muhakemesinin hazırlık aşaması.

Cezada uzlaştırmacı olarak görevlendirilen uzlaştırmacıya soruşturma dosyasının içindeki belgelerden C. savcısında uygun görülenlerin birer örneği verilir (CMK 253/11).

Hukuktaki arabuluculukta ise yerinde olarak, arabulucuya herhangi bir belge verilmesi konusu, Kanunda yer almamaktadır (ArabuluculukK 15).

UZLAŞMA REHBERİ

25) Uzlaştırma muhakemesinin süresi 30 gündür.

Ceza Muhakemesi Kanunu uzlaştırma muhakemesinin ne kadar devam edeceğini belirlemiőtir. Uzlaştırmacı, dosya içindeki belgelerin birer örneği kendisine verildikten (CMK 253/11) itibaren, en geç otuz gün içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır.

Cumhuriyet savcısı bu süreyi en çok yirmi gün daha uzatabilir (CMK 253/12).

Hukuktaki arabulucukta ise dava açılmadan önceki arabuluculuk için, nedense kanuni bir süre belirlenmemiőtir.

Dava açıldıktan sonra, tarafların arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri halinde, yargılama mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Taraflar birlikte başvururlarsa, bu süre üç aya kadar uzatılabilir (ArabuluculukK 15/5).

Arabuluculuk sürecinin başlamasından sonra ermesine kadar geçirilen süre, zamanaőtımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz (ArabuluculukK 16/2; ArabuluculukY 20/2).

26) Uzlaştırmacı ne gibi hazırlıklar yapar?

Hazırlık aşamasında uzlaştırmacı yöntem belirleyici çalışmalar yapar ve uzlaştırmaya ta-

UZLAŞMA REHBERİ

raflar bizzat mı gelecek, yoksa avukatları mı gelecek, bunu öğrenir. Ancak, soruşturmanın genel anlamda gizliliği (CMK 157) devam ettiği için, uzlaştırmacı yaptığı çalışmaları şüpheli ve mağdur ile paylaőamaz.

Uzlaştırmacı olarak atanan avukat, taraflar ve varsa vekil ile temsilcileri ile en kısa sürede iletiőime geçmeye çalıőarak tüm taraflar için uygun bir günü belirleyerek Baro ilgili birimine bildirir.

Baro ilgili birimi tarafından yatırılmıő bulunan avansı kullanarak toplantı yeri, tarihi ve saatini taraflara tebliğ eder.

Toplantıya taraflardan birinin herhangi bir nedenle katılmaması halinde, uzlaştırmacı avukat tarafından, yeni toplantı günü belirlenir.

Taraflara, geçerli mazeret sunulmadan toplantıya katılmaması halinde uzlaşma sürecinin sona ereceğine dair açıklamalı bir bildirim yapılması yerinde olur.

27) Uzlaştırma müzakerelerine kimler katılabilir? Uzlaştırma müzakerelerine katılmak zorunlu mudur?

Uzlaştırma müzakereleri GİZLİDİR. Bu nedenle, müzakerelere sadece şüpheli, müdafii, mağdur veya suçtan zarar gören, vekili ile bu kişilerin kanuni temsilcileri katılabilir.

UZLAŞMA REHBERİ

a) Tarafların katılmasında zorunluluk yoktur ama, katılmamanın doğurduğu hukuki sonuçlar vardır:

Sonuçlarına katılmak koşuluyla, taraflar katılmayabilirler. Uzlaşma kurum olarak, belli sorunun çözülmesi için tarafların bir araya gelerek konuşmaları ve müzakere etmeleri niteliğini taşıdığı için, uzlaştırmacının karşısında konuşacağı bir kişinin bulunması gerekir. Bu kişilerin şüpheli ile mağdur olması, ideal olanıdır. Ancak, uzlaşma müzakeresine bizzat katılmak istemeyen taraf, temsilcisini gönderebilirse de, görüşmelere katılmak YARARLIDIR.

Taraflardan biri müzakereye bizzat katılmaz veya kendisini orada temsil ettirmezse, uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır (CMK 253/ 13).

b) Şüpheli için müdafii gelebilir:

Şüpheli görüşmeye gelmek istemezse müdafii gönderilebilir.

Bu aşamada, gönderilen kişinin vekil mi, yani özel yetkiyle donatılmış vekaletnameli bir avukat mı olması gerekir? sorusu akla gelebilir.

CMK 253/13 bu sorunun cevabını vermiştir: "uzlaştırma müzakerelerine, şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanuni temsilci, MÜDAFİİ ve vekil katılabilir", demiştir.

CMK nun tanımlar başlıklı 2 inci madde-

UZLAŞMA REHBERİ

sinde *müdafiyi*, şüpheliyi veya sanığı ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukat olarak tanımladığına göre, uzlaşma da bir ceza muhakemesi süreci içindeki bir kurum ve özellikle de savunmaya yönelik bir düzenleme de olduğundan, müdafinin de bu yetkiyi taşıdığı konusunda kuşku yoktur.

c) Mağdur veya suçtan zarar gören için vekili gelebilir:

Aynı şey, suçtan zarar gören veya mağdur için de geçerlidir. Bunlar da VEKİL gönderebilirler. Kanuni temsilci de uzlaştırma görüşmelerine katılabilir.

Eğer bu süjeler gelmez ve temsil de edilmezlerse, uzlaşmayı kabul etmemiş sayılırlar ve uzlaşma süreci sona erer (CMK 253/13); ancak, iddianamenin düzenlenmesine kadar haricen uzlaşma mümkündür (CMK 253/16).

28) Uzlaşma müzakereleri gizlidir. Ceza muhakemesi hukuku açısından "delil ya-sağı" oluşur.

Uzlaşmada yapılan bütün açıklamalar ne mevcut soruşturmada, ne de başka bir ceza soruşturma veya kovuşturmasında, hatta disiplin soruşturmasında KANIT olarak KULLANILAMAZ.

CMK 253/20, "*Uzlaştırma müzakereleri sırasında yapılan açıklamalar, herhangi bir*

UZLAŞMA REHBERİ

soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz", hükmünü getirmektedir.

Bu düzenleme, uzlaşmanın en tartışılabilir koşuludur. C. Savcısının veya Hâkimin önünde suçu kabul edip, uzlaşma görüşmelerinin olumsuz geçmesi halinde kararı verecek Hâkimin bu kabulden etkileneceği akla gelebilir. En azından sanığın bu şekilde düşüneceği akla gelebilir.

Bu sakıncanın önlenmesi için, gizlilik yükümlülüğünün dikkatli bir biçimde yerine getirilmesi gerekmektedir.

Uzlaşmanın temel özelliği gizlilik içerisinde yürütülen işlemlerin ve bilgilerin mahkeme önünde delil olarak kullanılmasının yasak olmasıdır. Uzlaştırmacı tarafından gerekli görülmesi hâlinde tutulan tutanak veya notlar, kapalı bir zarf içerisinde Cumhuriyet savcısına verilir. Cumhuriyet savcısı tarafından mühür ve imza altına alınan kapalı zarf dosyada muhafaza edilir. Bu zarf, sadece uzlaştırmacı tarafından düzenlenen ve Cumhuriyet savcısı tarafından mühür ve imza altına alınan raporun sahteliği iddiası dolayısıyla ortaya çıkan uyuşmazlığı gidermek amacıyla delil olarak kullanılmak üzere açılabilir. Ancak daha önce mevcut olan bir belge veya olgunun, uzlaştırma müzakereleri sırasında ileri

UZLAŞMA REHBERİ

sürölmüş olması, bunların soruşturma ve ko-
vuşturma sürecinde ya da bir davada delil
olarak kullanılmasına engel teşkil etmeye-
cektir.

Eğer herhangi bir biçimde soruşturma veya
dava dosyasına uzlaşma sonunda düzenlene-
cek tutanaktan ve kapalı zarftan başka bilgi-
ler girerse, yasanın açık hükmü karşısında
bunların hukuka aykırı delil kapsamında
değerlendirilmesi gerekmektedir. Burada
baroların, uzlaştırıcı avukat ve diğer hukukçu
uzlaŐtırıcıların yükümlölüklerini özenle yeri-
ne getirmeleri gerekmektedir.

29) Hukuktaki arabuluculukta delil ya- sağı.

Taraflar, ara.ulucu veya üçüncü bir kişi,
arabulucukla ilgili olarak yasada sayılan be-
yan ve belgeler hukuk davalarında ve tah-
kimde delil olarak kullanamaz (ArabuluculukK
5/1). Ancak, tahdidi olarak sayılan bu beyan
ve belgeler dışında kalan deliller, arabulucu-
lukta sunulmaları sebebiyle, "kabul edileme-
yecek delil" haline gelmezler (ArabuluculukK
5/5).

UZLAŞMA REHBERİ

VI - Uzlaşma muhakemesinin yürüyüşü.

30) Tanışma aşaması.

Uzlaşma toplantısı TANIŞMA ile başlar. Toplantının ilk aşamasında uzlaştırmacının kendisini tanıtmayı, amacını ve rolünün ne olduğunu kısaca bildirmesi gerekir. Uzlaştırmacı, avukat veya avukat olmayan hukukçu bir uzlaştırmacı ise taraflara, Hakim veya C. savcısı olmadığını bildirmesi, tarafların rahatlamalarını sağlayabilir.

Daha sonra uzlaşmanın niteliği açıklanır. Gizli kalacak bilgi ve belgeler belirlenir.

31) Bilgi toplama aşaması.

Tanışmadan sonra, tarafların kendi iddialarını ortaya koydukları OLAY ANLATMA EVRESİ (DOĞRUDAN SORU) başlar.

Bu aşamada uzlaştırmacı ve taraflar birbirlerine soru sorarlar. Konuşanın sözü kesilmeden dinlenir, itiraz edilmez. Süre sınırlaması konulamaz.

Uzlaştırma müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, yasal temsilci, müdafî ve vekil katılabilecektir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya yasal temsilcisi ya da vekilinin haklı bir mazereti olmaksızın müzakerelere katılmaktan çekin-

UZLAŞMA REHBERİ

mesi durumunda, ilgili taraf uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

Uzlaştırıcı, tarafların uzlaşma görüşmelerinde yeterli ve eşit fırsata sahip olmalarını sağlayacaktır.

Taraflar sırayla dinlenmeli, kendi bakış açılarıyla olayı anlatıp değerlendirmelerine fırsat tanınmalıdır. Gerekliyse çapraz sorgu ile tarafların ve uzlaştırıcının soru sormaları mümkündür.

32) Çözülmesi gereken sorunları sınırlama ve daraltma aşaması.

Bilgi toplama aşamasından sonra uzlaştırıcı, toplanan ve taraflarca sağlanan bilgilerle seçenekleri belirlemeye çalışır.

Uzlaştırıcı çözüm öneremez, sadece tarafların tekliflerini somutlaştırarak gereken iletişimi sağlar. Uzlaştırıcının, uzlaşma görüşmeleri sırasındaki konumu, belirleyici olmanın çok, tavsiye edicidir.

Uzlaştırıcı, uzlaşma sağlanması ve sağlanmamasının sonuçlarını taraflara anlatmalıdır.

Burada değinilmeden geçilemeyecek bir nokta; ceza hukukundaki uzlaşmanın, özel hukuktaki uzlaşmadan farklı olmasıdır. Alacak-borç ilişkisinden farklılık gösteren bir durum söz konusu olduğundan, mağdurun psikolojik durumu düşünülmelidir.

UZLAŖMA REHBERİ

Taraflar herhangi bir sebep göstermeksizin görüŖmeleri bırakabilirler. Çünkü uzlaŖma, tarafların özgür istemleri ile yürütülebilecek bir yöntemdir.

UzlaŖtırmacı tarafların üzerinde anlaşamadıkları noktaları belirler ve bunların sayısını azaltır. Bunun için de taraflarca ayrı ayrı toplanabilir. UzlaŖmada en sık karşılaşılabilecek sorun, rahat bir ortamın yaratılamaması ve taraflar arasındaki doğal düşmanlığın veya soğukluğun giderilememesidir. Bu durum, uzlaŖtırmacının iyi bir iletişimi ve yapıcı davranışları teşvik etmesini gerekli kılar. Tarafların birbirlerini bir birey olarak görmeleri için onlara yardım etmek uzlaŖtırmacı açısından önemlidir.

33) Tarafların tekliflerini belirleme aşaması.

Eğer somut olay karmaşık ise uyuşmazlık noktaları sıralanabilir. UzlaŖtırmacının delil toplama ve araştırma hak ve yükümlülüğü yoktur. Zararın belirlenmesinde tarafların getirdikleri ile yetinecektir. Çünkü bu şekilde, tarafların getirmiş olduğu deliller değerlendirilerek sonuca varılmaya çalışılmaktadır. UzlaŖtırmacı, savcı değildir. Yukarıda belirtildiği gibi, C. Savcısı da uzlaŖtırmacı olabilmektedir. Fakat aynı zamanda C. Savcısının delil

UZLAŞMA REHBERİ

toplama yükümlülüğü de devam etmektedir. Bu durum kendi içinde çelişkilidir. Bu nedenle, C. Savcısının uzlaşma konusundaki görevi, tarafların anlaşmaları ve sonuca ulaştıkları davalara ilişkin olmalıdır. Burada şüphelinin kabulünü ve gizlilik ilkelerini de unutmamak gerekir.

34) Görüşme (müzakere) aşaması.

Tarafların üzerinde analaşabilecekleri noktalar belirlendikten sonra, müzakere aşaması başlayacaktır. Burada Win win için görüşmeler yapılır. Unutulmaması gereken husus, uzlaştırmacının teklif getiremeyeceği, öneri yapamayacağıdır.

35) Uzlaşma sağlanması aşaması.

Bu aşama uzlaştırmacının sonu demektir. Taraflar belli bir edim üzerinde anlaşmaları takdirde, uzlaşma başarı ile tamamlanmıştır.

Bu aşama anlaşmanın ön basamağıdır. Uzlaştırmacı bu sözleşmenin temelini çizer. Tarafların anlaşmaları noktaları belirler ve sözleşme biçiminde bir metin hazırlar. Metin taraflarca imzalanır.

Bu aşamaya varılmasına rağmen uzlaşmacı tarafından taslak oluşturulamıyorsa, geri dönüşler yapılarak, uzlaşmaya varılmaya çalışılır.

UZLAŞMA REHBERİ

şılmalıdır. Uzlaşma olmazsa, önceki evrelere dönülebilir.

Sözleşme imzalandıktan sonra dönme olmaz.

36) Olumsuz sonuçlanan bir uzlaştırma müzakeresi tekrarlanabilir mi?

Hayır. Uzlaşma için görüşme teklifini kabul ederek görüşmeler yapılır ve neticede uzlaştırma girişimi başarısız olursa, Cumhuriyet savcısı bir kez daha uzlaştırma yoluna başvuramaz (CMK 253/18).

Ancak burada dikkat edilmesi gereken şudur; yasal düzenlemede Cumhuriyet savcısının soruşturma evresinde bu yola bir daha başvuramaz. Ancak, taraflar iddianame düzenleninceye kadar, kendi aralarında uzlaşırlar ve bunu bir tutanakla Cumhuriyet savcısına bildirirlerse, yine uzlaşma sağlanmış olur.

Kaldı ki uzlaşmayan taraflar, kovuşturma evresinde uzlaştırmaya konu olan suçların büyük çoğunluğu ŞİKAYETE TABİ SUÇLAR olduğundan, şikayetten TCK 73/4 gereğince, "hükümün kesinleşmesine kadar" ya "hiçbir koşula bağlı olmadan", ya da "Yargıtay'ımızın kararlarında da belirtildiği üzere, bu durumun ahlaka ve adaba aykırı bir yönü de bulunmadığından "bir koşula da bağlanarak" her zaman vazgeçerek bir nevi uzlaşma yoluna da gidebilirler.

UZLAŞMA REHBERİ

Dikkat edilmesi gereken nokta şudur: suçtan zarar görenin soruşturma evresinde şikayetinden vazgeçmesi halinde, soruşturma evresinde suç şüphesi altında bulunan kişi yani şüphelinin bu vazgeçmemeyi kabul etmemesi gibi bir hakkı yoktur. Yani bu evrede şikayetten vazgeçme tek taraflı bir işlemdir. Buna karşın kovuşturma evresindeki bir şikayetten vazgeçmenin geçerliliği ancak bunun sanık tarafından kabul edilmesine bağlıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus daha vardır. Şikayetten vazgeçmeden dönülmesi mümkün değildir. Yargıtay **kolluk aşamasında (soruşturma evresinde)** şikayetten vazgeçmenin, daha sonra açılmış davaya katılmaya ve hükmü temyiz etmeye **engel olmadığına** karar vermişken (9. CD 5.4.2006, E. 2006/1507, K. 2006/2558); **kovuşturma evresinde** şikayetçi olmadığını belirten mağdurun **katılma hakkının bulunmadığına** karar vermiştir (CGK 13.6.2006, 155/158).

37) Edimin belirlenmesi.

Tarafların bir edim üzerinde anlaşmaları halinde uzlaşma tamamlanmıştır.

5560 sayılı yasa değişikliğinden önce, CYY 253. maddesi "*Fail, suçu ve fiilinden doğmuş olan maddi ve manevi zararın tümünü veya bunun büyük bir kısmını ödemeyi veya zarar-*

UZLAŞMA REHBERİ

ları gidermeyi kabullendiğinde durum, mağdura veya varsa vekiline veya kanuni temsilcisine bildirilir.(3) Mağdur, verilmiş olan zararın tümüyle veya büyük bir kısmı itibarıyla giderildiğinde özgür iradesi ile uzlaşacağını bildirirse, soruşturma sürdürülmez" şeklindeydi. Yasa **maddi** ve **manevi** zararın karşılanabileceğini bildirmiş ancak yeterli açıklamada bulunmamıştır. Özellikle uygulamada zararın "büyük kısmını gidermek"terimi, yorum açık ve sübjektif değerlendirmelere meydan vermesi nedeniyle sorun oluşturmaktadır.

Ancak, yapılan değişikliklerle, uzlaşmanın edimi konusunda devlet ortadan çekilerek, tarafların istemlerini ön plana çıkarmıştır. Zararın ne kadarının tazmininin suçtan zarar göreni veya mağduru tatmin edeceğine, bu kişiler kendileri karar vereceklerdir. Başka bir anlatımla, giderim konusu özelleştirilmiştir. Bu durum, uzlaşmanın kapsamını da genişletmiş olmaktadır.

Edimin konusu bakımından mevcut tartışmalara Yönetmelik son vermiştir. Yönetmeliğin 20 maddesi ile "*Taraflar uzlaştırma sonunda belli bir edimin yerine getirilmesi hususunda anlaşmaya vardıkları takdirde aşağıdaki edimlerden bir ya da birkaçını veya bunların dışında belirlenen hukuka uygun başka bir edimi kararlaştırabilirler;*

UZLAŞMA REHBERİ

a) Fiilden kaynaklanan maddî veya manevî zararın tamamen ya da kısmen tazmin edilmesi veya eski hâle getirilmesi,

b) Mağdurun veya suçtan zarar görenin haklarına halef olan üçüncü kişi ya da kişilerin maddî veya manevî zararlarının tamamen ya da kısmen tazmin edilmesi veya eski hâle getirilmesi,

c) Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş ile yardıma muhtaç kişi ya da kişilere bağış yapmak gibi edimlerde bulunulması,

ç) Mağdurun, suçtan zarar görenin veya bunların gösterecekleri üçüncü şahsın, bir kamu kurumunun ya da kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşun belirli hizmetlerini geçici süreyle yerine getirmesi veya topluma faydalı birey olmasını sağlayacak bir programa katılması gibi diğer bazı yükümlülükler altına girilmesi,

d) Mağdurdan veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi."hükmü getirilmiştir. Düzenleme, yasal düzenlemeden daha geniştir.

Birden fazla mağdurun varlığı halinde her bir mağdurun zararının giderilmesi gerekir.

Failin, eylemin hukuki anlam ve sonucunu algılaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olması, cezalandırmanın ön koşuludur. Bu nedenle, 12

UZLAŞMA REHBERİ

yaşından küçük failer hakkında uzlaşma yöntemi izlenemez. 15 yaşını doldurmamayan failer ile ilgili olarak, eylemin hukuki anlam ve sonucunu algılanması durumunu bildirir raporun alınması zorunludur. Hukuki anlam ve sonucu algılama konusunda olumsuz raporun düzenlenmesi durumunda bu kişiler hakkında da uzlaşma yolu izlenemeyecektir.

VII - Uzlaşma raporu.

38) Raporun C. savcısına verilmesi aşaması.

Uzlaştırmacı, tarafların nu surette anlaşmalarını geniş bir biçimde anlatan bir rapor düzenler. Kendisine verilen belge örnekleri ile birlikte, raporunu Cumhuriyet savcısı'na verir (CMK 253/15). Uzlaştırmacı, uzlaşma ister gerçekleşsin ister gerçekleşmesin, uzlaşma görüşmeleri veya verilen süre tamamlandıktan sonra, uzlaştırma tutanağını hazırlayarak rapor halinde C. Savcısına veya mahkemeye sunar. Yönergeye göre avukat, raporun bir örneğini de baroya sunacaktır. Baroya sunma konusundaki yükümlülük, avukat olmayan hukukçu uzlaştırmacılar için geçerli değildir.

Uzlaşmanın gerçekleşmesi durumunda, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanmalı, somut verilere dayalı tespit yapılmalı, zararın

UZLAŞMA REHBERİ

tutarı, ne şekilde ve ne zaman karşılanacağı açık bir şekilde belirtilmelidir.

Uzlaşma raporu ekine yapılmış olan masrafları gösteren belge, gider pusulası veya rayice uygun yazılı beyan ile serbest meslek makbuzun da eklenmesi gerekir.

Uzlaştırma görüşmeleri sonunda taraflar uzlaşmaya varırlarsa, tutanakta uzlaşma konusu, yeri, tarihi ve karşılıklı yerine getirilmesi kararlaştırılmış konular belirtilerek tutanak, fail ve mağdur, varsa kanuni temsilcileri, avukatları ve uzlaştırıcı tarafından imzalanır.

Uzlaştırmanın başarısız olması halinde bunun nedenleri de raporda kısaca belirtilir. Gizlilik ilkesi gereğince tutanakta veya Uzlaştırıcı Avukatın raporunda müzakerelerin içeriği, müzakerelerde yapılan beyan ve açıklamalar ile tarafların davranışları hakkında bilgi verilmemelidir.

Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın tarafların özgür iradelerine dayandığını ve edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse raporu mühür ve imza altına alarak soruşturma dosyasında muhafaza edecek aksi durumda uzlaşmanın tarafların özgür iradelerine dayanmadığını ve edimin hukuka uygun olmadığını belirlerse raporu onaylamayacak onaylamama gerekçesini rapora yazacaktır. Bu durumda uzlaşma gerçekleşmemiş sayılır.

UZLAŞMA REHBERİ

39) "Uzlaştırma raporu" kendiliğinden hüküm doğurur mu?

Hayır doğurmaz. Çünkü uzlaşmanın hukuka uygun olup olmadığının denetlenmesi gerekir.

Uzlaştırmanın özgür bir irade ile yapılması gerekmektedir. Eğer uzlaşmanın özgür iradeye dayandığını ve üzerinde anlaşılan edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse, o zaman uzlaşma raporu ve veya uzlaşma belgesi hüküm doğurur (CMK 253/17). Bu takdirde Cumhuriyet savcısı raporu veya belgeyi mühür ve imza altına alarak, soruşturma dosyasında muhafaza eder.

Yargılama sırasında bu yola gidilmiş ise yine uzlaşmanın özgür irade altına verilip verilmediği mutlaka araştırılmalıdır. Uzlaşma ile şikayet arasındaki en büyük fark buradadır: şikayetten vazgeçme denetlenemez; ancak, uzlaşmada iradenin özgür olup olmadığı, gerek soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısı tarafından, gerekse kovuşturma evresinde de hakim veya mahkeme tarafından denetlenmektedir.

Eğer şüphelinin iradesi özgür değilse, bu takdirde "adil yargılanma" ilkesi ihlal edilmiş olur (AİHM *Beweer/Belçika* n. 48-51).

UZLAŞMA REHBERİ

40) Kovuşturma evresindeki uzlaşmanın özellikleri nelerdir?

Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, uzlaştırma işlemleri CMK 253 de belirtilen esas ve yönetime göre, mahkeme tarafından yapılır.

Soruşturma evresi bakımından Cumhuriyet Savcısının işlemleri hakkında yapılan açıklamalar, kovuşturmada mahkeme için de geçerlidir.

Ancak, mahkemenin uzlaşma konusunda görevli olması, istisnai bir durumdur. Bu durumun ortaya çıkabilmesi için, ya suça konu eylem uzlaşma kapsamında olup da yanlışlıkla dava açılmış olması veya suçun niteliğinin yargılama aşamasında değişerek uzlaşmanın mümkün hale gelmiş olması gerekir.

Uzlaşma Yönetmeliğinin 25/3 maddesi, *"Mahkeme aşamasında yapılan uzlaşma teklifi reddedilmesine rağmen, taraflar uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç duruşmanın sona erdiği açıklanıp hüküm verilmeden önce mahkemeye başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilirler."* hükmünü düzenlemekte idi. Bu düzenleme CMK 253/16 madde hükmünde yer alan, "iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar tarafların bu yönde beyanlarını ile uzlaşma yoluna gidebileceklerini" hükmüne

UZLAŞMA REHBERİ

aykırı olduğu ve Kanunda mahkemeler bakımından böyle bir düzenleme yer almadığı için, Danıştay 10. Dairesinin 20.6.2011 tarih ve 2011-2365 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Uzlaşmanın gerçekleşmesi durumunda, mahkeme, uzlaşma ile belirlenen edimini def'aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir.

Edimin yerine getirilmesinin ileri bir tarihe bırakılması, takside bağlanması veya edimin süreklilik arz etmesi halinde; CMK 231 deki koşullar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilir. Geri bırakma süresince zamanaşımı işlemez.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmediği takdirde, CMK 231/11 maddesindeki koşullar aranmaksızın, hüküm açıklanır.

VIII - Uzlaştırma görüşmeleri sonunda soruşturma evresinde hangi kararlar verilebilir?

41) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı.

Soruşturma evresinin sonunda, Cumhuriyet savcısı uzlaşma sonucunda şüphelinin "edimini def'aten yerine getirmesi halinde", şüpheli hakkında KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞI kararı verir.

UZLAŞMA REHBERİ

42) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı.

Eğer mağdur ile şüpheli, edimin yerine getirilmesinin ileri bir tarihe bırakılması, takside bağlanması üzerinde anlaşmış olurlarsa veya edimin süreklilik arz etmesi halinde, CMK 171/3 deki; Şüphelinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkum olmaması; Yapılan soruşturmanın kamu davası açılmasının ertelenmesi halinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaati vermesi; Kamu davası açılmasının ertelenmesinin şüpheli ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması; Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesi koşulları aranmaksızın, şüpheli hakkında KAMU DAVASININ AÇILMASININ ERTELENMESİ kararı verilir.

43) Kamu davası açma kararı.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, CMK 171/4 de yer alan "*Erteleme süresi içinde kasıtlı bir suç işlenmediği takdirde, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir. Erteleme süresi için-*

UZLAŞMA REHBERİ

de kasıtlı bir suç işlenmesi halinde kamu davası açılır. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez" şartı ARANMAKSIZIN KAMU DAVASININ AÇILMASI Kararı verilir.

IX - Uzlaştırma görüşmeleri sonunda, kovuşturma evresinde hangi kararlar verilebilir?

44) Davanın düşmesi kararı.

CMK 254/2 uyarınca, kovuşturma evresinde uzlaşmanın gerçekleşmesi ve sanığın edimini def'aten yerine getirmesi halinde, mahkeme davanın düşmesi kararı verir.

45) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı.

Uzlaşmada üzerinde mutabakata varılan edimin yerine getirilmesinin ileri bir tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde, mahkeme sanık hakkında CMK 231 de sayılan; Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkum olmaması; Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması; Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme

UZLAŞMA REHBERİ

veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi;" şartlarını aramaksızın, HAGB kararı verir.

46) Hükümün açıklanması kararı.

Sanığın uzlaşmanın gereklerini yerine getirmediği durumlarda, mahkeme hükmün açıklanmasının genel koşulları olan, "denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranması" (CMK 231/11) şartları aramaksızın, açıklanması geri bırakılmış olan hükmü açıklar.

Yani, kovuşturma evresinde, kamu davası açıldıktan sonra, suçun uzlaşma kapsamında olduğu anlaşılır, uzlaşma taraflarca kabul edilir, müzakereleri yapılır ve koşula bağlı bir edim üzerinde anlaşma sağlanmış olursa, HAGB kararı verilecek ve sanık uzlaşmanın gereğini yerine getirmese, CMK 231/11 deki yeni suç işleme veya denetimli serbestlik yükümlülüklerine uymama koşulları aramaksızın, hüküm açıklanacaktır.

Ancak, burada açıklanacak olan hüküm yoktur ki, açıklansın: duruşma devam ederken işin uzlaşmaya bağlı olduğu anlaşıldığı için, muhakeme durdurulmuş ve uzlaşma prosedüdü işletilmiştir. Yani HAGB usulündeki yöntem uygulanmamıştır: CMK 231 deki genel kurala göre, mahkeme önce sanığın suçu işlediğine kanaat getirip, cezayı be-

UZLAŞMA REHBERİ

lirlemekte ve diğer koşulları varsa, HAGB kararı vermektedir.

Görüldüğü gibi, kovuşturma evresindeki uzlaşmada, Kanunda mahkemenin beraat kararı vermesini engelleyen önemli bir uyumsuzluk vardır. Bunu gidermek için, suçun uzlaşmaya bağlı olduğu anlaşıldığında, mahkemenin duruşmaya devam ederek önce beraat kararı veya mahkumiyet hükmü kurması gereklidir. Mahkumiyet hükmü verebilecek aşamaya geldiğinde uzlaşma prosedürü uygulamalıdır.

X - Taraflar arasında uzlaşma sağlanmasının hukuki sonuçları nelerdir?

47) Şüpheli ve sanık açısından doğan hukuki sonuçlar.

Uzlaşmanın gerçekleşmesi, ceza muhakemesi açısından önemli bir aşamadır. Adeta bir dönüm noktasıdır. Uzlaşma gerçekleşirse, uzlaştırmacı bir rapor hazırlar. Tarafların imzalarını taşıyan bu rapor da ne suretle anlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır (CMK 253/15). Bu rapor, uzlaştırma işlemi soruşturma evresinde yapılmışsa verilen belgelerle birlikte, Cumhuriyet savcısına veya kovuşturma evresinde hakime veya mahkemeye verilir. Bu andan itibaren, daha önce durmuş olan **zaman aşımı**, tekrar işlemeye başlar (CMK 253/21).

UZLAŞMA REHBERİ

Uzlaşmanın bir diğer sonucu da şüpheli ve sanık sıfatlarını sona erdirmesidir. Uzlaşma konusu eylem, suç olmaktan çıkmış olmakla, cezai bir hüküm ve sonuç doğurmayacaktır.

Uzlaşma gerçekleştiği için (uzlaşma iradesinin fesada uğramadığı konusunda gerekli kanıya ulaşılmışsa yani uzlaşma Cumhuriyet savcısı veya mahkemece kabul edilmiş ise), uzlaştırma giderleri artık Devlet Hazinesince karşılanan bir **yargılama gideri** sayılır (CMK 253/22).

48) Mağdur açısından doğan hukuki sonuçlar.

Mağdur soruşturma konusu suç dolayısı ile artık TAZMİNAT DAVASI açamaz. Mağdur veya suçtan zarar gören, hukuki giderim yollarına başvuramayacağı gibi, ceza soruşturma veya kovuşturması devam ederken, aynı zamanda bu sürecin sonucunu beklemeden hukuk mahkemelerinde dava açmış veya bir icra takibine girişmiş ise bu davadan ve ta-kipten FERAGAT ETMİŞ sayılır (CMK 253/19).

Edimini yerine getirmemesi halinde uzlaşma raporu veya belgesi İcra ve İflas kanunu 38 inci maddede yazılı ilam mahiyetini taşıyan belgelerden sayılacağı için, mağdur veya suçtan zarar görenin (uzlaşmanın) yasal icra takip yollarına gitmesi olanaklıdır.

UZLAŞMA REHBERİ

Uzlaşma olur ve edim defaten yerine getirilirse, Cumhuriyet savcısı, şüpheli hakkında yukarı da belirttiğimiz üzere şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verecektir (CMK 253/19).

Bu karar savcı açısından bir tür kesin hükmüdür. Yeni bir kanıt meydana çıkmadıkça, aynı fiilden dolayı artık kamu davası açamaz (CMK 172/2).

XI - Uzlaşma sonucu verilen kararlara karşı kanun yollarına başvurulabilir mi?

49) Kovuşturmaya yer olmadığı kararına karşı kanun yolu.

Uzlaşma sonucu verilecek kararlara kararla ilgili olarak CMK da öngörülen kanun yollarına başvurulabilir (CMK 253/23).

Burada sadece suçtan zarar gören, bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde itiraz edebilir (CMK 173/1).

50) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına karşı kanun yolu.

Burada şunu unutmamak gerekir: şüphelinin edimini yerine getirmesi ileri bir tarihe ertelenmişse ise şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilecektir ki, bu karara karşı İTİRAZ yolu

UZLAŞMA REHBERİ

KAPALIDIR. Çünkü Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılmaması yolundaki takdir yetkisini kullandığı hallerde (CMK 171), itiraz yolu yoktur (CMK 173/5).

51) Mahkemenin verdiği düşme kararına karşı kanun yolu.

Mahkeme huzurunda yapılmış bir uzlaşma sonucu mahkemece verilen düşme kararına karşı temyiz yolu açıktır. Ancak, edimin takside bağlanması durumunda, HAGB kararı verildiğinde, genel sorun gene ortaya çıkmakta ve Ceza Genel Kurulunun 3.2.2009 tarih ve 2009/13 numaralı içtihadı doğrultusunda sadece itiraz yolu açık gözükmektedir.

Biz hem genel usulde, hem de kovuşturma aşamasında uzlaşmada verilebilen HAGB kararlarının temyiz kabiliyeti olduğu görülmüştür.

52) Uzlaştırma ile biten soruşturma "adli sicile" kayıtlı edilir mi?

Hayır. Adli Sicil Kanunu'nun 4 üncü maddesinde nelerin kaydedileceğini düzenlenirken, bu konuya yer vermemiştir.

Ancak, şüpheli edimini defaten yerine getirmese, CMK 171 inci madde uygulanacağından, kamu davasının açılmasının erte-

UZLAŞMA REHBERİ

lenmesine ilişkin karar 5352 sayılı Kanunun Diğer Bilgilerin Kaydı Başlıklı 6 ncı maddesinin (1) inci fıkrası gereğince, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak mahkeme, hakim, askeri hakim, Cumhuriyet Başsavcılığı veya askeri savcılık tarafından istenmesi halinde verilmek üzere kaydedilir.

53) Uzlaştırma muhakemesinin masrafları ve uzlaştırmacıya ödenen ücret.

Cezadaki uzlaştırmacı için, Cumhuriyet Savcısı tarafından, çalışma ve masraflarıyla orantılı bir ücret takdir edilir.

Uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri yargılama giderlerinden sayılır ve uzlaşma sağlanmayıp, sanık mahkum olursa, genel hükümler uyarınca bunları sanık öder.

Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde bu giderler Devlet Hazinesi tarafından karşılanır.

Hukuktaki arabuluculukta ise arabulucuya ödenen ücret ve masraflar taraflarca eşit olarak paylaşılır. Arabuluculuk ücreti faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir (ArabuluculukK 7). Ancak taraflar aksine bir hususu kararlaştırabilirler (ArabuluculukK 7/2, (ArabuluculukY 10).

CMK'nın UZLAŞMA İLGİLİ MADDELERİ

BİRİNCİ BÖLÜM Uzlaşma

Uzlaşma

MADDE 253- (1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişininin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

2. Taksirle yaralama (madde 89),

3. Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

4. Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (madde 234),

5. Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239),

suçları.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez. (Ek: 26/6/2009-5918/8 md.) Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.

(4) Soruşturma konusu suçun uzlaşmaya tâbi olması halinde, Cumhuriyet savcısı veya talimatı üzerine adlî kolluk görevlisi, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunur. Şüphelinin, mağdurun veya suçtan zarar görenin reşit olmaması halinde, uzlaşma teklifi kanunî temsilcilerine yapılır. Cumhuriyet savcısı uzlaşma teklifini açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla da yapabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar gören, kendisine uzlaşma teklifinde bulunulduktan itibaren üç gün içinde kararını bildirmediği takdirde, teklifi reddetmiş sayılır.

(5) Uzlaşma teklifinde bulunulması halinde, kişiye uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmesinin hukukî sonuçları anlatılır.

(6) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye veya bunların kanunî temsilcisine ulaşılamaması halinde, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma sonuçlandırılır.

(7) Birden fazla kişinin mağduriyetine veya zarar görmesine sebebiyet veren bir suçtan dolayı

uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, mağdur veya suçtan zarar görenlerin hepsinin uzlaşmayı kabul etmesi gerekir.

(8) Uzlaşma teklifinde bulunulması veya teklifin kabul edilmesi, soruşturma konusu suçla ilişkin delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına engel değildir.

(9) şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görenin uzlaşma teklifini kabul etmesi halinde, Cumhuriyet savcısı uzlaştırmayı kendisi geręekleřtirebileceęi gibi, uzlaştırmacı olarak avukat görevlendirilmesini barodan isteyebilir veya hukuk öğrenimi görmüş kişiler arasından uzlaştırmacı görevlendirebilir.

(10) Bu Kanunda belirlenen hâkimin davaya bakamayacağı haller ile reddi sebepleri, uzlaştırmacı görevlendirilmesi ile ilgili olarak göz önünde bulundurulur.

(11) Görevlendirilen uzlaştırmacıya soruşturma dosyasında yer alan ve Cumhuriyet savcısınca uygun görülen belgelerin birer örneği verilir. Cumhuriyet savcısı uzlaştırmacıya, soruşturmanın gizliliği ilkesine uygun davranmakla yükümlü olduğunu hatırlatır.

(12) Uzlaştırmacı, dosya içindeki belgelerin birer örneği kendisine verildikten itibaren en geç otuz gün içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır. Cumhuriyet savcısı bu süreyi en çok yirmi gün daha uzatabilir.

(13) Uzlaştırma müzakereleri gizli olarak yürütülür. Uzlaştırma müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanunî temsilci, müdafî

ve vekil katılabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya kanunî temsilcisi ya da vekilinin müzakerelere katılmaktan imtina etmesi halinde, uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

(14) Uzlaştırıcı, müzakereler sırasında izlenmesi gereken yöntemle ilgili olarak Cumhuriyet savcısıyla görüşebilir; Cumhuriyet savcısı, uzlaştırıcıya talimat verebilir.

(15) Uzlaşma müzakereleri sonunda uzlaştırıcı, bir rapor hazırlayarak kendisine verilen belge örnekleriyle birlikte Cumhuriyet savcısına verir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır.

(16) Uzlaşma teklifinin reddedilmesine rağmen, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar Cumhuriyet savcısına başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilirler.

(17) Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın, tarafların özgür iradelerine dayandığını ve edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse raporu veya belgeyi mühür ve imza altına alarak soruşturma dosyasında muhafaza eder.

(18) Uzlaştırmanın sonuçsuz kalması halinde tekrar uzlaştırma yoluna gidilemez.

(19) Uzlaşma sonucunda şüphelinin edimini def'aten yerine getirmesi halinde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzemesi halinde, 171 inci maddedeki şartlar aranmaksızın,

şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilir. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, 171 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki şart aranmaksızın, kamu davası açılır. Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır. Şüphelinin, edimini yerine getirmemesi halinde uzlaşma raporu veya belgesi, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilam mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

(20) Uzlaştırma müzakereleri sırasında yapılan açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.

(21) Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç, uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek Cumhuriyet savcısına verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez.

(22) Uzlaştırmacıya Cumhuriyet savcısı tarafından çalışma ve masraflarıyla orantılı bir ücret takdir edilerek ödenir. Uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri, yargılama giderlerinden sayılır. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde bu giderler Devlet Hazinesi tarafından karşılanır.

(23) Uzlaşma sonucunda verilecek kararlarla ilgili olarak bu Kanunda öngörülen kanun yolları-

na başvurulabilir.

(24) Uzlaştırmanın uygulanmasına ilişkin hususlar, yönetmelikle düzenlenir.

Mahkeme tarafından uzlaştırma

MADDE 254- (1) Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, uzlaştırma işlemleri 253 üncü maddede belirtilen esas ve usûle göre, mahkeme tarafından yapılır.

(2) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def'aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, taksidde bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde; sanık hakkında, 231 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilir. Geri bırakma süresince zamanaşımı işlemez. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkeme tarafından, 231 inci maddenin onbirinci fıkrasındaki şartlar aranmaksızın, hüküm açıklanır.

Birden çok fail bulunması hâlinde uzlaşma

MADDE 255- (1) Aralarında iştirak ilişkisi olsun veya olmasın birden çok kişi tarafından işlenen suçlarda, ancak uzlaşan kişi uzlaşmadan yararlanır.

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

CEZA MUHAKEMESİ KANUNUNA GÖRE UZLAŞTIRMANIN UYGULANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK

Resmi Gazete Tarihi: 26/7/2007

Resmi Gazete Sayısı : 26594

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, uzlaşmaya ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesi ile diğer kanunlarda uzlaşma kapsamında olduğu belirtilen suçlar bakımından şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi arasında uzlaştırma işlemlerinin yapılmasına ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE - (1) Bu Yönetmelik, 4/12/2004 tarih-

m. 4 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

li ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253, 254 ve 255 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Kanun: 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununu,

b) Uzlaşma: Uzlaşma kapsamına giren bir suç nedeniyle, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin Kanun ve bu Yönetmelikteki usul ve hükümlere uygun olarak uzlaştırma süreci sonunda anlaşılmış veya anlaşmış olmalarını,

c) Uzlaştırma: Uzlaşma kapsamına giren bir suç nedeniyle şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin, Kanun ve bu Yönetmelikteki usul ve hükümlere uygun olarak uzlaştırmacı aracılığıyla ya da hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından anlaşılmaları suretiyle uyuşmazlığın giderilmesi sürecini,

ç) Uzlaştırmacı: Şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören arasındaki uzlaştırma müzakerelerini yöneten, Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından görevlendirilen hukuk öğrenimi görmüş kişiyi veya Cumhuriyet savcısı ya da mahkemenin isteği üzerine baro tarafından görevlendirilen avukatı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM**Temel İlkeler ve Genel Hükümler*****Temel ilkeler***

MADDE 5- (1) Uzlaştırma, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin özgür iradeleri ile rıza göstermeleri hâlinde gerçekleştirilir. Bu kişiler anlaşma yapılan kadar iradelerinden vazgeçebilirler.

(2) Uzlaştırma, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin temel hak ve hürriyetlerine uygun olarak, menfaatlerinin korunması esası gözetilerek yürütülür.

(3) Uzlaştırmaya katılan şüpheli, sanık, mağdur veya suçtan zarar gören müzakereler sırasında, Kanunun tanıdığı temel güvencelere sahiptir.

(4) Şüpheli, sanık, mağdur veya suçtan zarar gören Türkçe bilmiyorsa veya engelli ise Kanunun 202 nci maddesi hükmü uygulanır.

(5) Uzlaştırma sürecine başlanmadan önce şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören; hakları, uzlaşmanın mahiyeti ve verecekleri kararların hukukî sonuçları hakkında bilgilendirilir.

(6) Şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin yaşı, olgunluğu, eğitimi, sosyal ve ekonomik durumu gibi faktörler ile ilgili belirgin farklılıklar, uzlaştırma sürecinde göz önüne alınır.

(7) Kanunun ve Yönetmeliğin uzlaşmaya ilişkin hükümleri, uzlaşmaya tâbi bir suçta maruz kalan suç mağduru çocuklar ile suçta sürüklenen

m. 6 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

çocuklar bakımından da uygulanır. Çocuklara ilişkin uzlaştırmada, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile 24/12/2006 tarihli ve 26386 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve 24/12/2006 tarihli ve 26386 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

(8) Uzlaştırmacı avukat, bu sıfatla görev yaptığı olayla ilgili olarak daha sonra vekil veya müdafî olarak görev üstlenemez.

Genel hükümler

MADDE 6- (1) Uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için mağdur ya da suçtan zarar görenin gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olması gerekir.

(2) Aralarında iştirak ilişkisi olsun veya olmasın birden çok kişi tarafından işlenen suçlarda, ancak uzlaşan şüpheli veya sanık uzlaşmadan yararlanır.

(3) Birden fazla kişinin mağduriyetine veya zarar görmesine sebebiyet veren bir suçtan dolayı uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, mağdur veya suçtan zarar görenlerin hepsinin uzlaşmayı kabul etmesi gerekir.

(4) Uzlaştırmanın sonuçsuz kalması hâlinde tekrar uzlaştırma yoluna gidilemez.

(5) Uzlaşma teklifinde bulunulması veya tekli-

fin kabul edilmesi, soruşturma ya da kovuşturma konusu suçla ilişkin delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına engel değildir.

(6) Uzlaşmaya tâbi suçlarda, uzlaştırma girişiminde bulunulmadan, kamu davasının açılmasının ertelenmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez.

Uzlaştırma kapsamındaki suçlar ve istisnaları

MADDE 7- (1) Kanunun 253 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan suçlarda, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisinin uzlaştırılması girişiminde bulunulur.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez.

(4) Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçu işlemek amacıyla ya da bu suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde, uzlaştırma yoluna gidilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Soruşturma Aşamasında Uzlaşma

Uzlaşma teklifi

MADDE 8- (1) Soruşturma konusu suçun, uzlaşmaya tâbi olması ve işlendiği hususunda yeterli şüphenin bulunması hâlinde; Cumhuriyet savcısı, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunur. Cumhuriyet savcısının yazılı ya da acele hallerde sözlü tâlimatı üzerine, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene adlî kolluk görevlisi de uzlaşma teklifinde bulunabilir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(2) Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin reşit olmaması ya da kısıtlı olması hâli ile mağdur veya suçtan zarar görenin ayırt etme gücü bulunmaması durumunda, uzlaşma teklifi kanunî temsilcilerine yapılır. Bu kişilerin ayırt etme gücüne sahip olup olmadıkları Cumhuriyet savcısı tarafından araştırıldıktan sonra, uzlaşma teklifinin muhatabı belirlenir.

(3) Cumhuriyet savcısı veya adlî kolluk görevlilerince yapılacak uzlaşma teklifi, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek 1/a veya Ek 1/b sayılı uzlaşmanın mahiyeti ile uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının bulunduğu Uzlaşma Teklif Formlarının hazır bulunan ilgiliye imzalatılarak verilmesi ve formda yer alan bilgilerin açıklanması suretiyle yapılır. Cumhuriyet savcısı veya adlî kolluk görevlisi tarafından, bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirildiğine ve uzlaş-

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ *m. 9*

ma teklifinde bulunulduğuna ilişkin formun imzalı örneği soruşturma evrakı içine konulur.

(4) Uzlaşma teklifinde bulunmak için çağrı; telefon, telgraf, faks, elektronik posta gibi araçlardan yararlanılmak suretiyle de yapılabilir. Ancak, bu çağrı uzlaşma teklifi anlamına gelmez.

Açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla teklif

MADDE 9- (1) Cumhuriyet savcısı gerektiğinde uzlaşma teklifini açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla yapabilir.

(2) Açıklamalı tebligat, Kanunda belirtilen özel hükümler saklı kalmak koşuluyla bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek 1/a veya Ek 1/b sayılı uzlaşmanın mahiyeti ile uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının bulunduğu Uzlaşma Teklif Formunun, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile 20/8/1959 tarihli ve 4/12059 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tebligat Tüzüğü hükümlerine uygun olarak tebliğ mazbatalı zarf içerisinde gönderilmesi suretiyle yapılır. Ancak tebligatın yapılamadığı hâllerde bu Yönetmeliğin 11 inci maddesi hükmü uygulanır.

(3) İstinabe yoluyla yapılacak teklifte, bu Yönetmeliğin 8 inci maddesi ile birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Uzlaşma teklifinde karar süresi

Madde 10- (1) Uzlaşma teklifinde bulunulardan herhangi biri, en geç üç gün içinde teklifi

m. 11 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

yapan adlî kolluk görevlisine ya da görevli Cumhuriyet savcısına kararını bildirmediği takdirde, uzlaşma teklifi reddedilmiş sayılır. Bu durumda, Kanunun 255 inci maddesi hükmü saklı kalmak üzere, ayrıca diğerlerine uzlaşma teklifinde bulunulmaz.

Adreste bulunmamanın hüküm ve sonuçları

MADDE 11- (1) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da adresin belirlenememesi gibi başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye veya bunların kanunî temsilcisine ulaşılamaması hâlinde, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma sonuçlandırılır.

Soruşturmada bilgilendirme yükümlülüğü

MADDE 12- (1) Uzlaşma teklifinde bulunması hâlinde; şüpheliye, mağdura veya suçtan zarar görene ya da kanunî temsilcilerine, uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının yer aldığı bu Yönetmelik ekinde yer alan formdaki bilgiler açıklanır.

Uzlaştırımcı görevlendirilmesi

MADDE 13- (1) Şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görenin uzlaşma teklifini kabul etmesi hâlinde, Cumhuriyet savcısı uzlaştırmayı kendisi gerçekleştirebileceği gibi, bir avukatın uzlaştırmacı olarak görevlendirilmesini barodan isteyebilir

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 14

ya da bu Yönetmelikte nitelikleri belirlenen hukuk öğrenimi görmüş bir kimseyi görevlendirebilir.

(2) Uzlaştırmacı görevlendirilmesinde tarafların üzerinde anlaşmışları bir avukat ya da hukuk öğrenimi görmüş bir kişi tercih edilebilir.

(3) Uzlaştırmacıların sayısı, uyuşmazlığın niteliği göz önünde bulundurularak Cumhuriyet savcısınınca tespit edilir.

(4) Bu Kanunda belirlenen hâkimin davaya bakamayacağı ile tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı reddini gerektiren hâller, uzlaştırmacı görevlendirilmesi ile ilgili olarak da göz önünde bulundurulur. Uzlaştırmacı, bu hâllerin varlığı hâlinde Cumhuriyet Savcısına durumu bildirir. ("ancak tarafların rızası hâlinde görev yapabilir" kelimeleri iptal edilmiştir: Danıştay 10. D. 20.6.2011, K. 2011-2365).

Avukatın uzlaştırmacı olarak görevlendirilme usulü

MADDE 14- (1) Baro tarafından öncelikle uzlaştırma üzerine eğitim almış bir avukat görevlendirilir.

(2) Tarafların üzerinde anlaşmış avukatın soruşturmanın yapıldığı yer barosuna kayıtlı olması gerekmez. Bu hâlde görevlendirme avukatın bağlı bulunduğu baro tarafından yapılır.

Hukuk öğrenimi görmüş uzlaştırmacıda aranan nitelikler ve görevlendirilme usulü

MADDE 15- (1) Hukuk öğrenimi görmüş uzlaştırmacıların görevlendirilmesinde aşağıdaki

m. 15 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

şartlar aranır:

a) Üniversitelerin hukuk fakültelerinden mezun olmak,

b) Hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilgiler, idarî bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmak,

c) Hukuk dalında yüksek lisans ya da doktora yapmış bulunmak,

ç) Baroya kayıtlı avukat olmamak,

d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş ve affa uğramış, ertelenmiş ya da paraya çevrilmiş olsa bile kesinleşmiş bir kararla veya Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, millî savunmaya, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları ile yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan ya da zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı, gerçeğe aykırı bilirkişilik yapma, yalan tanıklık ve haksız mal edinme suçlarından biriyle hükümlü bulunmamak,

e) Disiplin yönünden meslekten ya da memuriyetten çıkarılmamış veya geçici olarak yasaklanmamış olmak.

(2) Hukuk öğrenimi görmüş uzlaştırmacılar, ağır ceza merkezi Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından belirlenen listeye kayıtlı olanlar arasın-

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 15

dan seçilirler. Bu listeye kayıtlı olan uzlaştırmacılar sadece kayıtlı buldukları il sınırları içerisinde değil ülke çapında görev alabilirler.

(3) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, Ceza Muhakemesinde uzlaştırmacı olarak görev almak amacıyla listeye kaydolmak için her yılın Kasım ayının sonuna kadar Cumhuriyet başsavcılığına bir dilekçeyle başvurur. Başvurular şahsen yapılabileceği gibi, kayıtlı olunan oda, çalışılan kurum ve kuruluş aracılığıyla da yapılabilir.

(4) İletişim bilgilerini içeren başvuru dilekçesine;

a) Nüfus cüzdanı örneği,

b) T.C. kimlik numarası,

c) Mezuniyet belgesinin onaylı örneği,

ç) Adli sicil kaydı,

d) İki adet vesikalık fotoğraf,

e) Bu Yönetmeliğin 30 uncu maddesi uyarınca yapılacak eğitimlere katılacağını beyan eden dilekçesi,

f) Varsa kayıtlı olunan oda, çalışılan kurum ve kuruluşun isimleri, eklenir.

(5) Başvuranların talepleri kaydedilerek ağır ceza merkezi Cumhuriyet başsavcılığınca başvuru tarihinden itibaren otuz gün içerisinde değerlendirilir.

(6) Başvuranın birinci fıkradaki şartları taşıması veya dördüncü fıkrada belirtilen belgelerin eksik olması hâlinde talebin reddine karar verilir. Redde ilişkin karar ilgisine tebliğ olunur.

(7) Talepleri uygun görülenlerin adı ve soyadları, açık adresleri, telefon numaraları yazılarak,

m. 15 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

oluşturulan liste her yıl Ocak ayı içerisinde en az yedi gün süre ile adliyede herkesin görebileceği bir yere asılır. Ayrıca Cumhuriyet başsavcılığının internet adresinde ilân edilir. Oluşturulan listenin bir örneği, merkezdeki hâkim ve Cumhuriyet savcılarını ile yargı çevresindeki mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılıklarına bildirilir.

(8) Liste, ayrıca yazılı ve elektronik ortamda hazırlanarak her yılın Ocak ayının sonuna kadar Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığına gönderilir. Gönderilen listeler bu birim tarafından yayımlanır.

(9) Listede yer alan uzlaştırmacının;

a) Listeye kabul şartlarını sonradan kaybetmesi,

b) Bu Yönetmelikte belirlenen şartlardan herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması,

c) Listeden çıkarılmayı talep etmesi,

ç) Uzlaştırmacılıkla bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunması,

d) Bu Yönetmeliğin 30 uncu maddesi uyarınca yapılan eğitimlere katılmaması,

durumunda listeden çıkarılır.

(10) Listeden çıkarılmasına ilişkin karar ilgiliye tebliğ edilir ve ayrıca yedinci ve sekizinci fıkralarda belirtilen yerlere gönderilir.

(11) Zorunluluk hâlinde listeye kayıtlı olmamasına rağmen, bu maddede belirtilen şartları taşıyan hukuk öğrenimi görmüş kişiler arasından da görevlendirme yapılabilir.

Belgelerin verilmesi ve gizlilik bildirimi

MADDE 16- (1) Soruşturma dosyasında yer alan uzlaştırma konusu suç ya da suçlara ilişkin belgelerden uzlaştırma için gerekli olup da Cumhuriyet savcısı tarafından uygun görülenlerin birer örneği uzlaştırmacıya verilir.

(2) Cumhuriyet savcısı uzlaştırmacıya, soruşturmanın gizliliği ilkesine uygun davranmakla yükümlü olduğunu belirtir.

(3) Hangi belgelerin verildiği, verilme tarihi ile soruşturmanın gizliliği konusundaki bildirim, Cumhuriyet savcısı ve uzlaştırmacının imzasını içeren bir tutanakla tespit edilir.

Süre

MADDE 17- (1) Uzlaştırmacı, dosya içindeki belgelerin birer örneği kendisine verildikten itibaren en geç otuz gün içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır. Cumhuriyet savcısı bu süreyi re'sen veya talep üzerine en çok yirmi gün daha uzatabilir. Cumhuriyet savcısı uzlaştırma süresinin uzatılmasına ilişkin kararını uzlaştırmacıya bildirir.

(2) Uzlaşma teklifinin reddedilmesine rağmen, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar Cumhuriyet savcısına başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilir.

(3) Uzlaştırmanın Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından gerçekleştirildiği hâllerde de birinci fıkrada belirtilen süreler uygulanır.

m. 18 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

Uzlaştırma müzakereleri

MADDE 18- (1) Uzlaştırma müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanunî temsilci, müdafî ve vekil katılabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya kanunî temsilcisi ya da vekilinin haklı bir mazereti olmaksızın müzakerelere katılmaktan imtina etmesi hâlinde, ilgili taraf uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

(2) Uzlaşma sağlanabilmesi için birden fazla müzakere yapılabilir. Uzlaştırmacı, müzakereler sırasında izlenmesi gereken yöntemle ilgili olarak Cumhuriyet savcısıyla görüşebilir; Cumhuriyet savcısı, uzlaştırmacıya uzlaştırma müzakerelerinin kanuna uygun yürütülmesi amacıyla tâlimat verebilir.

(3) Müzakereler, taraflarla birlikte veya ayrı ayrı gerçekleştirilecek toplantılarla yürütülebilir.

(4) Müzakereler, görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle de yapılabilir.

Uzlaştırma müzakerelerinin gizliliği

MADDE 19- (1) Uzlaştırma müzakereleri gizli olarak yürütülür. Uzlaştırmacı, uzlaştırma sürecinde yapılan açıklamaları, kendisine aktarılan veya diğer bir şekilde öğrendiği olguları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Uzlaştırma sürecinde yapılan açıklamalar herhangi bir soruşturma, kovuşturma ya da davada delil olarak kullanılamaz. Müzakerelere katılanlar bu bilgilere ilişkin olarak tanıklık yapmak zorunda bırakılamaz.

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 20

(3) Uzlaştırmacı tarafından gerekli görülmesi hâlinde tutulan tutanak veya notlar, kapalı bir zarf içerisinde Cumhuriyet savcısına verilir. Cumhuriyet savcısı tarafından mühür ve imza altına alınan kapalı zarf dosyada muhafaza edilir. Bu zarf, sadece uzlaştırmacı tarafından düzenlenen ve Cumhuriyet savcısı tarafından mühür ve imza altına alınan raporun sahteliği iddiası dolayısıyla ortaya çıkan uyuşmazlığı gidermek amacıyla delil olarak kullanılmak üzere açılabilir.

(4) Daha önce mevcut olan bir belge veya olgunun, uzlaştırma müzakereleri sırasında ileri sürülmüş olması, bunların soruşturma ve kovuşturma sürecinde ya da bir davada delil olarak kullanılmasına engel teşkil etmez.

Edimin konusu

MADDE 20- (1) Taraflar uzlaştırma sonunda belli bir edimin yerine getirilmesi hususunda anlaşmaya vardıkları takdirde aşağıdaki edimlerden bir ya da birkaçını veya bunların dışında belirlenen hukuka uygun başka bir edimi kararlaştırabilirler:

a) Fiilden kaynaklanan maddî veya manevî zararın tamamen ya da kısmen tazmin edilmesi veya eski hâle getirilmesi,

b) Mağdurun veya suçtan zarar görenin haklarına halef olan üçüncü kişi ya da kişilerin maddî veya manevî zararlarının tamamen ya da kısmen tazmin edilmesi veya eski hâle getirilmesi,

c) Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş ile yardıma muhtaç kişi ya

m. 21 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

da kişilere başış yapmak gibi edimlerde bulunulması,

ç) Mağdurun, suçtan zarar görenin veya bunların gösterecekleri üçüncü şahsın, bir kamu kurumunun ya da kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşun belirli hizmetlerini geçici süreyle yerine getirmesi veya topluma faydalı birey olmasını sağlayacak bir programa katılması gibi diğer bazı yükümlülükler altına girilmesi,

d) Mağdurdan veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi.

Uzlaştırma raporu

MADDE 21- (1) Uzlaştırmacı, uzlaştırma işlemlerinin sonuçlandırıldığı tarihten itibaren bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 sayılı Uzlaştırma Raporu Örneğine uygun, taraf sayısından bir fazla olarak hazırladığı raporu, kendisine verilen belge örneklerini ve varsa yapmış olduğu masrafları gösteren belge, gider pusulası veya rayice uygun yazılı beyan ile serbest meslek makbuzunu geciktirmeksizin Cumhuriyet savcısına verir.

(2) Uzlaşmanın gerçekleşmesi hâlinde, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı biçimde açıklanır. Ancak uzlaştırma müzakereleri sırasında suçun işlenmesine ilişkin olarak yapılan açıklamalara raporda yer verilmez.

(3) Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın tarafların özgür iradelerine dayandığını ve edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse raporu mühür ve imza altına alarak soruşturma dosyasında muhafaza eder.

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 22

(4) Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın tarafların özgür iradelerine dayanmadığını ve edimin hukuka uygun olmadığını belirlerse raporu onaylamaz. Onaylamama gerekçesini rapora yazar. Bu durumda uzlaşma gerçekleşmemiş sayılır.

(5) Uzlaştırmanın Cumhuriyet savcısı tarafından yapıldığı hâllerde; raporun bu işlemin niteliğine uygun kısımları doldurulur, mühür ve imza altına alınarak soruşturma dosyasında muhafaza edilir.

Uzlaşma belgesi

MADDE 22- (1) Uzlaştırmacı görevlendirilmenden önce veya uzlaşma teklifinin reddedilmesinden sonra, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görenin aralarında uzlaşmaları hâlinde; taraflarca niteliğine uygun düştüğü ölçüde bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 sayılı Uzlaştırma Raporu Örneğine uygun bir uzlaşma belgesi düzenlenir. Cumhuriyet savcısı, bu belgeyi 21 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen kıstaslara göre inceler ve değerlendirir.

(2) Takibi şikâyete bağlı suçlarda, mağdur veya suçtan zarar görenin şüpheli ile anlaşarak şikâyetinden vazgeçmesi hâlinde bu belge düzenlenmez.

Soruşturma aşamasında uzlaşmanın hukukî sonuçları

MADDE 23- (1) Uzlaşma sonucunda şüphelinin edimini def'aten yerine getirmesi hâlinde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir.

m. 24 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

(2) Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzemesi hâlinde, Kanunun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın, şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilir.

(3) Erteleme süresince zamanaşımı işlemez.

(4) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmesi hâlinde, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir.

(5) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi hâlinde, Kanunun 171 inci maddesinin dördüncü fıkrasındaki şart aranmaksızın, kamu davası açılır.

(6) Şüphelinin, edimini yerine getirmemesi hâlinde uzlaşma raporu veya belgesi, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilâm mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

(7) Uzlaşmanın sağlanması hâlinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır.

Zamanaşımı

MADDE 24- (1) Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek Cumhuriyet savcısına verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez.

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 25

(2) Uzlaşma teklifine süresi içerisinde cevap verilmemesi ya da teklifin reddedilmesi hâlinde uzlaştırma girişimi sonuçsuz kalmış sayılır.

(3) Tarafların veya kanunî temsilcisi ya da vekilinin uzlaşma müzakerelerine katılmaktan imtina etmesi, müzakereler sırasında taraflardan birinin yazılı veya sözlü olarak uzlaşmadan vazgeçtiğini bildirmesi üzerine düzenlenen raporun Cumhuriyet savcısına verildiği tarihten itibaren dava zamanaşımı ve kovuşturma koşulu olan dava süresi yeniden işlemeye başlar.

(4) Uzlaştırmanın doğrudan Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması hâlinde, üçüncü fıkradaki nedenler gerçekleştiği takdirde, bu tarihten itibaren dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi yeniden işlemeye başlar. Cumhuriyet savcısı durumu tutanakla tespit eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mahkeme Aşamasında Uzlaşma

Mahkeme aşamasında uzlaştırma usulü

MADDE 25- (1) Kamu davası açıldıktan sonra aşağıdaki durumların varlığı hâlinde, uzlaştırma işlemleri soruşturma aşamasında belirtilen esas ve usule göre, mahkeme tarafından yapılır:

a) Kovuşturma konusu suçun hukukî niteliğinin değişmesi nedeniyle uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması,

b) Soruşturma aşamasında uzlaşma teklifinde

m. 26 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

bulunulması gerektiğinin ilk olarak mahkeme aşamasında anlaşılması,

c) Cumhuriyet savcısı tarafından iddianame düzenlenmeksizin doğrudan doğruya mahkeme önüne gelen uzlaşmaya tâbi bir fiilin varlığı,

ç) Mahkeme aşamasında kanun değişikliği nedeniyle fiilin uzlaşma kapsamına girmesi.

(2) Mahkeme, uzlaştırma işlemlerine ilişkin tebligat ve yazışmaları duruşma gününü beklemeksizin dosya üzerinden de yapabilir.

(3) Mahkeme aşamasında yapılan uzlaşma teklifi reddedilmesine rağmen, taraflar uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç duruşmanın sona erdiği açıklanıp hüküm verilmeden önce mahkemeye başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilirler. (İptal edilmiştir: Danıştay 10. D. 20.6.2011, K. 2011-2365).

Kovuşturmada bilgilendirme yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Mahkemece yapılacak uzlaşma teklifi, uzlaşmanın mahiyeti ile uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının yer aldığı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek 1/c sayılı Uzlaşma Teklif Formunun ilgiliye imzalatılarak verilmesi ve formda yer alan bilgilerin açıklanması suretiyle yapılır. Bu husus zapta geçirilerek bilgilendirme yükümlülüğü yerine getirilir ve uzlaşma teklifinde bulunulduğuna ilişkin formun imzalı örneği kovuşturma dosyası içine konulur.

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 27

Kovuşturma aşamasında uzlaşmanın hukukî sonuçları

MADDE 27- (1) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini defaten yerine getirmesi hâlinde, davanın düşmesine karar verir.

(2) Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi hâlinde; sanık hakkında, Kanunun 231 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilir.

(3) Geri bırakma süresince zamanaşımı işlemez.

(4) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmesi hâlinde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın düşmesine karar verilir.

(5) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi hâlinde, mahkeme tarafından, Kanunun 231 inci maddesinin onbirinci fıkrasındaki şartlar aranmaksızın, hüküm açıklanır.

(6) Sanığın, edimini yerine getirmemesi hâlinde uzlaşma raporu veya belgesi, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilâm mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

(7) Uzlaşmanın sağlanması hâlinde, kovuşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır.

m. 28   **UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ**
BEŞİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Uzlaştırmanın yükümlülükleri

MADDE 28- (1) Uzlaştırıcı:

a) Bağımsız ve tarafsız hareket eder, tarafların ortak yararlarını gözetir. Müzakerelerde tarafların yeterli ve eşit fırsatlara sahip olmasına özen gösterir. Masumiyet karinesi gereğince şüpheli ya da sanığın suçluluğu hakkında ön yargılı olamaz, şüpheli ya da sanığa karşı bir tavır takınamaz.

b) Müzakerelere başlamadan önce taraflara; uzlaşmanın temel ilkelerini, kendisinin tarafsızlığını, uzlaştırma süreci ve sonuçlarını, uzlaştırıcı ile tarafların uzlaştırmadaki işlevlerini, gizlilik yükümlülüğünü açıklar ve süreci anlamalarını sağlar.

c) Tarafların birbirlerine saygılı davranmaları, müzakerelere iyi niyetle katılmaları ve bildikleri hususları açıklamaları konusunda bilgilendirir.

ç) Uyuşmazlığın çözülmesi için taraflara yardımcı olur ve anlaşmalarını teşvik eder, ancak baskı yapamaz. Herhangi bir tarafın leh veya aleyhine görüş bildiremez, tarafları bağlayıcı bir karar veremez.

d) Tarafların hüküm ve sonuçlarını bilerek ve özgür iradeleriyle anlaşmaya varmalarını sağlayacak uygun tedbirleri alır.

Uzlaştırmanın yapılacağı yer

MADDE 29- (1) Uzlaştırma müzakereleri;

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 30

a) Kamu kurum ve kuruluşlarının bu amaçla ayrılan yerlerinde,

b) Tarafların kabul etmesi şartıyla uzlaştırmacının faaliyetlerini yürüttüğü büroda,

c) Tarafların menfaatlerine uygun, kendilerini huzurlu hissedecekleri güvenli bir ortamda veya taraflarca kabul edilen bu işe uygun başka yerlerde gerçekleştirilebilir.

(2) Adlîye binalarında uzlaştırma müzakerelerinin yapılabilmesi amacıyla, imkânlar ölçüsünde toplantı odaları tahsis edilebilir. Toplantı odalarının düzenlenmesi, büro hizmetlerinin ve gerekirse güvenliğin sağlanması, uzlaştırma toplantıları için tahsis sıra ve saatleri Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yerine getirilir.

Uzlaştırmacıların eğitimi

MADDE 30- (1) Görevlendirilecek kişilerin görevlerine başlamadan önce eğitim almaları ve görev yaptıkları sürece eğitime tâbi tutulmaları sağlanır.

(2) Eğitim; alternatif uyuşmazlık çözümü ve müzakere becerileri ile yöntemlerini geliştirmeyi, mağdur, suçtan zarar gören, şüpheli ya da sanık ile birlikte çalışmanın özel koşulları ve ceza adaleti sistemi hakkında bilgi sahibi olma hususlarında yeterlilik kazandırmayı amaçlamalıdır.

(3) Eğitimin konusu; görev yapacak kişilerin sahip olmaları gereken asgarî nitelikler, bilgi düzeyi ve kişisel yeteneklerinin geliştirilmesinden oluşur. Uzlaştırmacı olarak görevlendirilecek kişilere;

m. 31 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

- a) Uzlaştırmanın hukukî niteliği ve sonuçları,
- b) Uzlaşmanın uygulama alanları,
- c) İletişim esasları, soru ve müzakere teknikleri, müzakere yönetimi, uzlaştırma raporu,
- ç) Uyuşmazlık analizi,
- d) Uzlaşmaya tâbi suçlar,
- e) Etik kurallar, konularında eğitim verilir.

(4) Uzlaştırmacı olarak görevlendirilecek kişilerin eğitimi, Türkiye Adalet Akademisi, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, Türkiye Barolar Birliği, ilgili barolar ve bu konuda eğitim veren üniversiteler ile işbirliği içerisinde yerine getirilir.

(5) Uzlaştırmacı olarak görevlendirilecek avukatların seçimi, eğitimi, uymakla yükümlü oldukları etik kurallar ve standartları gösteren ilke ve esaslar, Türkiye Barolar Birliği tarafından değerlendirilir.

Uzlaştırmacı ücreti ve giderler

MADDE 31- (1) Uzlaştırmacıya soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında ise mahkeme tarafından masraflar hariç, Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Ödenecek Ücret Tarifesinde soruşturma aşaması için belirlenen miktarın iki katını geçmemek üzere, uzlaştırmacının şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin; yaşı, olgunluğu, eğitimi, sosyal ve ekonomik durumu gibi belirgin farklılıkları değerlendirilir.

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 31

dirmede ve tarafları uzlaştırmadaki becerisi, bu süreçte gösterdiği çaba ve gayreti, harcadığı emek ve mesaisi gibi faktörlerin yanısıra uyumsuzluğun kapsamı ve niteliği de dikkate alınarak çalışmasıyla orantılı makul bir ücret belirlenir. Uzlaştırmacı tarafından zorunlu yol giderleri de dahil olmak üzere yapılan masraflar anılan ücret tarifesinde soruşturma aşaması için belirlenen miktarı geçmeyecek şekilde ayrıca ödenir.

(2) Görevlendirilen uzlaştırmacıya belirlenen ücret, uzlaştırma işlemleri sonunda düzenlenecek raporun ibrazından sonra makul süre içerisinde Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından sarf kararı ile ödenir.

(3) Birden fazla uzlaştırmacının görevlendirildiği hâllerde takdir edilecek ücret bu kişilere katkıları oranında paylaşılır.

(4) Uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri, yargılama giderlerinden sayılır ve bu giderler ilgili ödenekten karşılanır.

(5) Uzlaşmanın gerçekleşmemesi hâlinde uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri hakkında Kanunun yargılama giderlerine ilişkin hükümleri uygulanır.

(6) Uzlaşmanın gerçekleşmesi hâlinde uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri Devlet Hazinesi üzerinde bırakılır.

(7) Uzlaştırmacının çalışması karşılığında uzlaştırma ücreti talep etmediği hâllerde bu madde hükümleri uygulanmaz.

m. 32 UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ

Tutulacak kartonlar

MADDE 32- (1) Cumhuriyet başsavcılıklarında uzlaşma sonucu verilen kovuşturmayaya yer olmadığına ve kamu davasının açılmasının ertelenmesine dair kararların; mahkemelerde ise düşme ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kararların bir örneğinin saklandığı özel bir karton tutulur. Bu kartonlara konulacak karar nüshalarında ilgisine göre Cumhuriyet savcısı ya da hâkimin imzası ile Cumhuriyet başsavcılığı ya da mahkeme mührünün bulunması zorunludur.

Formların bastırılması ve dağıtımı

MADDE 33- (1) Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek 1/a sayılı Uzlaşma Teklif Formu dışındaki formlar, Cumhuriyet başsavcılıklarınca ilgili ödenek kaleminden harcama yapılmak suretiyle yeterli sayıda bastırılarak mahkemelere ve Cumhuriyet savcılarına dağıtımı yapılır.

(2) Adlî kolluk tarafından yapılacak uzlaşma teklifi formlarının bastırılması ve dağıtımı işlemleri, ilgili adlî kolluk tarafından yerine getirilir.

Kamuoyunun bilgilendirilmesi

MADDE 34- (1) Uzlaşmanın mahiyeti, koşulları ve sonuçları ile uzlaşmaya tâbi suçlar ve uzlaştırma süreci hakkında yol gösterici bilgileri içeren rehber kitapçık ve diğer yöntemlerle kamuoyu bilgilendirilir.

Yürürlük

UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ m. 35

MADDE 35- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 36- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU

Kanun No : 6325

Kabul Tarihi : 7/6/2012

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. Şu kadar ki, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;
a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,
b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygula-

m. 3 ARABULUCULUK KANUNU

arak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık: Adalet Bakanlığı,

ç) Daire Başkanlığı: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

d) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

f) Sicil: Arabulucular sicilini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler

İradi olma ve eşitlik

MADDE 3- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak ve ya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

Gizlilik

MADDE 4- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılma-

ARABULUCULUK KANUNU m. 5

dıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılamaması

MADDE 5- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıya veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz.

m. 6 ARABULUCULUK KANUNU

Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Yukarıdaki fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

MADDE 6- (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 7- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgari Ücret Tarifesine göre belir-

ARABULUCULUK KANUNU m. 8

lenir ve ücret ile masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 8- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığıyla da katılabilirler.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 9- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

m. 10 ARABULUCULUK KANUNU

MADDE 10- (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 11- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

MADDE 12- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Arabuluculuk Faaliyeti**

Arabulucuya başvuru

MADDE 13- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde

ARABULUCULUK KANUNU m. 14

olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 14- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 15- (1) Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydıyla arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç aya kadar uzatılabilir.

(6) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi

m. 16 ARABULUCULUK KANUNU

MADDE 16- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 17- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

- a) Tarafların anlaşmaya varması.
- b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.
- c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.
- ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

ARABULUCULUK KANUNU m. 18

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmışları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

Tarafların anlaşması

MADDE 18- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirle-

m. 18 ARABULUCULUK KANUNU

nir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

ARABULUCULUK KANUNU m. 19

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 19- (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

MADDE 20- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır.

(2) Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,

c) Tam ehliyetli olmak,

ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak,

gerekir.

(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

m. 21 ARABULUCULUK KANUNU

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 21- (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 22- (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinin tamamlanmasından sonra alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgileri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 23- (1) Arabuluculuk eğitimi, bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hu-

ARABULUCULUK KANUNU m. 24

kuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğiticilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 24- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilmeye kadar listede kayıtlı kalır.

m. 25 ARABULUCULUK KANUNU

Arabuluculuk yetki belgesi

MADDE 25- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Eğitim kuruluşları, her yıl ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen izin iptali

MADDE 27- (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığının tespit edilmiş olması.

b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.

c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.

ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtarla rağmen yerine getirilmemesi.

d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM
Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 28- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur.

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

MADDE 29- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 30- (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.

c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.

m. 30 ARABULUCULUK KANUNU

ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini hazırlamak.

Kurul

MADDE 31- (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

b) Daire Başkanı.

c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından bir öğretim üyesi.

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

(3) Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, mart ve eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağırılabilir.

(5) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile

m. 32 ARABULUCULUK KANUNU

karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer.

(6) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(7) Başka yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

(8) Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 32- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkelere ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b) Arabuluculuk eğitime ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

ç) Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.

d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

ARABULUCULUK KANUNU m. 33

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifelerini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plânı hakkında görüş bildirmek.

ı) Daire Başkanlığının faaliyet planında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlali

MADDE 33- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesindeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar

MADDE 34- (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarih-

m. 35 ARABULUCULUK KANUNU

li ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 35- (1) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine “Hakemlik” ibaresinden sonra gelmek üzere “arabuluculuk,” ibaresi eklenmiştir.

(2) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

a) 137 nci maddesinin birinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi,

b) 140 ıncı maddesinin ikinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa”, üçüncü fıkrasına “sulh” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuk” ibaresi,

c) 320 nci maddesinin ikinci fıkrasına “ tarafları sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi, eklenmiştir.

Yönetmelikler

MADDE 36- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi ile eğitimin süresi, içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucu-

ARABULUCULUK KANUNU Geç. m. 1

larda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Bu Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar, Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirirler. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabulucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabulucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabulucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlarlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

m. 37 ARABULUCULUK KANUNU

Yürürlük

MADDE 37- (1) Bu Kanunun;

a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra,

yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 38- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

21/6/2012

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU YÖNETMELİĞİ

RG : Ocak 2013,
Sayı: 28540

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; arabuluculuk yoluyla hukuk uyuşmazlıklarının çözümlemesinde uygulanacak usul ve esaslar ile arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi, eğitimin süresi, içeriği ve standartları ile ilgili hususları ve yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi ile arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullarla, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile ilgili hususları ve Arabuluculuk Daire Başkanlığı ile Arabuluculuk Kurulunun çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir

m. 2 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun uygulama alanını, arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi, eğitimin süresi, içeriği ve standartları ile ilgili hususları ve yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi ile arabulucular sicilinin düzenlenmesi, arabulucularda aranacak koşullar ile arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile ilgili hususları ve Arabuluculuk Daire Başkanlığı ile Arabuluculuk Kurulunun çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 22 nci maddesi, 31 inci maddesinin sekizinci fıkrası ile 36 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 4

sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Arabulucu Bilgi Sistemi: Arabulucuların elektronik ortamda işlem yapabilmelerini sağlayan sistemi,

ç) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

d) Büro: Arabulucunun işlerini yürüttüğü yeri,

e) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

f) Eğitim kuruluşları sicili: Arabuluculuk eğitimi verme izni alan eğitim kuruluşlarının kaydedildiği sicili,

g) Elektronik liste: Arabuluculuk eğitimi verme izni alan eğitim kuruluşlarının isminin elektronik ortamda tutulduğu listeyi,

ğ) Elektronik ortam: Bilişim sistemi ve bilişim ağından oluşan toplam ortamı,

h) Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

ı) Kanun: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununu,

i) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

j) Sınav kurulu: Yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavı yönetmek ve sonuçlandırmak üzere başkan, asil ve yedek üyelerden oluşan kurulu,

k) Sicil: Arabulucular sicilini,

l) Tarife: Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından yıllık olarak hazırlanan ve Kurul tarafından onaylanan Arabuluculuk Asgari Ücret Tari-

m. 5 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

fesini,

m) Teftiş Kurulu Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığını,

n) Uygulamalı sınav: Yazılı sınavda başarılı olanlara yapılacak uygulama sınavını,

o) Yazılı sınav: Arabuluculuk eğitiminin bitiminde yapılacak yazılı sınavı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğun Temel İlkeleri

İradi olma ve eşitlik

MADDE 5- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda tamamen serbest olup, öncelikle uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla sonuçlandırma konusunda anlaşır. Taraflar, hiçbir şekilde zorla bu sürecin içine dahil edilemeyecekleri gibi her aşamada uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla çözmekten de vazgeçebilirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse süreç boyunca eşit haklara sahiptirler. Taraflardan biri arabuluculuk sürecinin dışında bırakılamayacağı gibi söz hakkı da diğerine göre kısıtlanamaz.

Gizlilik

MADDE 6- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılma-

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 7

dıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sırasında fotoğraf çekilemez, ses ve görüntü kaydı yapılamaz.

(3) Gizlilik kuralına aykırı hareket eden arabulucunun; hukuki ve cezai sorumluluğu saklı olup, sicilden silinmesine de karar verilebilir.

(4) Gizlilik kuralına uyma yükümlülüğü, arabulucunun yanında çalışan kişiler ile denetim ve gözetiminde ilgili mevzuatı çerçevesinde staj yapanları da kapsar.

(5) Aksi kararlaştırılmamışsa, taraflar ve varsa vekilleri de birinci fıkrada belirtilen gizlilik kuralına uymakla yükümlüdür. Aynı şekilde, Bakanlık ve Kurul görevlileri yönünden de bu yükümlülük geçerlidir.

Beyan veya belgelerin kullanılamaması

MADDE 7- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil olmak üzere üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona

m. 7 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Bir, iki ve üçüncü fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller hâline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Tarafsızlık

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 8

MADDE 8- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetini yürütürken tarafsız davranmak zorunda olup, tarafsızlığı hakkında şüpheye yol açacak tutum ve davranışta bulunamaz.

Unvanın kullanılması

MADDE 9- (1) Sadece sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetine başlamadan önce bu unvanını taraflara bildirmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 10- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Tarifeye göre belirlenir ve ücret ile masraf, taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak herhangi bir ücret talep edemez. Bu yasağa aykırı olarak tesis edilen işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 11- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim

m. 12 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığı ile de katılabilirler.

(2) Arabulucu, taraflarla görüşülerek iletişim kurulduğuna, arabuluculuk faaliyetine başlandığına, bu faaliyete ilişkin işlem ve eylemlerin doğru bir biçimde uygulandığına ve nihayetinde arabuluculuk faaliyetinin sona erdirildiğine yönelik fiili durum ve aşamaları belgelendirir; belge arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Taraflar veya vekillerince imzalanmaz ise sebebi belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanır.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 12- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve bizzat kendisi yerine getirmek zorunda olup, bu görevini kısmen dahi olsa bir başkasına devredemez.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı veya bu hâl ve şartların sonradan ortaya çıkması hâlinde tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan görevi üstlenmesini birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlık ile ilgili olarak açılan davada, daha sonra,

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 13

hâkimlik, hakemlik ve bilirkişilik yapamayacağı gibi avukat olarak da görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 13- (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmaları, internet sitelerinde, tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır. Ayrıca arabulucular, ülke içinde işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki arabulucuları, arabulucu bürolarını; irtibat bürosu ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar.

(2) Arabulucunun açacağı internet sayfasının alan adı, sadece arabulucunun adı soyadı ve unvanını içerebilir.

(3) Arabulucu; iş sağlama amacına yönelik olacak ve haksız rekabete yol açacak şekilde, özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt olamaz, kayıt edilmesine rıza gösteremez. Ancak, iş sağlama amacına yönelik olmamak ve haksız rekabete yol açmamak kaydıyla, internet sayfasını özel amaçlı arama motorlarına kayıt edebilir, anahtar kelime olarak da; sadece adı soyadı ve unvanı ile bulunduğu şehrin adını kullanabilir.

(4) Arabulucu, internet kullanıcılarını kendi sitesine yönlendirecek şekilde internet kısa yolları kullanılmasına izin veremez ve reklam yapamaz.

(5) Tabela ve basılı kâğıtlarda; sadece birinci fıkrada belirtilen unvanlar, birlikte çalışma hâ-

m. 14 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

linde; “arabuluculuk bürosu” ibaresi ile büronun bulunduğu kat ve büro veya daire numarası, telefon numarası, internet adresi ve elektronik posta adresi bilgileri yer alabilir. Bunların dışındaki bir unvana, deyim, şekle, ambleme ve Türkçe dışında yabancı dillerde ifade edilen şekil, işaret, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilemez.

(6) Tabela, bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilir. Ancak; birden fazla tabela asılamaz. Tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanım ile süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.

(7) Dış cephe tabelasının boyutu 100 cm x 150 cm’ yi geçemez.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 14- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında, şahsen ve doğrudan aydınlatmakla yükümlüdür. Ancak, bu yükümlülüğü yerine getirirken tarafsızlığı hakkında şüpheye yol açacak tutum ve davranışlardan kaçınır.

(2) Arabulucu, tarafları arabuluculuk yoluyla çözümlenen hukuki uyuşmazlıklar ve arabuluculuk faaliyeti sonucunda tarafların anlaşmaya varması durumunda düzenlenecek olan ve mahkemesince şerh verilmesi ile birlikte ilam niteliğinde belge hâlini kazanan, anlaşma belgesinin nitelik

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 15

ve hukuki sonuçları hakkında özellikle bilgilendirir.

Belge saklama yükümlülüğü

MADDE 15- (1) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri ve düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın birer örneğini taraflara verir. Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe de gönderir.

Aidat ödenmesi

MADDE 16- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için de yıllık aidat alınır. Aidatlar peşin olarak Maliyeye ödenir.

(2) Aidatlar, her yıl için Maliye Bakanlığı tarafından ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artış yapılarak Kurul tarafından belirlenir.

(3) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

(4) Yıllık aidat her yılın ocak ayı sonuna kadar ödenir.

(5) Aidatların ödendiğine dair belgelerin bir örneği ilgililerince en geç bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

m. 17 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

İKİNCİ KISIM **Özel Hükümler**

BİRİNCİ BÖLÜM **Arabuluculuk Faaliyeti**

Arabulucuya başvuru

MADDE 17- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda; arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatıp, arabuluculuk yoluyla uyuşmazlığın çözülmesinin sosyal, ekonomik ve psikolojik açıdan faydalarının olabileceğini hatırlatarak onları teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 18- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 19- (1) Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydı ile arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 19

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Keşif, bilirkişiye başvurma ve tanık dinleme gibi niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Arabulucu, sürecin yürütülmesi sırasında, taraflara hukuki tavsiyelerde bulunamaz; bir çözüm önerisi ya da öneriler kataloğu geliştirip, bunu onlara empoze edemeyeceği gibi, müzakereler sırasında geliştirilen bir çözüm önerisi üzerinde anlaşmaya varmaları için de onları zorlayamaz. Ancak, taraflardan birisinin, uyuşmazlığın çözümü bağlamında, sunmuş olduğu bir önerinin, arabulucu tarafından, diğer tarafa iletilmesi ve onun bu konudaki beyanının alınması bu kapsamda mütalaa edilemez.

(6) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine bir defaya mahsus olmak üzere üç aya kadar uzatılabilir.

(7) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya arabuluculuk konusunda özel yetki verilmiş vekilleri aracılığı ile katılabilirler.

(8) Arabulucular, Arabulucu Bilgi Sistemi üzerinden de faaliyetlerini yürütebilirler.

(9) Arabulucular, yargı organları ve elektronik altyapısını tamamlamış kamu kurum ve kuruluş-

m. 20 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

ları ile bilgi ve belge alışverişini elektronik ortamda yapabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelerle etkisi

MADDE 20- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sonra ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 21- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

a) Tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde anlaşmaya varması.

b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz ol-

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 21

duğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.

c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.

ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suç ile ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmış oldukları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın birer örneğini taraflara da verir. Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona

m. 22 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

(5) Arabulucu, arabuluculuk sürecinde hukuki ve fiili sebeplerle görevini yapamayacak hale gelirse, tarafların üzerinde anlaştığı yeni bir arabulucu ile süreç kaldığı yerden devam ettirilebilir. Önceki yapılan işlemler geçerliliğini korur.

(6) Arabuluculuk süreci sırasında taraflardan birinin ölümü hâlinde, arabuluculuk faaliyeti sona erer.

Tarafların anlaşması

MADDE 22- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir, anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde, bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar, arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 23

üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebrî icraya elverişli olup olmadığı hususları ile sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

İKİNCİ BÖLÜM **Arabulucular Sicili**

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 23- (1) Özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilleri, sicil numarası verilmek suretiyle, Daire Başkanlığınca tutulur.

(2) Sicilde kişinin ad ve soyadı, doğum tarihi, mesleği, iş adresi ve akademik unvanı gibi şahsi bilgileri yer alır. Ayrıca, kişi ister ve bildirirse arabuluculukla ilgili özel çalışma ve uzmanlık alanları da sicilinde yer alabilir. Bu bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından Genel Müdürlüğün internet sitesinde duyurulur.

(3) Arabulucu, sicilde yer alan kendisine ait bilgilerde meydana gelen her türlü değişikliği bir

m. 24 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

ay içinde varsa belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadır. Bu değişiklikler ile ilgili olarak Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda gerekli düzeltmeler yapılır.

(4) Daire Başkanlığı, arabulucular hakkında ayrıca şahsi sicil dosyası tutar. Şahsi sicil dosyasına arabulucunun kimliği, öğrenim ve meslek durumu, bildiği yabancı dil, meslekî eserleri ve yazıları, aile durumu, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları, başka görevlerde geçen hizmet gibi hususlara ilişkin belgeler ile diğer belgeler konulur.

Arabulucular siciline kayıt olma şartları

MADDE 24- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması ve şartları taşıdığıının anlaşılması üzerine yapılır.

(2) İlgili başvuru sırasında 23 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şahsi bilgilerini içeren belgeler ile arabuluculuk eğitimini tamamladığını gösterir başarı belgesinin aslı veya onaylı örneğini de sunmakla yükümlüdür.

(3) Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;

- a) Türk vatandaşı olmak,
  - b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,
  - c) Tam ehliyetli olmak,
  - ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,
  - d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak,
- gerekir.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 24

(4) Kesinleşmiş bir disiplin kararı sonucunda meslekten veya kamu görevinden çıkarılmış olan kimse, diğer şartları taşısa bile üçüncü fıkranın (b) bendindeki şart yönüyle meslek erbabı sayılmaz. Bu durumda olanlar lehlerine verilmiş bir yargı kararı olmadıkça sicile kayıt olamazlar.

(5) Başvuru tarihi itibarı ile fiilen avukatlık mesleğini veya bir kamu görevini ifa etmeyen başvuru sahiplerinin, arabuluculuk mesleğini yapmalarına ruhen ve bedenen engel bir hâllerinin bulunmadığını sağlık kuruluşlarından alacakları raporlarla belgelendirmeleri gerekir.

(6) Sicile kayıt için başvuruda bulunacak kişinin fiilen yürütmekte olduğu asıl mesleğinin ilgili mevzuatında, arabuluculuk faaliyetini yürütmesine engel bir hüküm bulunmamalıdır.

(7) Sicile kayıt için başvuruda bulunan kişi, üçüncü fıkranın (b) bendindeki şartı taşıdığını ve beşinci fıkarda bahsedilen sağlık durumunu düzenlenme tarihi itibarı ile altı aydan daha eski tarihli olmayan belgelerle ispatlamak zorundadır.

(8) Üçüncü fıkarda sayılan sicile kayıt şartlarını taşıdığı anlaşılan ve belgelerinde eksiklik bulunmayan başvuru sahiplerinin sicile kayıtlarının yapılacağı hususu ile şartları taşımadığı anlaşılan veya verilen bir aylık süreye rağmen eksik belgelerini sunmayan başvuru sahiplerinin sicile kayıtlarının yapılamayacağı hususunda Daire Başkanlığınca başvuru tarihinden veya eksik belgenin ikmalinden itibaren iki ay içinde karar verilir. Bu kararlar ilgisine de tebliğ edilir. Bu kişiler belge eksikliklerini ikmal ettiklerinde yeniden sicile kayıt için başvuruda bulunabilirler.

m. 25 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

(9) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

(10) Arabulucu, üçüncü fıkrada sayılan şartlarla ilgili olarak kendisine ait bilgilerde meydana gelen her türlü değişikliği bir ay içinde varsa belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadır. Bu değişiklikler ile ilgili olarak Daire Başkanlığı tarafından sicilde ve elektronik ortamda gerekli düzeltmeler yapılır.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 25- (1) Arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydı Daire Başkanlığınca silinir. Arabulucunun ölümü hâlinde de aynı işlem yapılır.

(2) Silinme işleminden önce, arabulucunun yazılı savunması alınır. Arabulucu, yazılı savunmada bulunması için kendisine yapılan yazılı bildirimden itibaren on günlük süre içinde savunmasını vermek zorundadır. Tebliğden imtina eden veya bu süre içinde savunmada bulunmayan arabulucu savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

(3) Daire Başkanlığı, Kanunun öngördüğü yükümlülükleri önemli ölçüde veya sürekli yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; uyarıya uyulmaması hâlinde, bu Yönetmelikte öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde denetim yaptırıp, arabulucunun ikinci fıkra uyarınca savunmasını da aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 26

Kurul tarafından sicilden silinmeye yönelik bir karar verilirse Daire Başkanlığınca bu karar ilgisine tebliğ edilir.

(4) Arabulucu, sicilden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir. Bu durumda olanlar sınav şartları dışındaki şartları haiz ise yeniden sicile kayıt yaptırabilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM Eğitim, Sınav ve Denetim

BİRİNCİ BÖLÜM Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 26- (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra beş yıllık meslekî kıdem kazanmış kişiler tarafından alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi ile ilgili temel bilgileri, iletişim becerileri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri, psikoloji ile diğer teorik ve pratik bilgileri içeren ve arabuluculuğun yerine getirilmesi için gerekli olan bilgi ve becerilerin kazanılmasını amaçlayan eğitimi ifade eder.

(2) Arabulucu olacak kişilere asgari otuzaltı saat teorik ve oniki saati uygulamalı olmak üzere toplam kırksekiz saat arabuluculuk eğitimi verilir.

(3) Teorik eğitimin altı saati (a) bendinde belirtilen arabuluculuk için gerekli olan temel hukuk bilgisinin, otuz saati ise (b) bendinde belirtilen

m. 26 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

arabuluculuk için gerekli olan teknik bilginin ve becerinin verilmesinden oluşur.

a) Arabuluculuk için gerekli olan temel hukuk bilgisi eğitimi; arabuluculuğa elverişli alanlar, yargılama aşamasında arabuluculuğa başvurulması hâlinde dikkat edilmesi gereken hususlar, arabuluculuk müzakereleri sonunda yapılması gereken işlemler ile bir anlaşmanın ortaya çıkması hâlinde bu anlaşmanın düzenlenmesi ve hukuki niteliği gibi hususları kapsar.

b) Teknik bilgi eğitimi; iletişim becerileri ve beden dili, müzakere yöntemleri, toplantı yönetimi, psikoloji, gelişim psikolojisi, kişilik, davranış bozuklukları, öfke kontrolü ve sosyal psikoloji ile sorun çözme becerileri, uyuşmazlık analizi ve uyuşmazlık çözümünde uygulanacak yöntemler, arabuluculuk süreci ve arabuluculukta uyulması gereken etik kurallar gibi arabuluculuğa yönelik eğitimleri içerir.

(4) Uygulama eğitimi; adayların bireysel ve gruplar hâlinde sistematik teknikleri kullanma becerilerini geliştirmelerini sağlayacak örnek uyuşmazlık çözüm çalışmaları ile uygulama gözetimi faaliyetlerini içerir. Bu kapsamda; eğitim alanlardan örnek bir uyuşmazlık senaryosu ortaya koymaları ve arabuluculuk yöntemini kullanarak uyuşmazlığı çözüme kavuşturmaları, akabinde eğitimlerle birlikte grup değerlendirmeleri yapmaları beklenir.

(5) Arabuluculara, arabuluculuk eğitim izni verilen kuruluşlarca teorik ve uygulamalı, toplam sekiz saatten az olmamak üzere yılda en az bir

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 27

defa yenileme eğitimi verilir. Arabulucular her yıl verilen bu sekiz saatlik eğitime katılmak zorundadırlar.

(6) Eğitime katılanların, belgeye dayalı ve eğitim kuruluşlarınca kabul edilen haklı bir mazeretleri olmadıkça arabuluculuk eğitimi süresince verilen ders ve çalışmalara katılımları zorunludur. Eğitim kuruluşlarınca, adayların derslere devam durumunu gösteren çizelge düzenlenir ve kabul edilebilir haklı bir mazereti bulunmaksızın derslerin 1/12'sine devam etmeyenlerin eğitim programıyla ilişiği kesilir.

Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi

MADDE 27- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarı ile tamamlayan kişilere en geç bir ay içinde arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verirler.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 28- (1) Arabuluculuk eğitimi üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği veya Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Başvuru sadece aile hukuku uyuşmazlıkları, ticarî uyuşmazlıklar ve işçi-işveren uyuşmazlıkları gibi belirli alanlarda arabuluculuk eğitimi verilmesine yönelik olabilir. Başvuruda; eğitimin içeriği ve

m. 29 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

sürelerini kapsar şekilde eğitim programı, eğiticilerin sayısı, unvanları ve uzmanlıkları ile yeterlikleri ve eğitim programının finansman kaynakları ile eğitim verilecek mekanlar hakkında gerekçeli ve yeterli bilgiler verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı, eğitimin yapılacağı mekanların uygunluğu ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir. İzin verilen eğitim kuruluşu, eğitim kuruluşları siciline kaydedilir.

(4) İki ve üçüncü fıkralarda belirtilen nitelikleri taşımadığı anlaşılan eğitim kuruluşunun başvurusu, başvuru talebinin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde incelenerek reddedilir ve karar ilgisine tebliğ edilir. Bakanlıkça iki ay içinde karar verilemediği takdirde talep reddedilmiş sayılır.

(5) İzin süresi uzatılmayan veya izni iptal edilen eğitim kuruluşu, eğitim kuruluşları sicilinden ve elektronik listeden silinir. Bu eğitim kuruluşuna ait belgeler dosyasında saklanır.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 29- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, eğitim kuruluşları sicilindeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 30

30 uncu maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 31 inci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilmeye kadar listede kayıtlı kalır.

(2) İzin süresinin uzatılmasına ilişkin talepler, talebin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde incelenerek karara bağlanır ve karar ilgisine tebliğ edilir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 30- (1) Eğitim kuruluşları, her yıl ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

(2) Rapor sunmayan eğitim kuruluşuna yazılı ihtarda bulunularak bir aylık süre verilir. İhtarda, raporun verilen süreye rağmen sunulmaması hâlinde eğitim verme izninin iptal edileceği hususu belirtilir.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

MADDE 31- (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığının tespiti.

m. 32 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

b) Eğitimin yeterli şekilde verilemediğinin tespiti.

c) Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.

ç) 30 uncu maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtarla rağmen yerine getirilmemesi.

d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespiti.

(2) Eğitim kuruluşunun yazılı talebi üzerine Kurulca her zaman eğitim izninin iptaline karar verilebilir.

(3) Eğitim izninin iptaline ilişkin talepler, Kurulun yapacağı ilk toplantıda değerlendirilerek karara bağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Sınav,

Sınav Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Sınavlar

MADDE 32- (1) Arabuluculuk eğitimini tamamlayanların sicile kayıt olabilmeleri için bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavlarda başarılı olmaları zorunludur.

(2) Başarılı olanların sınav sonuçları, sicile kayıt işlemleri tamamlanıncaya kadar geçerliliğini korur.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 33

Sınavların yeri, şekli ve günü

MADDE 33- (1) Yazılı sınav, yılda iki kez, uygulamalı sınav ise yazılı sınav sonuçları açıklandıktan sonra yapılır. Uygulamalı sınava katılacaklar yazılı sınavın sonucuna göre belirlenir. Sınavların yapılacağı yer, tarih ve saat Daire Başkanlığınca belirlenir.

(2) Sınavların yeri, tarihi ve saati Genel Müdürlüğün internet sayfasında yayımlanmak suretiyle duyurulur.

Sınavların konusu

MADDE 34- (1) Yazılı ve uygulamalı sınav, 26 ncı madde uyarınca arabuluculuk eğitimi sırasında verilen konuları kapsar.

Sınav kurulu ve oluşumu

MADDE 35- (1) Yazılı ve uygulamalı sınavı yönetmek üzere Genel Müdürlük bünyesinde, Arabuluculuk Daire Başkanının başkanlığında, bir psikolog ve Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyeleri arasından en az birisi arabulucu olmak kaydı ile Kurul tarafından gizli oyla seçilecek üç üyenin katılımı ile beş kişilik sınav kurulu oluşturulur. Seçimde alınan oyların sayısına göre en çok oy alandan başlanmak üzere önce asıl, sonra yedek üye olarak seçilmiş olanlar tespit edilir. Oylarda eşitlik halinde ad çekilir. Seçilen üyelerin görev süreleri seçildikleri yıl ile sınırlıdır. Kurul tarafından asil üyelerin seçildiği usulle ve aynı sayıda yedek üyeler de belirlenir.

m. 36 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

(2) Sınav kurulunun seçimle belirlenen üyeleri dışındaki asil üyelerinin hukuki veya fiilî sebeplerle sınav kuruluna katılamaması hâlinde, yerlerine yedek üye olarak görevlendirilen kişiler katılır.

(3) Sınav kurulu üye tam sayısı ile toplanır ve en az üç oy ile karar alır. Sınav kurulunun sekreteryaya hizmetleri Daire Başkanlığınca yürütülür.

(4) Sınav kurulunun başkan ve üyeleri, kendilerinin veya eşlerinin üçüncü derece de dahil olmak üzere kan veya kayın hısımlarının katıldıkları sınavların, sınav kurulunda görev alamazlar. Bu durumda sınav kuruluna yedek üyeler katılır.

Sınav kurulunun görevleri

MADDE 36- (1) Sınav kurulu, sınavların düzenli şekilde yürütülmesi, sınavların süresinin, puanlama esaslarının ve uygulamalı sınava katılacakların belirlenmesi, yazılı sınavla ilgili soruların ve uygulamalı sınavla ilgili senaryoların arabuluculuk eğitimi veren eğitim kuruluşlarına hazırlattırılması, hazırlanan senaryoların sınava girenlerce icra edilmesinin sağlanması, sınava girenlerin bilgi, beceri ve davranışlarının gözlemlenerek sergilenen performansa göre uygulamalı sınav başarı puanlarının tespit edilmesi ve ilanı, sınav tutanaklarının düzenlenmesi ile sınavlarla ilgili evrakın Daire Başkanlığına teslim edilmesi işlerini ve sınavlara ilişkin diğer işleri yürütür.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 37

Sınav başvuru mercii ve şekli

MADDE 37- (1) Yazılı sınava girmek isteyenlerin, Ek-1'deki Arabulucu Sınavı Başvuru Formunu doldurarak, T.C. kimlik numarası, adli sicil beyanı ve arabuluculuk eğitimini tamamladığını gösteren başarı belgesi ile hukuk fakültesi mezunu ve mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip olduğunu gösterir belgelerin asılları veya onaylı suretleri ile birlikte son başvuru günü mesai bitimine kadar Daire Başkanlığına veya buldukları yer ağır ceza merkezindeki Cumhuriyet başsavcılığına başvurmaları gerekir.

(2) Başvuru ile ilgili diğer hususlar sınav ilanında belirtilir.

Başvuru formunun incelenmesi

MADDE 38- (1) Başvuru formu, ilgilinin yazılı sınava girebilme hakkını taşıyıp taşımadığının tespiti açısından incelenir.

(2) Başvuru formundaki soruların bir veya birkaçını cevapsız bırakanlar ile sınava girebilme hakkını taşımadığı tespit edilenlerin başvuruları reddedilip, bu durum kendilerine bildirilir.

(3) Yazılı sınava girebilme hakkını taşıyanlara ilişkin gerekli bilgiler, sınavı yapacak kuruma iletilir. Sınava giriş ve kimlik belgesi ilgili kurumca başvurana gönderilir.

Sınavların yapılışı

MADDE 39- (1) Yazılı sınav, klasik veya test usulü şeklinde yapılır.

m. 40 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

(2) Bu sınav, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü veya yükseköğretim kurumları arasından Bakanlıkça belirlenecek bir kuruluşa yaptırılabilir.

(3) Uygulamalı sınav; sınav kurulunun huzurunda ve hazırlatılan senaryolardaki uyuşmazlıkların, sınava girenlerce, uyuşmazlık çözme ve arabuluculuk adımları izlenerek çözüme kavuşturulmasının sağlanması şeklinde uygulamalı olarak yapılır.

Sınavlarda başarı puanı

MADDE 40- (1) Yazılı ve uygulamalı sınavlarda ayrı ayrı olmak üzere her bir sınavdan yüz üzerinden en az yetmişbeş puan alanlar başarılı sayılırlar.

(2) Uygulamalı sınavda başarılı sayılmak için sınav kurulu üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri notların aritmetik ortalamasının en az yetmişbeş puan olması gereklidir.

Sınavların sonuçlarının açıklanması ve itiraz

MADDE 41- (1) Daire Başkanlığı, yazılı sınav sonuçlarını, sınav sonuçlarının kendisine intikal ettiği, uygulamalı sınav sonuçlarını da, sınav kurulunca sınav sonuçlarının bildirildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilan eder.

(2) İlgililer, yazılı sınav sonuçlarının ilanından itibaren yedi gün içinde Daire Başkanlığına yazılı olarak itiraz edebilirler.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 42

(3) Başkanlık tarafından yazılı sınav ile ilgili itirazlar yazılı sınavı yapan kuruma yedi gün içinde bildirilir. İtiraz sonuçları da ilgililere aynı süre zarfında Başkanlıkça yazılı olarak bildirilir.

(4) Yazılı sınava yapılan itirazlar, sınavı yapan kurum tarafından karara bağlanır.

(5) Yapılan yazılı sınavlarda hatalı sorulara tekabül eden puanlar eşit şekilde diğer sorulara dağıtılır. Ancak, soruların yüzde beşinden fazlasının hatalı olduğunun ikinci fıkrada belirtilen süre içinde yapılan itirazlar üzerine veya herhangi bir şekilde tespit edilmesi hâlinde, yazılı sınav iptal edilir ve en kısa sürede yeni sınav yapılır.

Uygulamalı sınava katılmama

MADDE 42- (1) Sınava gireceklerden geçerli mazeretleri sebebi ile uygulamalı sınava katılmayanların müracaatları üzerine, sınav kurulunca mazeretlerinin kabulüne karar verilenler için o dönem yapılan uygulamalı sınav günleri içinde başka bir uygulamalı sınav günü belirlenir ve kendilerine bildirilir.

Sınavların geçersiz sayılması

MADDE 43- (1) Sınava girenlerden;

a) İzin almadan sınav salonu veya yerini terk edenler,

b) Sınavlarda kopya çekenler veya kopya çekmeye teşebbüs edenler,

c) Sınavlarda kopya verenler veya kopya vermeye teşebbüs edenler,

m. 44 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

ç) Kendi yerine başkasının sınavlara girmesini sağlayanlar,

d) Sınavların düzenine aykırı davranışta bulunanlar,

hakkında tutanak düzenlenir ve bunların sınavları geçersiz sayılır.

(2) Sınavı kazananlardan başvuru formunda gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenlerin sınavları da geçersiz sayılır. Bu durumda olanlar hiçbir hak talebinde bulunamazlar. Ayrıca gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenler hakkında idari ve yasal işlemler yapılır.

Sınavlarda başarısız kabul edilme

MADDE 44- (1) Sınava başvuranlardan;

a) Yapılan sınavlarda yetmişbeş puandan daha düşük puan alanlar,

b) Sınavları geçersiz sayılanlar,

c) Sınavlara katılmayanlar,

başarısız kabul edilirler.

Tekrardan sınav hakkı

MADDE 45- (1) 43 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince sınavları geçersiz sayılanlar ile 44 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sınavlarda başarısız kabul edilenler, sınavlara tekrardan girebilme hakkına sahiptirler.

Sınav evrakının saklanması ve imhası

MADDE 46- (1) Sınavı kazananlara ait sınav

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 47

başvuru evrakı, ilgili olduğu şahsi sicil dosyasına konulur. Kaybedenlere ait sınav başvuru evrakı ise sınav sonuçlarının ilanından itibaren altı ay içinde talep etmeleri hâlinde iade edilir. Belirtilen sürede iade edilmeyen evrak tutanak ile imha edilir. Ancak, idari yargı yoluna başvuranlar hakkındaki evrakın muhafazasına dava sonuçlanınca-ya kadar devam edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetim

Denetim usulü

MADDE 47- (1) Daire Başkanlığı, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacı ile arabulucuları, arabuluculuk bürolarını ve arabuluculuk eğitim izni verilen kuruluşları denetim görevlileri aracılığı ile denetler.

(2) Eğitim izni verilen kuruluşların denetimi iki yılda bir yapılır.

(3) İhbar veya şikâyet üzerine arabulucular ve arabuluculuk büroları ile eğitim izni verilen kuruluşlar her zaman denetlenebilir.

Denetim görevlileri

MADDE 48- (1) Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin tüm işlem ve uygulamala-

m. 49 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

rın, arabuluculuk eğitim kuruluşlarının ve arabulucuların denetim işlerinde görevlendirilmek üzere Genel Müdürlükte yeterli sayıda denetim görevlisi istihdam edilir.

(2) Denetim görevlileri, adalet uzmanı olarak çalışanlar arasından beş yıl süreyle görev yapmak üzere Genel Müdürlükçe görevlendirilir.

(3) Denetim görevlilerine yapacakları denetim işleri yönünden Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından gerekli eğitimler verilir.

(4) Denetim görevlilerinin görev süreleri, işin gerektirdiği ölçüde ve kendilerinin ortaya koydukları performansa göre yeniden uzatılabilir.

Denetimin kapsamı

MADDE 49- (1) Eğitim kuruluşları;

a) Eğitim hizmetlerinin Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine ve amacına uygun olarak yürütülüp yürütülmediği,

b) Faaliyet izinlerinin ve eğitim görevlilerinin çalışma izinlerinin mevcut ve geçerli olup olmadığı,

c) Görev alanlarına uygun olarak hareket edilip edilmediği,

ç) Eğitim programlarının usulüne uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı, yeterli olup olmadığı ve bu programların eğitim süresince gerektiği şekilde ve eksiksiz olarak uygulanıp uygulanmadığı,

d) Kayıt ve defterlerin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığı,

yönünden denetlenir.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 50

(2) Arabulucular ve arabuluculuk büroları;

a) Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun hareket edilip edilmediği,

b) Kanun ve bu Yönetmelikle tanınan hakların amaç dışında kötüye kullanılıp kullanılmadığı,

c) Kanun ve bu Yönetmeliğin öngördüğü yükümlülüklerle aykırı hareket edilip edilmediği, yönünden denetlenir.

Denetim sonucunun izlenmesi

MADDE 50- (1) Denetim sonucunda denetim görevlilerince bir rapor düzenlenir. Düzenlenen bu raporun bir sureti denetlenen kuruluş veya büronun arşivinde muhafaza edilir, diğer sureti de Daire Başkanlığına sunulur.

(2) Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler duruma göre denetim görevlilerince veya Daire Başkanlığınca ilgili kişi ve kuruluşlara yazılı bir şekilde bildirilerek bu eksikliklerin giderilmesi için eksikliğin niteliğine göre uygun bir süre verilir. Verilen süre sonunda eksiklikler giderilmediği takdirde veya denetim sonucu, konusu suç teşkil eden uygulamalar tespit edildiğinde idari ve yasal işlemlere başlanır.

(3) Amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç işlediği tespit edilen arabulucu veya eğitim kuruluşları hakkında 25 ve 31 inci maddeler ile bu Yönetmeliğin ilgili diğer hükümleri uyarınca işlem yapılır.

m. 51 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

DÖRDÜNCÜ KISIM

Teşkilat

BİRİNCİ BÖLÜM

Daire Başkanlığı

Daire Başkanlığı

MADDE 51- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığı nezdinde, Kanun ve bu Yönetmelikle verilen arabuluculuk faaliyetleri ile ilgili görevleri yerine getirmek üzere; Arabuluculuk Hizmetleri Bürosu, Sicil Bürosu ve Eğitim Bürosu gibi bürolar başta olmak üzere hizmetin gereklerine uygun olarak yeterli sayıda bürolar oluşturulur.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 52- (1) Daire Başkanlığının görevleri genel olarak şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.

c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemleri yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uy-

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 52

gun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.

ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile eğitim kuruluşları sicilindeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 25 inci maddenin bir ve dördüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi hazırlamak.

m. 53 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ
İKİNCİ BÖLÜM
Arabuluculuk Kurulu ve Görevleri

Arabuluculuk Kurulu

MADDE 53- (1) Kurul aşağıdaki üyelere oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.
b) Arabuluculuk Daire Başkanı.
c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından bir öğretim üyesi.

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

(3) Kurul başkanı Hukuk İşleri Genel Müdürüdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Arabuluculuk Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, mart ve eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 53

en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağrılabilir.

(5) Kurul en az on kişi ile toplanır.

(6) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Karara muhalif kalan üyelerin görüşlerini yazılı olarak sunma hakları vardır. Karara muhalif üyeler, muhalefet gerekçelerini en geç on gün içinde Kurul başkanlığına ibraz ederler.

(7) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerinin iptaline ilişkin taleplerin değerlendirilip karara bağlandığı Kurul görüşme ve oylamalarına, hakkında karar verilecek eğitim kuruluşu temsilcisi olarak görev yapan Kurul üyeleri katılamazlar.

(8) Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üyeliği düşen kişinin yerine, kalan süreyi tamamlamak üzere kurum veya kuruluşunca yeni bir üye görevlendirilir. Üyenin istifası veya ölümü hâlinde de aynı hüküm geçerlidir.

(9) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir. Eski kurulun görevi yeni kurul oluşuncaya kadar devam eder.

(10) Kurulun gündemi Daire Başkanlığınca belirlenip, Kurul toplantısından beş gün önce Kurul üyelerinin iletişim adreslerine elektronik posta yoluyla gönderilir. Gündem dışı konular da Kurulda görüşülebilir.

(11) Kurulun sekreteryası Daire Başkanlığınca yürütülür.

(12) Kurul üyelerine çalışmalarını karşılığında

m. 54 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

ayrıca bir ücret ödenmez. Ancak, kurulun toplanacağı yer dışında başka bir yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

Kurulun görevleri

MADDE 54- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkelere ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b) Arabuluculuk eğitime ve eğitim kuruluşlarının nitelikleri ile çalışma usul ve esaslarına yönelik ilke ve standartlar ile arabuluculuk eğitimi sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

ç) Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik tasarılarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.

d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

e) 25 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ Geç.m.1

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve planı hakkında görüş bildirmek.

ı) Daire Başkanlığının faaliyet planında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

i) Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak gerek Daire Başkanlığınca bildirilen gerekse re'sen öğrenilen genel ve önemli sorunları görüşüp, çözüm önerilerinde bulunmak.

BEŞİNCİ KISIM Çeşitli ve Son Hükümler

Sınav kurulunda geçici olarak görev alma

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 35 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca oluşturulacak sınav kurulunda görev alacak arabulucunun yerine, ilk yıl için Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen ve arabulucu olmayan üyeleri arasından seçim yapılır.

Adalet uzman yardımcılarının geçici olarak görevlendirilmesi

GEÇİCİ MADDE 2- (1) 48 inci maddenin ikinci fıkrasına göre denetim görevlisi olarak görevlendirilmek üzere yeterli sayıda adalet uzmanı atanana kadar, adalet uzman yardımcıları da denetim görevlisi olarak görevlendirilebilirler.

m. 55 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

Yürürlük

MADDE 55- (1) Bu Yönetmelik 22/6/2013 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 56- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür

Arka Kapak için "UZLAŞIN" BROŞÜRÜ
Suç mağdurları, şüpheli ile UZLAŞIN !!!

Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlar, hakaret suçları, taksirli trafik kazasının veya CMK 253/1 de sayılan diğer suçların MAĞDURLARI, suçtan doğan maddi ve manevi zararınızı en kısa sürede gidermek için, FAİL İLE UZLAŞIN.

Hem fail, hem de mağdur uzlaşmayı kabul ederlerse, Cumhuriyet Savcısı tarafından görevlendirilen bağımsız ve tarafsız bir uzlaştırmacı, sizleri bir araya getirerek, konuşup anlaşmanızı ve zararı giderici bir edim üzerinde uzlaşmanızı sağlamaya çalışacaktır.

Uzlaşma gerçekleşir ve sizler tarafından uzlaşma oturumunda belirlenen edim, bir defada tamamen yerine getirilirse, Cumhuriyet savcısı şüpheli hakkında kamu davası açmayacaktır. Bu durum şüphelinin yararınadır, zira sabıka kaydı olmayacaktır.

ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ m. 56

Suçların mağdurlarının failer ile uzlaşmaları, birbirlerini tanımalarını ve barışmalarını da sağlayabileceği için, toplumda sevgi ve kardeşlik ortamının yerleşmesine de katkıda bulunacaktır.

Uzlaşmanın her iki tarafa sağladığı yararlar vardır:

MAĞDURUN LEHİNE OLAN HUSUSLAR.

1) Savcının uzlaşma tekligini kabul ederseniz, suç nedeni ile uğradığınız maddi ve manevi zararı, en geç 50 gün içinde (30+20) elde edebilirsiniz.

2) Failin sizden özür dilemesi de mümkündür.

3) Eğer zararınız uzlaşma yolu ile giderilirse, hukuk mahkemelerinde tazminat davası açamazsınız.

FAİLİN LEHİNE OLAN HUSUSLAR.

1) Size yüklenen suçü işlediğiniz konusunda kamu davası açacak kadar yeterli delil varsa, C. savcısı suçun uzlaşma kapsamında kaldığı takdirde, size mağdur ile uzlaşmanızı teklif edecektir.

2) Siz uzlaşmayı kabul eder, mağdur da uzlaşmayı kabul ederse, aranızda konuşarak belirlediğiniz edimi tamamen yerine getirdiğiniz takdirde, hakkınızda kamu davası veya bir tazminat davası açılmayacaktır.

3) Sabıka kaydınız olmayacaktır.

4) Uzlaştırma için yapılan tüm masraflar Devlet tarafından karşılanacak, siz bir masraf ödemek durumunda kalmayacaksınız.

m. 56 ARABULUCULUK YÖNETMELİĞİ

5) Uzlaşma ile biten soruşturmalarda, kolluk tarafından yakalanmış olan faillerin, tazminat davası açma hakları yoktur.

TOPLUMUN KAZANCI

İşlenmiş olan bir suç nedeni ile suçu işlediği iddia edilen kişiye ceza verilmemekle birlikte, toplumsal barış sağlandığı için, toplum da kazançlı olacaktır.

Uzlaşma konusunda ayrıntılı bilgi almak için Barolarımıza başvurabilirsiniz.